

Høgskolen i **Hedmark**

LUNA

Vilde Kvammen

Kodeveksling i nettkommunikasjon

En studie av samisktalende nordmenns lingvistiske praksiser på internett

Code-switching in computer mediated communication

A study of Sami speaking Norwegians' linguistic practices online

Master i digital kommunikasjon og kultur

2014

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket

JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage

JA NEI

Forord

Uten at jeg visste det var kodeveksling en del av hverdagen min da jeg vokste opp i Karasjok på 90-tallet. Jeg hadde mange nære venner med samisk som morsmål. Da vi lekte sammen hendte det ofte at de snakket samisk og norsk vekselvis seg imellom og til oss som hadde norsk som morsmål. Vi forsto hva som ble sagt, men valgte å svare og å delta i samtalen på norsk. For oss var det en helt naturlig måte å kommunisere på og ikke noe vi reflekterte over. De siste årene har jeg lagt merke til at det å veksle mellom språkene, også foregår i kommunikasjon på internett. Det var likevel ikke før vi var innom temaet «kodeveksling», i et av emnene som var en del av masterstudiet i digital kommunikasjon og kultur, at jeg skjønnte at det faktisk er et forskningsområde. Med min mediebakgrunn var jeg av naturlige årsaker skeptisk til å sette i gang med språkforskning, men lysten til å undersøke fenomenet ble likevel for stor til at jeg kunne la det passere. Høsten 2013 gikk jeg derfor i gang med innsamlingen av materialet som har dannet grunnlaget for analysen i denne avhandlingen.

Som med alle store prosjekter, har prosessen med å ferdigstille denne avhandlingen bestått av oppturer og nedture. Totalt sett har likevel nedturene vært få og kortvarige. Prosessen har i all hovedsak bestått av positive erfaringer. Det at jeg i ettertid kan se tilbake på disse hektiske månedene med et slikt syn, kan jeg blant annet takke mine veiledere ved Høgskolen i Hedmark for. Gunhild Tveit Randen og Gunhild Tomter Alstads engasjement for oppgaven, har gjort at jeg har følt at prosjektet har fortjent å se dagens lys, noe som igjen har gitt meg ny giv til å stå på for å få det ferdigstilt. I tillegg fortjener familien min en stor dose takknemlighet for at de har støttet og holdt ut med meg i stressende perioder. Jeg vil spesielt takke min mor. Takk for at du pakket flyttelasset, tok med deg meg og mine tre søsken og flyttet til Karasjok. Med det gav du oss en oppvekst som har gitt meg et godt utgangspunkt til å kunne utføre denne undersøkelsen. I tillegg vil jeg også rette en takk til Sara Viktoria ved Alta samiske språksenter og Margrethe og Alice, for hjelpen med oversettelsen og diskusjon av de samiske tekstene. Til slutt vil jeg takke Tatiana, Tine, Rikke, Oda, Tore, Ane og Ingrid for hjelpen med korrekturlesning.

Vilde Kvammen

Alta, mai 2014

Innhold

FORORD	3
INNHold	5
LISTE OVER TABELLER OG TEKSTUTDRAG	7
SAMMENDRAG	8
ABSTRACT.....	9
ČOAHKKÁIGEASSU	10
1. INNLEDNING OG BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	11
1.2 TIDLIGERE FORSKNING.....	14
1.3 SAMISK SPRÅK I ET SOSIOPOLITISK PERSPEKTIV	16
1.4 PROBLEMSTILLING OG AVHANDLINGENS STRUKTUR	18
2. TEORETISK TILNÆRMING.....	19
2.1 FLERSPRÅKLIGHET PÅ SAMFUNNS- OG INDIVIDNIVÅ	20
2.2 KODEVEKSLING ELLER TVERRSPRÅKLIGHET?	24
2.3 PARALLELLSPRÅKLIGHET OG DET SAMISKE SPRÅKS ROLLE I SAMFUNNET	26
2.4 KODEVEKSLING SOM FORSKNINGSTEMA	28
2.4.1 <i>Tilnærminger og inndelinger</i>	30
2.4.2 <i>Hvorfor kodeveksler flerspråklige?</i>	32
2.4.3 <i>Triggere for kodeveksling</i>	33
2.4.4 <i>Kodeveksling i nettsamtaler</i>	34
2.5 DATAMEDIERT KOMMUNIKASJON OG FACEBOOK SOM ARENA FOR LEK MED SPRÅK	36
2.6 OPPSUMMERING	37
3. METODISK FORANKRING	39
3.1 KVALITATIV FORSKNINGSTILNÆRMING OG FORSKNING SOM FORTOLKNING	39
3.2 INTERNETT SOM FORSKNINGSARENA.....	41
3.3 KASUSSTUDIE OG TRE ANALYSENIVÅ.....	42
3.4 DATAINNSAMLING	43
3.4.1 <i>Spørreskjema</i>	44
3.5 OUTSIDER VS. INSIDER	45
3.6 PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	46

3.6.1	<i>Etiske vurderinger</i>	48
3.7	ANALYSE AV MATERIALET	48
3.7.1	<i>Kategorisering av materialet</i>	50
3.8	OPPSUMMERING	50
4.	ANALYSE AV YTRINGER OG SAMTALER PÅ NETT	52
4.1	RESULTATER	53
4.2	KODEVEKSLINGSTYPER I DATAMEDIERT KOMMUNIKASJON MELLOM SAMISK OG NORSK	54
4.2.1	<i>Kodeveksling på trådnivå</i>	55
4.2.2	<i>Kodeveksling på ytringsnivå</i>	60
4.2.3	<i>Gjentakelser, meldingskvalifikasjoner og innskudd/utropsord</i>	61
4.2.4	<i>«Kategori 7»: Ordintern kodeveksling</i>	65
4.2.5	<i>Oppsummering</i>	69
4.3	SPRÅKVALG SOM MARKØR FOR IDENTITET OG ETNISK TILHØRIGHET I DATAMEDIERT DISKURS	70
4.3.1	<i>Kodeveksling på individnivå</i>	70
4.3.2	<i>Kodeveksling i form av sitater</i>	74
4.3.3	<i>Personifisering/objektivering og valg av kode</i>	76
4.3.4	<i>Hvordan beskriver avsenderen seg selv gjennom valg av kode?</i>	81
4.3.5	<i>Oppsummering</i>	85
5.	DRØFTING AV FUNN	86
5.1	BEVARING AV DET SAMISKE SPRÅK I EN DIGITAL HVERDAG	88
6.	KONKLUSJON	91
	LITTERATURLISTE	93
	VEDLEGG 1	96
	VEDLEGG 2	107

Liste over tabeller og tekstutdrag

Tabell 1 Funn ulike typer kodeveksling	53
Tabell 2 Samtale 1	56
Tabell 3 Samtale 3 Adressatspesifikk	58
Tabell 4 Karen	59
Tabell 5 Ytringsnivå "Hege"	60
Tabell 6 Gjentakelse	61
Tabell 7 Gjentakelse/Meldingskvalifikasjoner	61
Tabell 8 Meldingskvalifikasjoner	62
Tabell 9 Meldingskvalifikasjoner/Innskudd/utropsord	63
Tabell 10 Innskudd/utropsord	64
Tabell 11 Ordintern kodeveksling 1	65
Tabell 12 Ordintern kodeveksling 2	67
Tabell 13 Ordintern kodeveksling 3	66
Tabell 14 Funn gjort på individnivå	71
Tabell 15 Språk som trigger	72
Tabell 16 Karen	72
Tabell 17 Gjentakelse Anne	73
Tabell 18 Innskudd Anne	74
Tabell 19 Meldingskvalifikasjon Anne	74
Tabell 20 Sitat Anne	74
Tabell 21 Kodeveksling i form av sitat	75
Tabell 22 Adressatspesifikk Anne	76
Tabell 23 Anne personifisering/objektivisering	77
Tabell 24 Samtale 4	79
Tabell 25 Anne om fjellet	80
Tabell 26 Tekstutdrag 24	89

Sammendrag

I denne avhandlingen er det to samisktalende nordmenns lingvistiske variasjoner på internett som blir undersøkt. Alt i alt danner 30 statusoppdateringer og samtaletråder fra nettsamfunnet Facebook empirien. Jeg har en sosiolingvistisk tilnærming til tekstene, med et fokus på kodeveksling som fremkommer mellom samisk og norsk. I innsamlingen og analysen av materialet har jeg benyttet en kvalitativ forskningsmetode og tolkningen av tekstene bygger på en hermeneutisk tradisjon. Teoretisk tilnærming til temaet er på flerspråklighetsforskning, identitet og språkbruk i datamediert kommunikasjon. Jeg ønsker å forklare hva som foregår i diskursen, på hvilken måte og hvorfor. For å gjøre dette ser jeg på språk som en identitetshandling, og på talerne som sosiale aktører i et flerspråklig nettsamfunn. For å forklare fenomenet grundig er jeg også innom språk som form og struktur.

Jeg har kommet frem til at kodeveksling mellom språkparene samisk/norsk er svært komplekst og variert. Ikke bare oppstår individuelle forskjeller mellom informantene, men også innad i hvordan individene benytter språk, er det store forskjeller. For å forklare disse forskjellene analyserer jeg teksteksemplene fra tre ulike nivå: *Individnivå*, *trådnivå* og *ytringsnivå*. På individnivå ser jeg på hvordan de to informantene forholder seg til kodene sine i denne konteksten. På trådnivå er det samtalene som er fokus. Faktorer som deltakere og tema anses her som noe som kan påvirke kode. På ytringsnivå ser jeg på enkeltytringer for å forklare spesifikke lingvistiske tendenser i denne konteksten. Flere av kodevekslingene som forekommer, er mulig å kategorisere, mens andre igjen fremstår som mer spontane og ubevisste, og er dermed vanskeligere å kategorisere. Jeg konkluderer med at informantenes valg av kode er med på å posisjonere dem som flerspråklige i nettdiskursen, og at de aktivt bruker språk for å oppnå spesifikke diskursive mål. I tillegg er bruken av samisk her en måte å markere samisk identitet og etnisk tilhørighet på.

Abstract

The aim of this thesis is to investigate online linguistic variations of two Norwegian speakers of Sami language. The research is based on the analysis of 30 status updates and conversation threads from the internet community Facebook. This thesis adopts a sociolinguistic approach to the analyzed texts and focuses on code-switching between Sami and Norwegian languages. To collect and analyze the material, a qualitative method is applied, while the interpretation of the texts is based on the hermeneutical tradition. This thesis employs a multilingual research, identity and language use in computer mediated communication, as main theoretical approaches. My intention is, in short, to explain what is going on in the discourse, how and why. In doing so, I consider language use as an act of identity and the speakers as social actors in a multilingual digital society. To explain this thoroughly, I also examine the language as a form and a structure.

One conclusion is that code-switching between the language pair Sami and Norwegian is very complex and varied. There are not only individual differences between the two informants, but there are also major differences in how the individuals use language. To explain these differences, I analyze the textual samples on three different levels: *An individual level*, *a thread level* and *an utterance level*. On the individual level, I examine how the two informants relate to their own codes in this context. The thread level focuses on the analysis of the texts in conversation threads. In that case, such factors as participants and topics are considered as determinants that influence the linguistic change. On the utterance level, I examine single utterances in order to explain specific linguistic tendencies in this context. The results reveal that while many of the code-switching forms are possible to categorize, others seem to be more spontaneous and unconscious, and are, thus, more difficult to categorize. It is also found that the informants' choice of the code plays an important role in their positioning as multilingual individuals in an online discourse, and that they actively use language to achieve specific discursive goals. In addition, the use of the Sami language emphasizes Sami identity and ethnicity.

Čoahkkáigeassu

Dán dutkosis guorahallojit guovtti sámeielhálli norgalačča lingvistihkalaš erohusat Interneahtas. Oktiibuot dagahit 30 stáhtusčállosa ja ságastallanráiddu Facebook-neahttaservodagas empiriija. Mus lea sosiolingvistihkalaš lahkaneapmi teavsttaide, ja mus lea fokus dárogiela ja sáme giela kodalonohallamii mii bohtá ovdan. Materiálaid čohkkemii ja analyseremii lean geavahan kvalitatiivvalaš dutkanmetoda. Teorehtalaš lahkaneapmi fáddái lea mánggagielatvuodáduktan, identitehta ja giellageavaheapmi dihtorvuđot gulahallamis. Mun háliidan čilget mii dáhpáhuvvá diskurssas, man láhkai ja manne. Vai sáhtán dán dahkat, de mun anán giela identitehtadahkun ja geavaheddjiid sosiála aktevrán mánggagielat servodagas. Čilgen dihtii fenomena vuđolaččat, de guoskkahan maiddái giela hápmin ja ráhkadussan.

Lean gávnahan ahte giellapáraid sáme giela/dárogiela kodalonohallan lea hirbmat kompleksa ja molsašuddi. Eai leat dušše oktagaslaš erohusat informánttaid gaskkas, muhto leat maiddái stuorra erohusat das mo soai geavaheaba giela. Čilgen dihtii dáid erohusaid, de analyseren teakstaovdamearkkaid golmma iešguđet dásis: *Indiviidadásis*, *ságastallanráidodásis* ja *ovdanbuktindásis*. Indiviidadásis geahčan mo dat guokte informántta láhtteba kodaid ektui dán konteavsttas. Ságastallanráidodásis leat ságastallamat guovddázis. Bealit nugo oassálastit ja fáttát adnojuvvojit dás juonin mat sáhttet váikkuhit kodii. Ovdanbuktindásis geahčan ovttaskas ovdanbuktimiid čilgen dihtii dihto lingvistihkalaš tendeanssaid dán konteavsttas. Gávnahin ahte mánggalágan kodalonohallamiid, mat bohte ovdan, sáhtii rátkit, ja eará kodalonohallamat fas orrot leamen spontána ja smiehtakeahtta, ja nu leat váddáset rátkit. Konkluderejuvvo maiddái ahte informánttaid kodaválljen lea mielde sajáidahttimin sin mánggagielagin neahttadiskurssas, ja ahte sii aktiivvalaččat geavahit giela olahán dihtii dihto diskursaulbmiliid. Dasa lassin lea sáme giela geavaheapmi dás mielde čájeheamen sámi identitehta ja čearddalaš gullevašvuoda.

1. Innledning og bakgrunn for valg av tema

I denne avhandling analyserer jeg statusoppdateringer og samtaler initiert av personer med samisk som sitt førstespråk og norsk som sitt andrespråk. De er tospråklige som benytter seg av begge sine koder i forskjellig utstrekning daglig. Når de skal kommunisere på internett står de med det ovenfor to lingvistiske valg, tre hvis vi teller med engelsk, når de skal poste innlegg eller delta i samtaler. Noen velger å skille disse ved å enten kun benytte samisk eller norsk, men de kan også velge å benytte seg av begge språkssystemene. Jeg undersøker hvordan valg av kode kan fungere som en bevisst strategi for å signalisere etnisk tilhørighet i kommunikasjon online og hva som kjennetegner denne formen for kommunikasjon. Gjennom å benytte språk henvender nemlig personer seg til den gruppen de ønsker å identifisere seg med, eller som de ønsker å distansere seg fra.

Det er her et fokus på den flerspråklige praksisen som omtales som *kodeveksling*. Kodevekslingsforskning har tradisjonelt blitt gjort på uformell og mer eller mindre spontan *mundlig* tale. I dag skjer mye av vår daglige kommunikasjon digitalt og den digitale sfære blir derfor en viktig plattform hvor språklige variasjoner kommer til syne. Ved å studere kodeveksling på internett, vil man derfor kunne få et bredere bilde av lingvistiske aspekter i det moderne samfunnet vi lever i. Susan Herring (2007) mener at kommunikasjon på nett tilbyr en overflod av data om menneskelig adferd og språkbruk, noe som gjør det godt egnet for forskning på blant annet sosiolingvistik. Skriftlig data fra internett ser også ut til å være passende til å forske på kodeveksling som stilistisk virkemiddel og dets rolle i identitetskonstruksjon (Dorleijn & Nortier, 2012, s. 127). Internett gir muligheter for forskning som ikke har vært der på samme måte tidligere. Aksel Tjora (2013) tar for seg internett som forskningsarena og ser på to forskjellige former for samfunnsforskning knyttet til internett. Internett som verktøy for forskning, altså bruk av nettet for å samle inn data, og internett som sted for forskning, altså forskning på spesielle nettsamfunn (Tjora, 2013, s. 41). Jeg bruker *internett som et verktøy for innsamling av data* fordi jeg samler inn materialet til analysen *fra* internett. På grunn av at jeg studerer praksiser som foregår *på* internett, bruker jeg også internett her som *sted for forskning*.

Bakgrunn for valg av tema

Hovedgrunnen til at jeg har valg å forske på dette, har å gjøre med personlig interesse for temaet. Jeg har også ambisjoner om å kunne gi norsk forskning på kodeveksling en ekstra dimensjon, ved å ta for meg språkvarietetene samisk/norsk og ved å se på hvordan dette forekommer i kommunikasjon på internett. Mye av den norske forskningen gjort på flerspråklighet og kodeveksling, er gjort mellom språkpar bestående av norsk og innvandrerspråk på østlandsområdet (Svendsen (2004), Aarsæther (2004), Kulbrandstad (2004)). Fokuset i disse forskningen har vært på andrespråksopplæring og «innvandrerspråk»/ungdomsspråk som forekommer i møter mellom norsk og innvandrede språk og kultur. På et mer overordnet nivå, så kan man også si at denne avhandlingen kan bidra til å gi et innblikk i hvordan det egentlig står til med det samiske språk i dagens digitale mediehverdag. I dag har samisk status som offisielt minoritetsspråk i Norge og det anslås at rundt 20 000 nordmenn snakker samisk¹, men i hvor stor utstrekning disse bruker samisk når de kommuniserer på internett, er uvisst.

Tilnærming til temaet

Fokuset for denne avhandlingen vil være på flerspråklighet og identitet og på en sosiolingvistisk tilnærming til språkvalg på internett. Sosiolingvistikken har som mål om å utforske forholdet mellom språk og samfunn, med et ønske om å skape en bedre forståelse av språkstrukturer og hvordan språk fungerer i kommunikasjon. I sosiolingvistikken studeres språk og samfunn for å finne ut så mye som mulig om hvilken «ting» språk er (Wardhaug, 2006, s. 13). Grunnen til at jeg har valgt en slik tilnærming er fordi jeg ønsker å se på den dypere forståelse av de kommunikative prosessene som ligger under, og som er med på å motivere språkbrukeren i valget av ulike variasjoner i en digital samtalsituasjon.

Hva undersøkes?

I denne avhandlingen er det samtaler ført og ytringer publisert på to private Facebook-profiler som undersøkes. Facebook er et nettsamfunn som opprinnelig ble opprettet for studenter og ansatte ved universitet i USA. Det er et sosialt nettverk, hvor brukere oppretter

¹ <http://snl.no/samisk>

en profil som inneholder bilder, personlig informasjon og interesser. I nettverket kan brukere kommunisere med hverandre ved å publisere ting om seg selv, utveksle offentlige eller private meldinger og knytte seg opp mot forskjellige typer grupper. Ifølge Facebooks egne data er totalt 2,2 millioner nordmenn inne på nettstedet daglig². Disse tallene tilsier at nettverket i dag utgjør en del av nordmenns hverdag.

De flerspråklige dataene samlet inn her består av nettsamtaler mellom flerspråklige med de samme språklige varietetene; samisk/norsk. I tillegg foregår også kommunikasjonen mellom samisktalende og nordmenn som ikke snakker samisk. Informantene er vokst opp med samisk som førstespråk i skolen, men snakker norsk flytende og bruker begge språkene daglig. Grunnen til at jeg både ser på statusoppdateringer og samtaletråder, er for å vise hvordan informantene bruker språk selvstendig og hvilke lingvistiske variasjoner som kan forekomme i samtaler mellom flere personer. For å underbygge skillet mellom flerspråkliges individuelle praksiser og de som forekommer kollektivt, ser jeg på Facebook-eksemplene fra forskjellige nivåer: *Individnivå*, *trådnivå* og *ytringsnivå*. Disse kan igjen sies å representere henholdsvis flerspråklige individer og flerspråklige samfunn (se. 2.1).

Samisk som morsmål

Informantene sier selv at de ser på samisk som sitt *morsmål*. Begrepet morsmål finnes det flere definisjoner på, men begrepet er likevel noe diffust. I følge Engen & Kulbrandstad, kan det for mange bety det språket barnet lærer først, det kan bety det språket en forstår best eller det språket personen identifiserer seg med - noen kan også føle at de er like kompetente i, og identifiserer seg like sterkt med, to språk. De kan altså sies å ha to morsmål (2012, s. 182). I samisk/norsk-konteksten velger jeg å bruke morsmålsbegrepet om det språket som er knyttet til hjemmet, som individene er vokst opp med og som de identifiserer seg med. Samtidig representerer det det språket de på best mulig måte kan uttrykke seg på. De snakker imidlertid også norsk flytende og bruker språket daglig, noe som gjør at de definerer seg selv som tospråklige.

² <http://www.kampanje.com/medier/article6806181.ece>

1.2 Tidligere forskning

Tidlig flerspråklighetsforskning på internett dreide seg i stor grad om det engelske språks dominans og dets følger for fremtiden. Nå ligger fokuset mer på språklige variasjoner og på motivasjon bak språkvalg (Leppänen & Peuronen, 2012, s. 389). Eksempler på slik forskning er Warschauer, El Said og Zohry (2007) og Androutsopoulos (2007). Førstnevnte undersøker språkvalg på internett blant en gruppe egyptiske brukere av engelsk og arabisk. De analyserer resultatene de finner i sammenheng med nye trender innen språk, identitet og globalisering. Androutsopoulos ser på språkvalg og kodeveksling i tyskbaserte internettforum, produsert og brukt av medlemmer av etniske minoritetsgrupper. I det først av de to tilfellene han undersøker, ser han på hvordan tema i diskusjonsforumet påvirker språkvalg. I det andre forumet undersøker han den lokale betydningen av kodeveksling.

Leppänen og Peuronen (2012) skriver at internett har blitt en lingvistisk kontaktsone, hvor flerspråklige ressurser og repertoar kan vise seg å være en avgjørende kapital for vellykket kommunikasjon, handling og interaksjon. Flerspråklighet på internett kan referere til flerspråklige internettbrukeres praksiser og måten de benytter resursene tilført via flere språk i kommunikasjon på nett på (Leppänen & Peuronen, 2012, s. 385). Språkvalg på nett kan i tillegg være en semiotisk strategi, gjennom hvor deltakerne søker etter å skille seg selv ut og å skape seg egne stemmer i en flerspråklig setting online. Språkvalg kan også tjene som en spesifikk resurs i skapelsen av stilistiske og kulturelle effekter og i forhandlingen av identitet og fellesskap (ibid.: s. 390).

Werry (1996) ser på skriftlig interaktiv diskurs og skriver at synkron chat gir grobunn for analyser fordi det muliggjør interessante former for sosial og lingvistisk interaksjon. Det bringer i spill et unikt sett temporale, spatiale og sosiale dimensjoner, og rekonfigurerer mange av parameterne som bestemmer viktige aspekt av hvordan kommunikative handlinger er strukturert. Det tilbyr også en klar instans av hvordan formen på skriftlig kommunikasjon, muliggjort av en datamaskin, kan ta til seg egenskaper som blir satt i sammenheng med de typisk for muntlig diskurs (Werry, 1996, s. 49). Ved å analysere to forskjellige logger fra chat-tjenesten Internet Relay Chat (IRC) fant han ut at det gjøres grep for å kompensere for den manglede fysiske linken mellom deltakerne, ved at det 1) har blitt konvensjonelt for talere å indikere intendert adressat ved å sette vedkommendes navn i starten av en ytring, 2) at ortografiske strategier som bruken av kapitalisering og tegnsetting benyttes for å simulere intonasjon og paralingvistiske ledetråder, og 3) at ord og bilder tas i bruk for å symbolisere de gestiske kvalitetene i ansikt-til-ansikt kommunikasjon gjennom bruken av «klem».

«kyss», «slap» osv. I synkron chat fant også Werry ut at grep for å korte ned ytringene gikk igjen. Forkortelser ble gjort ved å benytte syntaksreduert former, bruken av akronymer og symboler, og klipping av ord. I tillegg ble strategier som å droppe subjekt og personlig pronomeren tatt i bruk for å få nettsamtalene til å gå fortere.

Chrispin Thurlow (2003) tar for seg et lignende fenomen, nemlig språkbruk i SMS. Han ser på hva unge mennesker bruker tekstmeldinger til og i hvilken grad de eksperimenterer med konvensjonelt språk i sine tekstmeldinger. Thurlow skriver at som med e-post, og også datamediert diskurs generelt, har tekstmeldinger mye av de samme hybride kvalitetene ved dem – både med tanke på en muntlig skriveform, men også med tanke på eldre og mer nye lingvistiske variasjoner. Ved hjelp av lingvistiske variasjoner skaper ungdommene også sin egen personlige stil. Denne personlige stilen gjør for eksempel at det er mulig å kjenne igjen senderen av en tekstmelding gjennom måten vedkommende bruker språk på. Til tross for at det verken stilles krav til antall ord eller synkronitet brukes det ofte både forkortelser og dialekt i ytringer på Facebook. Kommunikasjonen har en muntlig form og de lingvistiske variasjonene som oppstår på grunn av det bidrar etter min mening til å gjøre nettsamfunnet til en yndet arena for forskning på språk.

Anna De Fina (2007) ser på hvordan kodeveksling brukes som lingvistisk strategi i konstruksjon av etnisk identitet og skriver at konstruksjon av identitet i sosiale praksiser har blitt et av de mest sentrale temaene for sosiolingvistisk forskning de siste to tiårene. Studier av identitet har gjennomgått et radikalt skifte fra å se på lingvistiske variabler og sosiale kategorier som klasse og status, til et fokus på hvordan disse sosiale kategoriene er forhandlet gjennom språk og andre symbolske systemer i konkrete situasjoner i våre daglige liv (De Fina 2007:371). De Fina bruker dette perspektivet i sin artikkel hvor hun tar for seg konstruksjon av italiensk etnisk identitet i en kortklubb i USA. Hun fant ut at lingvistiske og ikke-lingvistiske handlinger ble brukt til å gjøre krav på medlemskap i kategorien «italiensk». Bruken av italiensk er forsterket gjennom sosialiseringprosesser, gjennom kodeveksling til italiensk og i læring av målord som ble brukt innad i klubben. Dette bidro til å skape en felles følelse av respekt for tradisjoner i samfunnet. Den kollektive etniske identitetsfølelsen som oppsto var kontinuerlig konstruert av dets konstituerte trekk og karakteristikk, og ble en nødvendig referanseramme for individene og forhandlingen av medlemskap i klubben (ibid.: s. 389).

Det finnes også studier gjort blant flerspråklige i en norsk kontekst. I sitt doktorgradsarbeid undersøkte Bente Ailin Svendsen (2004) språkvalg, flerspråklige ferdigheter og språklig sosialisering blant norskfilippinske barn i Oslo. Hun legger vekt på

hvordan disse barna aktivt tar i bruk sitt språklige repertoar i spontane samtalsituasjoner, hvordan de anvender ulike språklige virkemidler som ledd i forhandlinger om sosiale relasjoner og hvilket språk barna snakker til hvem og hvorfor. Svendsen finner ut at norsk er barnas primære språkvalg i samtaler seg imellom, men at de tar i bruk aspekter fra sitt repertoar i fremstillingen av seg selv og for å posisjonere seg selv og andre sosialt. De norskfilippinske barna benytter de virkemidlene, verbale eller ikke-verbale, som er hensiktsmessig for å nå sine kommunikative mål i den enkelte situasjonen. Svendsen skriver at barna med andre ord bedriver *språking*, snarere enn å gjennomgående holde seg til det ene eller andre språket (Svendsen, s. 2004, s. 376). Svendsens arbeid er aktuelt for denne avhandlingen fordi undersøkelsen også er gjort i en norsk kontekst. Det vil derfor være interessant å sammenligne noen av hennes funn med de funnene som forekommer av min analyse.

Lars Hinrichs (2006) er blant pionerne på kodeveksling i nettdiskurs. Han ser på kodeveksling i e-postsamtaler mellom tospråklige jamaicanere, og bruken av patois og engelsk for å oppnå spesifikke kommunikative mål. Han ser på hvordan språkvalg er påvirket av situasjonen, hvordan deltakerne gir kontekstuell informasjon gjennom kodevalg og hvordan de beskriver seg selv gjennom valg av kode.

1.3 Samisk språk i et sosiopolitisk perspektiv

I denne avhandlingen er det som nevnt tospråklige praksiser blant samiske nordmenn som undersøkes. Samenes kamp for å bevare språket sitt har vært lang og traumatisk. Det var det samiske opprøret i tilknytning utbyggingen av Alta/Kautokeinovassdraget på slutten av 70-tallet som for alvor rettet søkelyset mot samene og deres rettigheter i Norge. Gjennom den samiske språkloven som ble vedtatt i 1987, fikk samene retten til å bruke samisk språk i kontakt med offentlige organer i de samiske forvaltningsområdene. I Norge består disse områdene av: Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana, Nesseby, Kåfjord, Lavangen, Tysfjord og Snåsa.

Konkret dreide det seg ikke bare om å bruke samisk språk, men også å synliggjøre og styrke bruken av språket både i kommunale fora, i den kommunale administrasjonen, i helseinstitusjoner, rettsvesen, i samband med kirkelige handlinger og gjennom skilting og navngivning (Pedersen og Høgmo, 2012, s. 115).

Norsk og samisk skulle altså kunne brukes sammen uten noen form for under- eller overforhold i disse områdene. I dag kan personer med samisk som morsmål for eksempel henvende seg til det offentlige og ha krav på å få svar tilbake på samisk i disse områdene.

Varianten av samisk som undersøkes her er nordsamisk, som er kategorisert som truet på UNESCOs «røde liste». For minoritetsspråk finnes det også andre store utfordringer, blant annet fordi slike språk ofte ligger på et lavere steg av utdanningspyramiden. Bevaring av språket i lokalsamfunnet, og som førstespråk gjennom opplæring på grunnskolenivå, er viktige mål. Det å få samisk i bruk som vitenskapsspråk og fagspråk er også en del av den samiske språkbevaring. Et grep som her har blitt gjort er etableringen av den Samiske Høgskolen (Jønsson m.fl., 2013, s. 80).

Dagens digitale hverdag utgjør nå en ny trussel mot det samiske språk. På grunn av de digitale mediers «krav» om at kommunikasjon skal foregå enkelt og kjapt, er det en generell vurdering at samisktalende ungdommer velger å bruke norsk når de kommuniserer med andre på Facebook, gjennom blogg, eller på Twitter og Instagram. Som et grep for å få ungdommer til å bruke mer samisk, har Sametinget vært med på å starte språkkampanjen «snakk samisk te mæ»³. Formålet med kampanjen er å øke ungdommers bevissthet om bruk av samisk på forskjellige plan, der i blant på internett. Et overordnet mål er å skape en større bevissthet omkring viktigheten av å holde det samiske språk ved like. Om kampanjen skriver Sametinget:

Samisk språk er vår gave fra våre forfedre. En gave som vi igjen skal gi til våre etterkommere. Språket sier noe om hvem vi er, og styrker vår tilhørighet til det samiske fellesskapet. Ikke alle samiske barn og unge har fått lære seg samisk, men språket er likevel veldig viktig også for dem. Dette fordi det handler om identitet og felleskap. Om å uttrykke seg, kommunisere og det å kjenne at man er en del av noe større⁴.

Denne identiteten og følelsen av felleskap kan ungdommer altså ivareta for senere generasjoner gjennom blant annet å bruke samisk i kommunikasjon på internett.

³ <https://www.sametinget.no/Snakk-samisk-te-mae>

⁴ <http://www.sametinget.no/Snakk-samisk-te-mae/Articles/Om-spraakampanjen>

1.4 Problemstilling og avhandlingens struktur

Med det som hittil er nevnt som et utgangspunkt, vil jeg i denne avhandlingen forsøke å svare på følgende problemstilling:

- *Hva kjennetegner valg av språk i flerspråklige nettsamtaler mellom samisk- og norsktalende personer?*

I tillegg stilles to forskningsspørsmål:

- Hvilke typer kodeveksling kan vi finne i datamediert kommunikasjon mellom samisk og norsk?
- På hvilken måte bidrar språkvalg i datamediert kommunikasjon til å markere identitet og etnisk tilhørighet?

For å svare på problemstilling og forskningsspørsmål er oppgaven delt inn i fem deler. Først i denne avhandlingen viser jeg til forskjellige typer teoretiske tilnærminger til forskning på flerspråklighet og identitet, og språklig variasjon i datamediert kommunikasjon. Dette gjøres for å danne et teoretisk grunnlag for analysen som legges frem senere. I teoridelen (del 2) drøftes nyere og eldre forskning på flerspråklighet opp mot hverandre. Jeg argumenter rundt hvilken relevans de forskjellige tilnærmingene har for tema. I tillegg trekker jeg frem teori rundt nettkommunikasjon. Deretter legger jeg frem avhandlingens metodiske forankring (del 3) og forklarer hvordan jeg har gått frem i innsamling og analyse av materialet, og hvilken metodisk tilnærming jeg har hatt gjennom hele prosessen. I fjerde del legger jeg frem funn i empirien. Jeg analyserer disse ut i fra ulike kategorier og tilnærminger til kodeveksling generelt og på nett spesielt. Analysen er delt inn i to deler hvor jeg tar for meg ett forskningsspørsmål i hver av delene. Til slutt forsøker jeg å samle trådene og drøfte funnene ytterligere, ved å se disse i lys av sosiale og samfunnsmessige spørsmål, før jeg avslutter med å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene i en konklusjon.

2. Teoretisk tilnærming

Sentrale begreper i denne oppgaven er flerspråklighet, identitet og språklige praksiser i nettsamtaler. Først diskuteres sammenhengen mellom flerspråklighet på et samfunnsnivå og på et individnivå. Jeg trekker inn eldre og nyere syn og praksiser innenfor flerspråklighetsforskning og drøfter dette mot fenomenet som undersøkes i denne avhandlingen. Jeg ser på identitet og språk generelt, og på hvordan dannelsen av identitet utspiller seg gjennom språkvalg i kommunikasjon på internett spesielt. Til slutt kommer en del om kodeveksling hvor jeg tar for meg definisjoner, tilnærminger og mulige sosiale sammenhenger tilknyttet kodevekslingsfenomenet.

Inn under språkforskning på flerspråklighet skilles det mellom et lingvistisk, psykolingvistisk eller sosiolingvistisk perspektiv. Denne avhandlingen er orientert mot et sosiolingvistisk perspektiv på språkforskning. Det sosiolingvistiske perspektivet skiller seg fra det lingvistiske og psykolingvistiske både med tanke på forskningsmetoder og dets grunnleggende fokus. Sosiolingvister ser nemlig flerspråklighet som et sosialt konstruert fenomen og på den flerspråklige person som en sosial aktør:

The very idea of code-switching raises questions as to what a language is. Instead of thinking of languages as discrete systems, sociolinguists tend to see multilingual speakers as actors of social life who draw on complex sets of communicative resources, which are unevenly distributed and unevenly valued (Wei, 2010, s. 14).

Wei forklarer at en ved hjelp av språkvalg opprettholder og endrer etniske gruppegrenser og personlige forhold, og konstruerer og definerer «selvet» og «andre» innenfor en bredere politisk økonomi og historisk kontekst. Innenfor denne retningen finner vi blant annet La Page og Tabouret-Kellers (1985) teori om språk som «acts of identity» og John Gumperz (1982) «vi-kode» og «de-kode». I denne avhandlingen ser jeg på struktur for å bedre kunne forklare hva som foregår i de flerspråklige samtalene på nett og også hvorfor det skjer. Jeg benytter meg av Gumperz kodevekslingskategorier for å forklare kodevekslingene som forekommer, men også av hans teori om «vi-kode» og «de-kode» og jeg refererer til La Page og Tabouret-Keller. Jeg er interessert i å se på flerspråklig bruk, men hovedfokuset er på det sosiolingvistiske, altså på det å se på sammenhengen mellom valg av kode, identitet og identifikasjon.

Moyer (2010) karakteriserer fire perspektiv på språk: 1) språk som form og struktur, 2) språk som kompetanse og taktisk kunnskap, 3) språk som produksjon og persepsjon og 4) språk som sosial handling og praksis. I denne avhandlingen er det det fjerde punktet som er

et hovedperspektiv og som på best mulig måte forklarer hvordan ytringene og samtalene analyseres. For å forklare språkpraksisene fra dette perspektivet kommer jeg imidlertid også inn på det første perspektivet underveis. I analysen ser jeg altså på hvordan språkbruk i samtale på nett fungerer som sosial handling og praksis, men en viktig del av analysen går også ut på å se hvilken form og struktur kodevekslingene og språkvalgene har.

2.1 Flerspråklighet på samfunns- og individnivå

Forståelsen av begrepet flerspråklighet har blitt bredere og bredere siden starten av 1900-tallet. Flerspråklighet eller tospråklighet var lenge definert som lik mestring av to språk. En taler skulle altså optimalt sett være dobbelt enspråklig og ha fullstendig kompetanse i begge språk. Betydningen av begrepet har imidlertid blitt utvidet og i dag er definisjoner som Aarsæther kommer med, som omtaler flerspråklige som individer som daglig er omgitt av to eller flere språk, så vel som i hjemme, i skole (/jobb) eller i nærmiljøet. Flerspråklighet er en integrert del av livene deres (Aarsæther, 2009, s. 71). Nyere definisjoner går altså langt utover det å basere begrepet på ferdighetsnivå i det ene eller andre språket.

Fremveksten av sosiolingvistikken har utviklet og endret synet på flerspråklighet. J. Normann Jørgensen (2005) skriver at i sosiolingvistikken er variasjonen selve språkets vesen, og at variasjon i språkbruk betraktes som en effekt av sosiologiske forskjeller. «Det spiller en rolle for en sprogbrugers sproglige adfærd, hvor hun eller han er vokst op, om man er hun eller han, hvor gammel man er og hvilket statuslag man er vokset op inden for» (Jørgensen, 2005, s. 40). Språklig variasjon er ikke alene en effekt av sosiale strukturer, men også med på å danne sosiale strukturer og relasjoner.

Flerspråklige samfunn og etnisitet

Samisk er offisielt minoritetsspråk i Norge og de samiske kjerneområdene utgjør flerspråklige samfunn. Et flerspråklig samfunn karakteriseres av at to eller flere språk er i bruk, og av at personene som utgjør samfunnet har mer enn en kode å velge ut ifra når de skal kommunisere. Valg av språk i slike samfunn er ofte knyttet opp mot *domene*: «Et domene er et område for menneskelig aktivitet knyttet til bestemte tidspunkter, settinger og rollerelasjoner» (Romaine 1995, s. 30, i Engen & Kulbrandstad 2012, s. 35). Det vil si at

kode ofte er knyttet opp mot spesifikke rom eller situasjoner i samfunnet. Det kan for eksempel hende at en samisktalende nordmann snakker norsk i en studiesammenheng, men samisk i hjemmet og med familiemedlemmer.

Samenes flerspråklighet utgjør det som Gardner-Chloros (2009) omtaler som en stedbundet språkminoritet. I Norge utgjør det norske språk majoritetsspråket. Det er språket som er mest brukt i de fleste sammenhenger, og som har størst makt gjennom dominansen i riksmidia, i arbeidssituasjoner og i høyere utdanning. Det er også et krav i Norge at barn med samisk som morsmål lærer norsk i skolen. Gardner-Chloros skriver at flerspråkligheten til en stedbundet gruppe er av interesse fordi flerspråklig bruk i seg selv vil her være en identitetshandling. I slike samfunn er bevaringen av minoritetsspråket tett knyttet opp mot bevaringen av et gruppefellesskap, fordi språket er tett knyttet opp mot deres individuelle historiske, geografiske, økonomiske, demografiske og ideologiske forutsetninger (Gardner-Chloros, 2009, s. 469-70). For det samiske språksamfunnet er språket tett knyttet opp mot tradisjoner og territorier, og samisk er forbundet med inn-gruppen og en følelse av en felles etnisk tilhørighet.

Det samiske språk står nemlig sterkt i følelsen og forståelsen av en samisk identitet. Samiske tradisjoner og kultur skiller seg fra den tradisjonelle norske kulturen, og den samiske folkegruppen kategoriseres som en etnisk gruppe. Definisjon av etnisk identitet inkluderer tradisjonelt psykologiske, kulturelle, økonomiske og biologiske kriterier. Chris Barker (2012) skriver at etnisitet er et kulturelt konsept som er sentrert rundt felles normer, verdier, trosretninger og kulturelle symboler og praksiser. Formasjonen av *etniske grupper* bygger på felles kulturelle signifikater som har blitt utviklet under spesifikke historiske, sosiale og politiske kontekster (Barker, 2012, s. 225). Etnisitet kan bli sett på som et valg som kan tilegnes individet, heller enn en vedtatt, produsert og forhandlet prosess i spesifikke sosiale kontekster (De Fina, 2007, s. 373). De Fina argumenterer for en visjon av etnisitet som en sosial og samhandlende konstruksjon, påvirket av makro og lokale sosiale omstendigheter og forhandlet frem i konkrete sosiale kontekster: «Ethnicity should not be regarded as an abstract attribute of the individual, but rather as an interactional achievement grounded in concrete social contexts and evolving with them» (ibid.: s. 374). Etnisitet gir en følelse av et overordnet fellesskap som vil komme til syne i ulike kontekster, og det vil blant annet kunne gjøre seg gjeldene i kommunikasjon med andre. Etnisk tilhørighet blir signalisert gjennom bruken av morsmål (Myers-Scotton, 1988).

Flerspråklige individer og identitet

I slike flerspråklige samfunn blir flerspråklige individer sosiale aktører som søker etter å posisjonere seg selv, eller å bli posisjonert. Sammenlignet med enspråklige eller monokulturelle individer har de et utvidet sett av lingvistiske resurser i denne posisjoneringsprosessen (Bailey, s. 2009, s. 342). Bailey skriver at flerspråklige individer både på et lingvistisk, sosialt og kulturelt nivå har en fordel når det kommer til å posisjonere seg selv og andre. På et lingvistisk nivå har de muligheten til å trekke ut former fra forskjellige språk og blandinger av de forskjellige språkene. På et sosialt og kulturelt nivå har de et større rammeverk for å kunne tolke og evaluere verden, og også hvor de selv og andre står i den verdenen. Som flerspråklige individer velger for eksempel norske samer blant annet kodeveksling som lingvistiske strategi for å posisjonere seg selv i forhold til samer og nordmenn.

Språk og identitet er tett knyttet opp mot hverandre, men hva skjer med forståelsen av *identitet* når det er flere enn ett språk involvert? For det første kan man si at identitet er en term som er brukt i vid forstand og som er tilegnet mange ulike definisjoner og meninger. Ofte brukes begrepet for å referere til en integrasjon av selvet hvor forskjellige aspekter kommer sammen i et enhetlig hele. Mæhlum (2003) skriver at språket er den mest vitale identitetsskapende faktoren hos mennesker. En viktig forutsetning for dette synet er at nettopp språket har en avgjørende funksjon når vi blir sosialisert inn i ulike sosiale fellesskap. Det enkelte individ forholder seg til andre mennesker ved hjelp av språklige handlinger:

På denne måten *samhandler* vi gjennom språket og signaliserer bestemte meninger gjennom det vi sier og ikke minst gjennom måten vi sier det på. Slik kan språket fungere som et uttrykk for hvem vi er og hva vi står for, og vi får reaksjoner tilbake på hvordan *andre* oppfatter og tolker måten vi framstår på. Det er med andre ord en kontinuerlig samhandling som her foregår, og i den prosessen har språket en avgjørende betydning både som formidlingskanal og som symbolsystem (Mæhlum, 2003, s. 109).

I denne utgreiingen ligger det også, slik jeg tolker det, at en person som er flerspråklig velger kode ut i fra hvordan han/hun ønsker fremstå. Gjennom valg av det ene eller andre språket kan en flerspråklig identifisere seg med forskjellige grupper som han/hun tilhører eller ønsker å tilhøre, og fra hvilken gruppe han/hun ønsker å distansere seg fra i gitte situasjoner. Myers-Scotton (1988) skriver at personer med et rikt språkrepertoar har muligheten til å utforske og utfordre forskjellige identiteter gjennom blant annet strategier som kodeveksling. Ved å bruke to koder i to forskjellige turtakinger har taleren avkodet to forskjellige identiteter (Myers-Scotton, 1988/2000, s. 159). Når det dreier seg om

flerspråklig og identitet blir med andre ord *identitet* straks mer komplekst. Spesielt mener jeg at dette er tilfelle i en samisk/norsk-kontekst hvor de to kulturene tilknyttet språkene også er svært forskjellige. Hvilken identitet en flerspråklig velger ut i fra sitt repertoar, er altså nært knyttet til hvem han/hun ønsker å bli assosiert med der og da. En slik tilknytning til en gruppe oppnås altså ofte gjennom valg av kode.

Le Page og Tabouret-Keller (1984) presenterer lingvistisk adferd som en rekke *acts of identities*, eller identitetshandlinger, hvor mennesker avslører både sin personlige identitet og sin søken etter sosiale roller (1984, s. 14). Språk som identitetshandlinger forstås som et individs valg av lingvistisk form i spesifikke sosiale situasjoner. I følge de to er alle ytringer påvirket av publikummet, tema og setting, og individet skaper et mønster av lingvistisk adferd for seg selv som skal likne adferden til den gruppen eller gruppene som han/hun fra tid til annen ønsker å bli identifisert med, eller for å være ulik de han/hun ønsker å ikke bli identifisert med (ibid.: s. 181).

Charlotte Haglund (2004) belyser hvordan språk og identitet kan forstås ut i fra de sosiale, historiske og økonomiske vilkår, og den maktdynamikk og sosiale ulikheter som disse formes av. Hun skriver at en allmenn oppfatning om sammenhengen mellom språk og identitet er at individets språkbruk er relativt forutsigbart, og at man ut i fra individets språkbruk kan gjøre relativt sikre antakelser om for eksempel hans/hennes sosiale miljø og sosioøkonomiske posisjon (Haglund, 2004, s. 363). I følge Haglund er individets språkbruk nært knyttet til den sosiale virkelighet som individet speiler seg i, og som hun eller han posisjonerer seg ut i forhold til. Dermed medvirker verbalt og ikke-verbalt språk til både å opprettholde, og til å stille spørsmål ved, maktrelasjoner, sosiale strukturer og ideologier (ibid.). Språklige handlinger fungerer altså som identitetshandlinger.

For å forklare lingvistiske variasjoner i nettsamtalene som analyseres her, er det viktig å gi en gjennomgang av forskjellige syn på flerspråklig og på flerspråklig på forskjellige nivå. Synet på flerspråklig som to forskjellige språk er ikke lengere aktuelt. Det handler om å se på fenomenet som en del av et større hele. I analysedelen ser jeg på nettkommunikasjon både på et individnivå og på et samtalenivå. Dette kan sammenlignes med forståelsen av flerspråklig på de ulike nivåene skissert ovenfor. I et flerspråklig samfunn blir språk en viktig faktor for følelsen av en felles etnisk tilhørighet. Tradisjoner og minoritetsspråket er knyttet opp mot kommunikasjon innad i inn-gruppen. Et individs ulike koder er en del av det språklige repertoaret han/hun innehar. Vedkommende benytter seg av det ene eller det andre språket, eller en blanding av språkene, ut ifra situasjon, tema, eller samtalepartnere. I dag er internett en viktig arena hvor menneskers forskjellige identiteter og

etnisk tilhørighet kommer til syne, og konstrueres, gjennom blant annet flerspråklige praksiser. Språkvalg på internett er indeks for forskjellige mål, identiteter og diskurser relevant i hver kommunikasjonssituasjon (Leppänen/Peuronen, 2012, s. 390). I påfølgende delkapitler tar jeg for meg ytterligere syn og teorier vedrørende flerspråklighet og flerspråklige praksiser. Jeg drøfter også relevansen av disse i forskning på fenomener og tendenser i samisk/norsk-konteksten.

2.2 Kodeveksling eller tverrspråklighet?

I følge Ofelia Garcia (2009) handler flerspråklighet om å benytte forskjellige aspekt eller biter av språklig adferd etter som det behøves for at det skal bli sosialt meningsfullt. Hun mener det vil være mest korrekt å si at en flerspråklig person er en som *språker* (jf. Svendsens konklusjon i 1.2) forskjellig, og som har forskjellige og ulike opplevelser med hvert av sine språk (Garcia, 2009, s. 45). Språkene til en person er dessuten sjeldent sosialt likeverdige og foregår i forskjellige kontekster med forskjellige samtalepartnere. Garcia sier også at siden tospråkliges lingvistiske repertoar har en stor rekkevidde er de lingvistiske valgene hos en tospråklig betydelig større enn hos en enspråklig (ibid.: s. 48).

I et forsøk på å ta flerspråklighetsforskning og kodeveksling videre, foreslår Garcia begrepet *tverrspråklighet* (translanguaging) for å vise til fenomenet hvor flerspråklige benytter seg av ulike typer koder for å kommunisere. Tverrspråklighet, eller det å delta i flerspråklige diskurspraksiser, er en tilnærming til tospråklighet som ikke betrakter språk som to adskilte enheter, slik fokuset tidligere har vært, men på praksiser av flerspråklige som er lett å observere (2009, s. 44). Videre sier Garcia at slike verdensomspente tverrspråklige praksiser her ikke er sett på som markerte eller uvanlige, men de blir heller tatt for det de er; de er nemlig den normale formen for kommunikasjon som kan forklare mange flerspråklige samfunn i verden. Garcia definerer tverrspråklighet som:

For us, translanguaging are *multiple discursive practices* in which bilinguals engage in order to *make sense of their bilingual worlds*. Translanguaging therefore goes beyond what has been termed code-switching, although it includes it, as well as other kinds of bilingual language use and bilingual contact (ibid.: s. 45).

Tverrspråklige praksiser går altså utover kodeveksling ved at det i tillegg inkluderer flere typer av flerspråklig bruk og kontakt mellom flerspråklige.

I følge Garcia er det mange negative konnotasjoner knyttet til kodeveksling. Hun mener også at synet på fenomenet som noe som vitner om dårlig språklig kompetanse fortsatt henger igjen. Hun ønsker at tverrspråklige praksiser og det som inngår i det skal få frem fenomenet som noe positivt og at denne måten å bruke språk på heller vitner om gode språklige kunnskaper. Tverrspråklighet innebærer mer enn bare å gå fra et språk til et annet, slik Garcia beskriver kodeveksling. Hun mener at kodeveksling antar at flerspråkliges to språk er to separate enspråklige koder som kan bli brukt. Det tolkes her dit hen at tverrspråklighet, i motsetning til kodeveksling, tar det for gitt at flerspråklige har et lingvistisk repertoar som de strategisk velger ut trekk fra for å kommunisere effektivt. Det er altså flerspråklige personers språkpraksiser som i tverrspråklighet er normen og som fungerer som et utgangspunkt.

Tverrspråklighet brukes bevisst som et grep i en kommunikasjonshandling. I følge Garcia tverrtaler flerspråklige for å inkludere og for å legge til rette kommunikasjon med andre, men også for å skape en dypere forståelse og for å gi mening til de flerspråklige verdenene de lever i. Personer i flerspråklige samfunn kodeveksler i stor utstrekning og de bruker som nevnt ofte språkene sine i forskjellige modaliteter eller domener. Garcia bruker Fishmans (1971) definisjon av *domene* som noe som “summate the major clusters of interaction that occur in clusters of multilingual settings involving clusters of interlocutors” (ibid.: s. 47). Eksempler på slike domener kan være familie, venner, utdanning eller arbeid. Flerspråklige antas altså å bruke forskjellig språk etter som hvilket domene de befinner seg i. Tverrspråklighet innebærer også at flerspråklige blander sammen forskjellige koder innenfor det sammen domenet eller den samme situasjonen. I samiske samfunn er det for eksempel mer og mer vanlig at man gifter seg på tvers av kulturene. I slike tilfeller hvor en av foreldrene er samisk og en er norsk, kan tverrspråklighet være en foretrukket variant innad i familien fordi det er den eneste varianten som inkluderer alle familiemedlemmene samtidig.

Ut i fra denne utgreiingen av tverrspråklighet er det etter min mening ikke mye som direkte skiller begrepet fra kodeveksling. Garcia skriver at kodeveksling «bare» er å gå fra et språk til et annet, og at teorier rundt kodeveksling antar at en flerspråkligs to koder er to separate enspråklige koder som kan brukes uten noen referanse til hverandre. Tverrspråklighet foreslår at flerspråklige har et lingvistisk repertoar som de velger fra. Garcia mener at det som klart skiller tverrspråklighet fra kodeveksling, er at det i tverrspråklighet ikke finnes noen klar avgrensning mellom språkene til en flerspråklig person. I tillegg skal det være en «positiv» betegnelse på fenomenet. Min oppfatning er likevel at tverrspråklighet ikke skiller seg så mye fra den utvidete betydningen av

kodeveksling, som blant andre Gumperz (1972, 1982) og Myers-Scotton (1988, 1993) foreslår. Selv om synet på kodeveksling til å begynne med var negativt og undersøkt fra et enspråklig ståsted, forsøker også de å gi begrepet positive konnotasjoner. Gumperz omtaler blant annet kodeveksling som *a skilled performance* (Myers-Scotton, 1993, s. 47) og refererer til kodene som en del av en talers lingvistiske repertoar. Garcia hevder også at det som skiller tverrspråklighet fra kodeveksling er at en persons to språk i kodevekslingsteorien kan brukes uavhengig av hverandre. Likevel gjør hun det til et poeng at flerspråklige bruker språkene sine i forskjellige domener. Dermed tolker jeg det dit hen at hun sier at språkene fra dette ståstedet også kan brukes uten noen direkte referanse til hverandre.

I et undervisningsperspektiv tilbyr imidlertid tverrspråklighetsbegrepet ny og viktig tekning. I det 21. århundre hvor de språklige mulighetene blir mer og mer kompleks, er tverrspråklighet et stadig voksende språkvalg for flerspråklige (Garcia, 2009, s. 48). I det følgende vil jeg imidlertid benytte meg av begrepet kodeveksling for å referere til det lingvistiske fenomenet der talere veksler mellom forskjellige språk. Dette fordi språksituasjonen i samisk/norsk-konteksten skiller seg fra typiske moderne syn på flerspråklighet. Her er det nemlig et håp om å bevare et språk som råder. Det vil derfor være nærliggende å anta at et generelt ønske er å skille språkene mer fra hverandre.

2.3 Parallellspråklighet og det samiske språks rolle i samfunnet

Det samiske språk er som nevnt innledningsvis definert som et truet språk (jf. 1.3). Å skille språkene klart fra hverandre ville kanskje da vært et grep for å bedre kunne bevare språket. Begrepet *parallellspråklighet* dukket opp i en språkpolitisk kontekst på begynnelsen av 2000-tallet og er på mange måter en direkte motsetning til tverrspråklighet. Dette fordi det i tverrspråklighetsteorien skal anses som naturlig at språkene påvirker hverandre og blandes sammen eller brukes i forskjellige domener. I parallellspråklighet skal også språkene fungere sammen, men uten at de blandes sammen. Begrepet defineres som «samtidig bruk av fleire språk innanfor eitt eller fleire område, på ein slik måte at det eine språket ikkje slår ut og erstatter det andre» (fra *Mål og mening*, i Jønsson m.fl. 2013, s. 50). Det ligger i ordet at det her er snakk om to språk som skal brukes side om side. Slik jeg forstår den norske definisjonen av begrepet, dreier parallellspråklighet seg her om å bevare og fremme bruk av norsk, samtidig som at engelsk eller annet fremmedspråk kan brukes der det er

hensiktsmessig. Norsk skal være *hovedspråket*. Fra dansk språkforskning defineres begrepet som «...balansert domænespecifikk tosprøghed» (Harder 2008, referert i Jønsson m.fl. s. 25). Harder sier at parallellspråklighet betegner en situasjon hvor 1) to språk brukes side om side, og 2) uten at det ene er underordnet eller marginalisert i forhold til det andre. Det er her altså ikke snakk om at noen av språkene skal være et hovedspråk, slik jeg tolker det ut i fra den norske forståelsen av begrepet. I begge disse definisjonene er begrepet knyttet opp mot språkpolitiske strategier i forskning og utdanning og gjelder først og fremst bruken av norsk/skandinavisk og engelsk.

Det særegne ved parallellspråklighet er at det betegner bruken av forskjellige språk innenfor et og samme domene (Harder, 2008). Parallellspråklighet har i stor grad vært knyttet opp mot en universitetssammenheng og oppsto som en reaksjon på internasjonalisering og en stadig bredere innføring av engelsk i universitetene. Målet med parallellspråklighet er at to språk skal kunne brukes i domenet (utdanning) uten at det ene fremstår som mer naturlig enn det andre. Dette for å unngå «domenetap», altså at et språk mister posisjon i et gitt domene som følge av at et annet språk overtar den posisjonen. Harder skriver at begrepet parallellspråklighet imidlertid representerer en posisjon som strider imot en renspektet ettspråkspolitikk fordi idealet nemlig ikke er å nøye seg med, i hans tilfelle engelsk eller dansk, men at man skal bli så god i begge språkene at man er fullt på høyde med den internasjonale situasjonen og i forhold til det lokale samfunnet man lever i og språket som «tilhører» det. Ideen er den at den beste måten å unngå tap av språk i forskjellige samfunnsmodaliteter på er å bruke det (Davidsen-Nielsen 2008).

Parallellspråklighet er altså tett knyttet opp mot domene. I tverrspråklighetens domenespesifikke tospråklighet benytter personer språkene ut ifra hvilket domene de befinner seg i, men tverrspråklighet inkluderer også at personer tverrtaler innenfor de samme domene (Garcia, 2009, s. 47). Parallellspråklighetens mål er imidlertid at man skal kunne bruke forskjellige språk innenfor et og samme domene uten at språkene påvirker hverandre, altså blandes, eller at det ene eller andre språket fremstår som mer *naturlig* i domenet enn det andre. I praksis, og i alle fall i en samisk/norsk kontekst, benytter ikke tospråklige språk utelukkende ut i fra domene, men også innenfor det enkelte domene kan språkvalg variere. I de samiske kjerneområdene er eksempler på dette at du i det offentlige og i helsetjenesten skal kunne henvende deg både på norsk og samisk og forvente å få svar på begge språkene. Med denne politikken er ikke det ene eller andre språket mer naturlig å bruke i de nevnte tilfellene og det viser i grunn parallellspråklighet i bruk. Faktorer som ofte også gir utslag på valg av kode er hvem personen kommuniserer med og hvilke andre som er til stede i

kommunikasjonssituasjonen (Engen og Kulbrandstad, 2012, s. 36).

De siste tiårene har arbeidet med å styrke det samiske språk og dets kultur hatt stor fremgang. Det er et prioritert mål i norsk språkpolitikk og samisk har som nevnt status som offisielt minoritetsspråk i Norge. I dag kommer det blant annet ut samiske aviser (eksempelvis *Ávvir*) og NRK sender samiske nyheter hver dag (*Ođđasat*). Det at det aktivt arbeides med å likestille samisk med norsk i samiskspråklige områder, er ikke bare viktig for den praktiske bevaringen av språket, men også med tanke på en felles følelse av identitet og anerkjennelse av etniske tilhørighet. Parallellspråklighet, hvor språkene fungerer ved siden av hverandre uten noe form for over- eller underforhold, uten at det går ut over det ene eller andre språket, ville her ha vært optimalt. Likevel, på grunn av det norske språks dominans gjennom blant annet media, og gjennom preferert språkbruk i befolkningen generelt i de samiske områdene, er nok en slik likestilling vanskelig å oppnå. Dessuten er kodeveksling mellom samisk og norsk en svært vanlig praksis. Det å blande sammen språkene vil i denne konteksten kanskje være uunngåelig.

2.4 Kodeveksling som forskningstema

Veksling mellom koder er som nevnt i starten av kapittelet en vanlig praksis blant flerspråklige individer i flerspråklige samfunn. Kodeveksling dukket for alvor opp som et selvstendig tema for forskning på 70-tallet og blant tidlige pionere på forskningsfeltet finner vi John Gumperz. Aller først må kodeveksling her skilles fra bruken av lånord fra et språk til et annet og Gumperz (1982) forklarer forskjellen slik:

Borrowing can be defined as the introduction of single words or short, frozen, idiomatic phrases from one variety into the other. The items in question are incorporated into the grammatical system of the borrowing language. They are treated as part of its lexicon, take on its morphological characteristics and enter into its syntactic structures. Code switching, by contrast, relies on the meaningful juxtaposition of what speakers must consciously or subconsciously process as strings formed according to the internal rules of *two distinct grammatical systems* (Gumperz, 1982, s. 66).

Vekslingen mellom to koder skjer i følge Gumperz som oftest når en person bruker et andrespråk til enten å gjenta meldingen eller for å svare på noen andres uttalelse. I kodeveksling kommuniserer taleren flytende og opprettholder en jevn rytme i praten selv om de benytter seg av to forskjellige språk.

Det kan likevel være vanskelig å skille lån fra kodeveksling i enkelte tilfeller. Dette fordi kodeveksling også kan forekomme i form av enkeltord. Lån fyller leksikalske hull i et

språk, altså det finnes ikke et tilsvarende ord i det aktuelle språket. Kodeveksling derimot, benyttes ikke som en slik funksjon. I norsk finnes mange eksempler på låneord fra engelsk som er en del av det daglige språk og eksempler på dette kan være «jeans», «collegenser», «rock» «brownie» osv. Gardner-Chloros (2010) skriver at vi ikke kan skille et låneord fra kodeveksling på bakgrunn av dets lingvistiske form alene. Det er naturen av den sosiolingvistiske kontakten som råder der og da når et element er lånt eller vekslet som avgjør på hvilken måte det er tilpasset eller endret (2010, s. 60).

Allerede i 1972 publiserte Gumperz og Jan Petter Blom en artikkel hvor de presenterte kodeveksling mellom ranamål og bokmål i Hennesberget i Nord-Norge. De hadde en ide om at disse to språkvariantene var en del av innbyggernes språklige repertoar og at det var mulig å finne klare skiller på hvor og når de benyttet seg av den ene eller den andre varianten. Dialekten reflekterte en felles lokal identitet og ble brukt i personlige samtaler de lokale imellom, mens bokmål kun ble brukt i mer formelle settinger som i undervisning eller i kirke. Gumperz og Blom utviklet en modell for å skille mellom typer kodeveksling. De skiller mellom *situasjonell* og *metaforisk* kodeveksling for å forklare hvorfor, eller hva som gjør at kodevekslingen oppstår. Situasjonell kodeveksling er knyttet til endringer i samtalsituasjonen og kodevekslingen vil være forårsaket av disse endringene. Språkvalg i en kommunikasjonshandling er direkte berørt av deltakerne, omgivelsene og av tema. Metaforisk kodeveksling kan brukes til å understreke visse aspekter ved et utsagn eller for å tillegge mening til forhold som blir uttrykt. Dette skjer for eksempel når flerspråklige skifter språk for å antyde at de identifiserer seg mer med en spesifikk gruppe i en situasjon. De velger for eksempel å benytte seg av den spesifikke gruppens språk i situasjoner hvor det er det andre språket som er «normen» (Blom & Gumperz, 1972/2000, s. 127).

The semantic effect of metaphorical switching depends on the existence of regular relationships between variables and social situations (...). The context in which one of a set of alternates is regularly used becomes part of its meaning, so that when this form is then employed in a context where it is not normal, it brings in some of the flavor of this original setting (ibid.: s. 172).

Her mener jeg man forøvrig kan trekke likhetstrekk mellom situasjonell kodeveksling og parallellspråklighet. Dette fordi denne formen for veksling også er sterkt tilknyttet domene. Språk er her bundet opp mot situasjon og kodene blandes etter teorien ikke innenfor disse. Metaforisk kodeveksling kan på den andre siden sammenlignes med tverrspråklighet fordi vekslingene her skjer innenfor de forskjellige domene. Språkene er her ikke bundet opp mot situasjon, men har en dypereliggende forklaring. Det være seg å for eksempel gjøre

kommunikasjonssituasjonen sosialt meningsfull for seg selv og mottakeren. For øvrig viser også teorien om metaforisk kodeveksling oss at kodeveksling her faktisk er mer enn bare å gå fra ett språk til et annet (jf. Garcias forståelse av begrepet).

Situasjonell og metaforisk kodeveksling har blitt hyppig referert til av teoretikere på feltet, men i senere tid har Gumperz selv gått litt vekk fra modellen. Han har fokusert mer på metaforisk kodeveksling og kontekstualisering, og mer på de to variantene i kodeveksling som han har kalt *vi-kode* og *de-kode*. Kort forklart blir her det etnisk spesifikke, minoritetsspråket ofte oppfattet som en *vi-kode* som blir assosiert med inn-gruppen, i uformelle aktiviteter og for å vise solidaritet med gruppen. Majoritetsspråket tjener som en *de-kode* og blir ofte assosiert med mer formelle utgrupperelasjoner.

Både *vi-/de-kode* og *situasjonell/metaforisk veksling* er teori bare gjeldene i sosiolingvistiske kontekster hvor det er en klar forskjell mellom en majoritetsgruppe og en minoritetsgruppe, og et tilsvarende majoritets- og minoritetsspråk (Auer, 2013, s. 23). I dette tilfellet er skillet mellom minoritet og majoritet klart og teorien er i så måte relevant. Et problem med *vi-/de-koden* er imidlertid at det ofte forekommer situasjoner hvor vekslingsstilen i seg selv er koden og meningsbærende, og ikke de individuelle kodevekslingene (ibid.: s. 26). Jeg vil benytte begrepene *vi/de-kode* og *metaforisk kodeveksling* i analysen av eget empiri. Dette med bakgrunn i at det vil kunne bidra til å si noe om hvordan kodevekslingen oppstår og hvordan valg av kode i nettsamtaler kan henge sammen med en følelse av etnisk identitet.

2.4.1 Tilnærminger og inndelinger

Jeg skal ta for meg kodeveksling fra et pragmatisk/diskursanalytisk perspektiv og jeg skal se på hvilke konvensjoner som styrer valg av koder og hvilke funksjoner kodevalgene har i en gitt kommunikasjonshandling. Kodeveksling deles ofte inn i tre forskjellige typer veksling; *taggveksling*, *kodeveksling mellom setningene* og *setningsintern kodeveksling*. Taggveksling består av at en setter inn tagger på et språk i en ytring som er på et annet språk. Kodeveksling mellom setninger går ut på å skifte fra det ene språket til det andre i overgangen mellom to setninger og i setningsintern kodeveksling er det snakk om veksling mellom elementer fra to språk innenfor en og samme setning. I følge Engen og Kulbrandstad (2012) er det grunn til å anta at taggveksling stiller mindre krav til tospråklige ferdigheter fordi taggene ikke er integrert i setningsstrukturen og lett kan skytes inn uten at

oppbygningen av setningen påvirkes. I veksling mellom setninger må taleren være i stand til å formulere hele setninger på begge språkene og det krever en større språklig kompetanse i begge språkene. Setningsintern kodeveksling er nok den formen som krever størst grad av flytende språkferdigheter i begge språkene fordi taleren skifter til de syntaktiske reglene av det andre språket midt i en setning. Det er en avansert måte å kodeveksle på fordi vekslingene som skjer innad i setningen kan dreie seg om deler av ord, hele enkeltord og lengre deler av setningsledd og hele ledd som skal passe inn i den grammatiske oppbygningen av setningen på det ene eller andre språket. Slik veksling mellom samisk og norsk er spesielt avansert nettopp fordi samisk skiller seg i så stor grad fra norsk både grammatisk og syntaktisk.

Kodeveksling kan også ha spesifikke funksjoner i en kommunikasjonshandling eller turtaking. Etter å ha analysert kodeveksling i tre forskjellige språksituasjoner konkluderte Gumperz (1982) med at kodevekslingen, grovt sett, hadde de samme funksjonene i alle de tre situasjonene. Han satt dermed opp følgende seks universelle eksempler som kjennetegner «typer» kodeveksling:

1. Sitater
2. Adressatspesifikk kodeveksling
3. Innskytelser/utropsord
4. Gjentakelse
5. Meldingskvalifikasjoner
6. Personifisering vs. objektivisering

Gumperz skriver at kodevekslingen i ytringene ofte dukket opp som «sitater», enten direkte sitater eller når en taler rapporterer eller refererer fra en tidligere samtale eller en hendelse. I kategorien «adressatspesifikk kodeveksling» tjener vekslingen til å rette meldingen sin til en eller flere adressater gjennom kodevalg. Her endrer eller velger taleren altså kode ut ifra hvem han/hun ønsker å henvende seg til. Den tredje kategorien, «innskytelser/utropsord», beskriver kodevekslingen som en form for innskytelse eller setningsfyller. Disse består av enkeltord eller mindre setningsledd. «Gjentakelse» går her ut på at avsenderen repeterer det som har blitt sagt på det ene eller andre språket for å tydeliggjøre eller understreke det som blir sagt. Gumperz femte kodevekslingskategori, «meldingskvalifikasjoner», består av kvalifiserte konstruksjoner som setningsledd, verbal eller predikativer ofte etterfulgt av et kopula. Et eksempel på denne kategorien hentet fra Gumperz egen forskning er fra en

engelsk/spansk kontekst: The oldest one, la grande la de once años (the big one who is eleven years old) (1982, s. 79). I dette eksempelet er hovedbudskapet i meldingen på engelsk, mens spansk er brukt til å kvalifiserer meldingen og tilegne ytringen ytterligere informasjon. Slik jeg forstår det kan denne formen for kodeveksling både oppstå setningsinternt og mellom setninger. I den siste gruppen, «objektivisering vs. personifisering», relateres kodevekslingen til skillet mellom snakk om handling og snakk som handling, grader av talerens involvering i, eller distanse fra, meldingen, hvorvidt et utsagn reflekterer personlig mening eller kunnskap, eller hvorvidt det refererer til spesifikke instanser eller har autoritet i et generelt gitt fakta (Gumperz, 1982, s. 80).

Flere forskere har i ettertid vært kritisk til Gumperz inndeling. Kritikkk går blant annet ut på at denne kategoriseringen ikke sier noe om hvorfor kodevekslingen skjer, men forklarer bare hvordan det kan foregå. For å kunne skille mellom forskjellige former for kodeveksling som skjer i nettsamtalene i analysedelen mener jeg det likevel er relevant å gi en gjennomgang av disse kodevekslingskategoriene. I arbeidet med analysen av egen empiri har jeg derfor kategorisert kodevekslingene som forekommer etter Gumperz-kategoriene og jeg benytter inndelingen som et utgangspunkt for å forklare hva som skjer og de seks kodevekslingsgruppene brukes aktivt i analysedelen.

2.4.2 Hvorfor kodeveksler flerspråklige?

Det er forskjellig grunner til at mennesker kodeveksler. Foruten et praktisk behov for å gjøre seg forstått kan kodevekslingen forekomme for å vise solidaritet med samtalepartneren eller gruppen. Det kan forekomme som et grep for å demonstrere etnisk tilhørighet, eller bare for å skape stilistiske effekter. Kodevekslingen kan bidra til å understreke et poeng eller oversette, eller det kan rett og slett skje med et ønske om å ekskludere noen fra en samtale.

Carol Myers-Scotton (1993) har utviklet en modell som fokuserer på den individuelle taler heller enn situasjonen, i den betydning av en eksternt gitt determinant av språkvalget. Hun kommer med ideen om at en situasjon er karakterisert av bestemte sett av rettigheter og plikter som er indekset av visse språk forbudet med det og fremkalt ved bruken av det. Myers-Scottons *markerhetsmodell* forutsetter veksling som en realisering av en av tre forhandlinger: I konvensjonaliserte utvekslinger, kan vekslingen være et umarkert valg mellom tospråklige like, eller vekslingen kan være et markert valg med en annen deltaker; i

ikke-konvensjonaliserte utvekslinger er vekslingen et utforskende valg som presenterer flerfoldige identiteter.

Markerthetsmodell fokuserer på de sosiale konsekvensene av språkvalg som motivasjon for kodeveksling. All lingvistisk variasjon i en utveksling bærer med seg sosial mening og det er nettopp hvilken underliggende mening man ønsker å uttrykke som motiverer språkvalget. I følge Myers-Scotton er all samtale også alltid en forhandling av rettigheter og forpliktelser mellom taleren og mottakeren (Myers-Scotton 1988/2000, s. 137). I modellen skilles det mellom umarkerte og markerte språkvalg for å forklare lingvistiske variasjoner i forskjellige situasjoner. Det umarkerte språkvalget er knyttet til gitte situasjoner eller rolletyper. Deltakerne i samfunnet har ofte mentale representasjoner av at det er en sammenheng mellom valg av kode og forpliktelse i situasjonen. Når en gjør et umarkert språkvalg forhandler taleren en normativ posisjon, en status quo (ibid.: s. 145). På samme måte som at en flerspråklig vet hvilke språk som er umarkerte i en situasjon er taleren også bevisst over at det finnes andre mulige valg som inneholder andre sett av forhandlinger enn de som er forventet. Ved å bytte fra en umarkert til en markert variant signaliserer taleren at hun eller han forsøker å forhandle en annen balanse i diskursen. Selv om et slikt markert valg er et brudd som fungerer avbrytende, kan det ifølge Myers-Scotton både virke positivt og negativt.

Kodeveksling som markert valg kan fungere ekskluderende for deltakere som ikke kjenner språket. Det kan skje som et grep for å holde samtalen innenfor inn-gruppen og i mange flerspråklige samfunn er dette en vanlig måte å holde igjen informasjon fra de som ikke kjenner språket på (ibid.: s. 157). Et relativt uskyldig eksempel på en slik markert veksling er når foreldre ønsker at barna ikke skal forstå hva de sier og velger engelsk seg imellom. En slik ekskluderende veksling kan imidlertid også inneholde negative kommentarer om dem man ønsker å ekskludere og da anses formen for veksling som uhøflig.

2.4.3 Triggere for kodeveksling

Sosiale og lingvistiske faktorer er med på å *trigge* kodeveksling. Det kan for eksempel hende at et skifte av tema i en samtale også fører til et skifte av språk hvis temaet det er snakk om er relatert til det ene eller det andre språket. Det føles kanskje mer naturlig for deltakerne i samtalen å diskutere teamet på det ene språket fremfor det andre. Hvis en person ønsker å

vise solidaritet med en spesiell gruppe eller demonstrere etnisk tilhørighet kan også det fungere som trigger for kodeveksling.

Faktorer som promoterer kodevekslingen i en situasjon trenger ikke nødvendigvis trigge kodeveksling i en annen lik situasjon. De Bot et.al (2009) forsøker å utvikle et generelt rammeverk for triggere i kodeveksling. De mener det kan argumenteres for at i en kodevekslingssetting tenderer individets språkssystem mot å bli tilegnet et kritisk punkt hvor overgangen fra et stadium (språk A) til et annet stadium (språk B) ser ut til å være uforutsigbart, men likevel ikke tilfeldig (De Bot et. al, 2009, s. 87). De skriver videre at vi har mulighet til å se tilbake på hva som skjedde når et tilfelle av kodeveksling oppsto og påpeke hvilke faktorer som spilte en rolle i det spesifikke tilfellet, men at vi imidlertid ikke kan påstå at de samme sett av faktorer vil lede til det samme utfallet neste gang.

En trigger for kodeveksling som ofte går igjen er språk. De Bot et.al. skriver at det er mange lingvistiske fenomener som kan fremprovosere en kodeveksling:

A sound from the other language, the thought of an event specific to a particular language setting, the occurrence of a word, sound, gesture or construction from the other language may be enough to make the system switch and in this sense lead to a change of state of the system (ibid.: s. 88).

Her kan altså bare en lyd eller bare en tanke av en spesifikk hendelse tilknyttet det ene språket fungere som en trigger for en kodeveksling. Videre tar jeg for meg kodeveksling på internett spesielt.

2.4.4 Kodeveksling i nettsamtaler

At kodeveksling i det hele tatt forekommer i digitale samtaler har blant annet med mediets uformelle karakter å gjøre. Det at datamediert kommunikasjon er en hybrid mellom tale og skrift gjør at begrepet *skrevet tale* ofte brukes for å referere til denne formen for kommunikasjon. Dorleijn og Nortier skriver at denne formen for tale oppfattes av mange brukere som uformell og mindre reflektert over av forfatteren enn hva skrevet tekst gjør. Som en konsekvens av dette inneholder språket som brukes i datamediert kommunikasjon mer dagligdagse former og andre trekk som vanligvis assosieres med muntlig tale (Dorleijn & Nortier, 2009, s. 127). Likevel, siden denne formen for kommunikasjon er skriftlig, vil det ifølge Dorleijn og Nortier fortsatt være en større grad av bevissthet ved språkvalgene enn ved muntlig kommunikasjon (ibid.). Dermed er det grunn til å tro at de lingvistiske valgene

som tas i nettsamtaler gjøres mer bevisst enn i muntlig samtale.

Det er likevel ikke alle typer nett-tekster som egner seg til forskning på kodeveksling. I følge Dorleijn og Nortier er det chatgrupper og nettforum som egner seg best til kodevekslingsforskning. Chatgrupper er det som mest sannsynlig er nærmest tale og har høy likhet med naturlige samtaler. I forum er tekstene som skrives veldig forskjellig i natur, men i så å si alle instanser er de relativt uformelle (Dorleijn & Nortier, 2009, s. 132). I begge de nevnte eksemplene er manipulering mulig ved at tema, språk og lingvistisk form introduseres av deltakerne.

På Facebook skjer samtalene ikke nødvendigvis synkront slik som i chatgrupper og personene som deltar i samtalene, eller andre, kan gå inn å ta del i samtalen når som helst. Det at også forfatterne i slike samtaler ikke er anonyme gjør at det er mulig å si noe om personene som deltar og denne informasjonen kan være nyttig under selve tolkningen av dataen. Statusoppdateringer er som oftest kun synlig for de avsenderen har på vennelisten. Selv om det nok er forskjeller på hvilke kriterier mennesker stiller til å godta en som «venn» på Facebook, vil det likevel være nærliggende å tro at de som snakker sammen i slike samtaletråder kjenner hverandre i virkeligheten. Dermed vil kommunikasjonen mellom personene i en slik kanal være innebygd i en større kontekst og dette vil kunne påvirke samtalen.

Ved studier av kodeveksling fra en pragmatisk synsvinkel er datamediert kommunikasjon spesielt godt egnet. Dorleijn og Nortier skriver at til den typen studies om undersøker kodeveksling som et verktøy i konstruksjon av identitet og for å uttrykke stil er den bevisste bruken av kodeveksling et godt egnet studieobjekt (s. 131). Det egner seg ikke like godt til en strukturell tilnærming fordi nettsamtaler er mer bevisst og det involverer ofte ukorrekt bruk av språk.

For å kunne svare på hva det er som kjennetegner kodevekslingen i analysen er det relevant å kunne vise til teori om hvorfor kodeveksling oppstår. For å oppsummere kan vi si at kodeveksling er en diskursstrategi. Flerspråklige benytter seg ofte av det bevisst og med forskjellige hensikter. Faktorer som kan påvirke språklig variasjon kan være både sosiale og lingvistiske. Motivasjon og triggerer for kodeveksling blir sentrale punkt i analysedelen.

2.5 Datamediert kommunikasjon og Facebook som arena for lek med språk

I denne avhandlingen vil jeg blant annet benytte Susan Herrings (2007) begrep *datamediert kommunikasjon* for å referere til samtaler og kommunikasjon på nett. Herring definerer datamediert kommunikasjon som hovedsakelig tekstbasert interaksjon mellom mennesker mediert av datamaskiner i nettverk eller mobiltelefoni.

Måten vi bruker språket på digitalt varierer og vil bli påvirket av forskjellige faktorer. Herring foreslår en modell for å klassifisere datamediert kommunikasjon i forskjellige kategorier. Hun skiller mellom mediale faktorer og sosiale faktorer og lister opp henholdsvis ti og åtte av de viktigste faktorene som kan påvirke kommunikasjonen. Mediale faktorer har å gjøre med hva med selve mediet og dets form som kan påvirke diskursen. For eksempel vil måten vi kommuniserer på i e-post skille seg fra måten vi kommuniserer med hverandre på i chat. I tillegg til at mediene skiller seg fra hverandre i format er de forskjellige på den måten at i den ene foregår samtalen asynkront mens i den andre foregår diskursen synkront. I tillegg vil faktoren som omfatter granulitet, eller antall tegn tillatt i en melding være avgjørende for lingvistiske valg.

Mediale faktorer vil også være viktige med tanke på å avgjøre hvilken form for kommunikasjon som foregår på nett som er relevant for kodevekslingsforskning. Som i muntlig diskurs vil sosiale og situasjonelle faktorer påvirke den datamedierte diskursen. De sosiale faktorene vil i denne avhandlingen være mest relevant og blant faktorene som Herring lister opp vil faktorer som deltakere, formål, normer og kode kunne være relevant for hvilke lingvistiske valg som tas i en kommunikasjonshandling på nett.

I kommunikasjon på Facebook benytter mennesker seg av språk på ulike måter. Det er vanlig at tradisjonelle skriftkonvensjoner oppheves. Som den uformelle møteplassen nettsamfunnet representerer, er dette både vanlig og legitimt. Deltakerne i kommunikasjonssituasjoner på nettstedet leker med språk og skaper egne hybride versjoner som tar til seg en rekke ulike former. På Facebook er det mulig å kommuniserer via privat chat eller i samtaletråder som følger innlegg enten på en privat profil eller på åpne temasider eller profiler. Både i chat og i de nevnte kommentarfeltene er det ingen begrensning på antall ord og kommunikasjonen kan foregå både synkront og asynkront. Selv om samtaler på chat kan foregå synkront, trenger de ikke å gjøre det. Personer benytter nettsamfunnet til forskjellige formål og det vil også kunne påvirke lingvistiske valg.

2.6 Oppsummering

Språkbruk og flerspråklighet er tett knyttet opp mot konstruksjon av identitet og en følelse av tilhørighet til en gruppe. Gjennom valg av kode i datamediert diskurs skaper flerspråklige individer nærhet til den gruppen han/hun ønsker å identifisere seg med. På samme måten brukes kode for å distansere seg fra den gruppen personen ikke ønsker å bli assosiert med. Kodeveksling og kodevalg påvirkes ofte av deltakere, tema og formål med kommunikasjonen.

Synet på konseptet flerspråklighet har endret seg mye som følge av større kontakt språkene imellom, blant annet på grunn av globaliseringen. Nye tilnærminger til flerspråklighet har dermed blitt nødvendig. Slike tilnærminger går ut på å oppfatte flerspråklige praksiser som en naturlig del av den imaginære utviskingen av landegrensene. Ønsket med tverrspråklighet (jf. del 2.2) er å bli kvitt det tradisjonelle monoglossiske synet på flerspråklighet. I stedet for se på tospråkliges koder som to separate koder, heller ta det som en del av et individs språklige repertoar, som de plukker biter fra ettersom det måtte passe dem og situasjonen rundt. I motsatt ende står parallellspråkligheten (jf. del 2.3) som ønsker at språkene skal kunne fungere side om side, uten at de påvirker hverandre, men samtidig skal ingen av kodene føles mer naturlig enn andre å bruke. Dette konseptet inntar imidlertid heller ingen enspråklig norm fordi det ikke har som formål at flerspråklige skal være mer kompetente i ett av språkene. Likevel er det det utvidete kodevekslingsbegrepet som blant andre Gumperz og Myers-Scotton fremmer (jf. del 2.4), som her vil være utgangspunktet for analysen. Dette fordi det etter min mening er et slikt fokus som på best mulig måte lar seg overføre til en samisk/norsk kontekst.

3. Metodisk forankring

I dette kapittelet presenteres og drøftes metodene som har blitt brukt til å samle inn teksteksemplene som analyseres, hvordan disse har blitt behandlet og til slutt analysert. En metode er den fremgangsmåten vi benytter oss av i en undersøkelse og den er et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap (Mæhlum m.fl., 2003, s. 71).

Det som har blitt samlet inn til denne avhandlingen er det som kalles for *flerspråklig data*. I følge Gardner-Chloros (2010) kan flerspråklig data strekke seg fra et helt lokalsamfunn til en spesifikk gruppe eller individ. Typen data som produseres er påvirket av den typen flerspråkligheit som er involvert. Faktorer som hvorvidt personenes språkkompetanse er balansert eller ubalansert, hvorvidt begge språkene er «medfødt» i deres lokalsamfunn, eller om de bare lærer et av språkene, spiller inn.

3.1 Kvalitativ forskningstilnærming og forskning som fortolkning

For å på best mulig måte kunne svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene er en kvalitativ forskningstilnærming best egnet. Målet med en kvalitativ studie er:

...å oppnå dypere innsikt og forståelse av sammenhengen mellom språk og det konkrete individet som bruker språket. I en slik tilnærming blir det viktig å innhente kunnskap om hvordan enkeltindivider opplever og tolker verden og den språklige virkeligheten omkring seg. Her blir følgelig informantens «*subjektive*» opplevelser og ulike psykologiske forhold viktige bakgrunnsfaktorer for forskeren som skal tolke den språklige adferden (Mæhlum m.fl., 2003, s. 74).

En slik studie er sterkt individorientert og består ofte av få informanter. Resultatene av en slik studie blir derfor ikke statistisk sett generaliserbare. Kunnskapen som fremkommer er like fullt relevant og viktig fordi den synliggjør hvilke mekanismer som kan være bestemmende for enkeltindividers språklige adferd (ibid.).

I avhandlingen skal ytringer og samtaler tolkes og sammenstilles for å kunne forsøke å påpeke likhetstrekk, avvik eller underliggende mønster. Jeg ønsker å studere et fenomen ved vekselvis å se på helheten, altså lingvistiske praksiser blant samisktalende på nett, og de enkelte delene, altså individuelle variasjoner i bruk av språk på nett. En slik fortolkning av tekster refereres ofte til som *hermeneutisk metode*. Denne filosofiske retningen har sine

røtter tilbake til renessansen og har ifølge Alvesson og Sköldberg (2008) hatt som hovedtema at meningen hos en *del* kun kan forstås om den settes i sammenheng med en helhet (Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 193). De mener at sentrale hermeneutiske drag er:

...å ena sidan dialektiken mellan tolkning som del och helhet, och å andra sidan den speciella inställningen hos uttolkaren såväl som den särskilda karaktären hos den text som skall uttolkas. Aspekterna består – i något annorlunda ordning – av tolkningens helhet, vad som tolkas, hur man relaterar till tolkningen, och microprocesser inom tolkingen (Ibid.: s. 204).

Formålet med hermeneutisk fortolkning er altså å oppnå gyldig og allmenn forståelse av hva en tekst betyr, ved å se helheten av et fenomen ved å se på delene og vice versa. Tolkerens innstilling til materialet og hvordan man relaterer seg til tolkingen er viktig. Hermeneutikken kan lære kvalitative forskere å være oppmerksom på at den kontekstuelle fortolkningshorisonten er betinget av historie og tradisjon.

Ved å se på hvordan språk brukes i kommunikasjon på nett, ønsker jeg finne ut om det er mulig å si noe om sammenhengen mellom språk, identitet og en følelse av en felles etnisk tilhørighet. I tillegg ønsker jeg å finne ut om det er mulig å lese kontekstuelle ledetråder gjennom valg av kode. Det handler om å se på hvordan kode fungerer i et utvalg samtaler på internett, og om hvordan deltakerne aktivt bruker den ene eller andre koden for å oppnå spesifikke kommunikasjonsmål, men også hva som motiverer språkbrukeren.

Til sammenligning kan en ifølge Mæhlum m.fl. hevde at det i en «typisk» kvantitativ sosiolingvistisk studie vil bli lagt vekt på å få en form for oversikt over språksituasjonen i et gitt område, og der det først og fremst fokuseres på språkbrukeren innenfor ulike sosiale grupper. «Det fremste særmerket ved en kvantitativ sosiolingvistisk studie er likevel at en *kvantifiserer*, dvs. teller og måler de språklige og sosiale forholdene en ønsker å se i forhold til hverandre» (Mæhlum m.fl. s. 73). Dette blir igjen det som omtales som motsetningen til en hermeneutisk tradisjon, nemlig en *positivistisk* tradisjon. I følge den positivistiske vitenskapsteorien finnes det rene erfaringsdata som kan sikre at kunnskap blir objektiv og verdinøytral, og teori bygget på slike data erstatter oppfatninger basert på spekulasjoner, følelser og overtro (Nyeng, 2012, s. 45). Denne tradisjonen består altså av en sterk vektlegging på observasjoner og empirisk bevis. Hadde målet med denne avhandlingen vært for eksempel å kartlegge hyppighet og antall forekomster av kodeveksling i samtaler mellom eller ytringen av samisk-/norsktalende ville et kvantitativt opplegg vært bedre egnet. En slik tilnærming ville også ha krevd et større antall informanter og data av større omfang.

3.2 Internett som forskningsarena

Dorleijn og Nortier ser på tre forskjellige «steder» for innsamling av data til forskning på kodeveksling og på fordeler og ulemper ved disse. De trekker frem e-post, chattegrupper og forum, som de interaksjonelle typene tekst som tilbyr mest lovende data for kodevekslingsforskning. Noen av fordelene med e-post er at forfatterens bakgrunn lett lar seg spore og at tekstene kan være svært forskjellig avhengig av hvem man skriver til eller hva man skriver om. En bakdel er at e-postene er private og at det i så måte krever samarbeid med forfatteren. En fordel ved å se på chattegrupper er at de representerer den formen for kommunikasjon på nett, som er nærmest muntlig samtale i form og de er lett tilgjengelige. En bakdel med slik chat er at forskeren ikke kjenner til bakgrunnen til de som deltar. Forum er lett tilgjengelig for en forsker og tekstene er veldig variert av natur selv om de i alle instanser er uformelle. Bakdelen med forum kan også være at deltakernes bakgrunn kan være vanskelig å spore.

Kommunikasjon på Facebook kan sies å foregå i form av en miks av disse tre kanalene. I denne avhandlingen er fokuset på statusoppdateringer, og samtaletrådene som følger under disse. Fordelene ved å bruke dette nettsamfunnet til forskning på kodeveksling er at språkvalg- og bruk er fritt, og dette medfører stor variasjon i teksttyper å undersøke. En bakdel er at forskeren også må ha Facebook-profil. Dessuten må hun/han ha informantene på vennelisten, for på best mulig måte kunne se eventuelle lingvistiske fenomen. Dette krever naturlig nok også samarbeidsvilje fra de man ønsker å undersøke. Når forskeren har tilgang på personenes profiler har han/hun imidlertid også tilgang på demografisk informasjon som for eksempel alder, kjønn, bosted, fødested og også politisk retning og interesser. Et siste pluss ved å benytte informasjon fra internett er at det er tidsbesparende fordi forskeren ikke trenger å transkribere dataen som ved lyd- eller videoopptak. Dessuten kan det også være lettere å få materiale som demonstrerer flerspråklighet i bruk i kommunikasjon, fordi samtalene i dette tilfellet har foregått helt uten noen form for påvirkning av innsamler. Det kan til sammenligning være vanskelig å skulle samle inn det ønskede materialet i muntlig data med en opptaker. Det er ikke sikkert informantene veksler koder foran en mikrofon, eller foran en fremmed person (Nortier, 2010, s. 35). I dette tilfellet har jeg klippet ut eksemplene direkte fra informantenes profiler og limt de inn i et Word-dokument før de igjen har blitt kategorisert i ulike tabeller (se Vedlegg).

3.3 Kasusstudie og tre analysenivå

Jette Fog skriver at et «case-studie» ofte er en studie av en avgrenset sosial eller kulturell sammenheng, men at metodens egenart ikke er ensbetydende. En case kan lages på grunnlag av så vel terapeutiske samtaler og kvalitative intervju som observasjon og deltakende observasjon og på en blanding av disse metodene. Den kan også romme empiri innsamlet med kvantitative metoder (Fog, 2004, s. 117). Yin (2004) forklarer at kasusstudier generelt sett er den prefererte strategien når «hvordan»- eller «hvorfor»-spørsmål blir stilt, når forskeren har liten kontroll over hendelser, og når det som undersøkes er et moderne fenomen med noen form for virkelighetskontekst (Yin, 2004, s. 1). Kasusstudier ligger nært situasjoner i virkeligheten og er detaljrike, det er en nærhet til det som forskes på og studiet produserer kontekstavhengig kunnskap (Flyvbjerg, 2007). Jeg har valgt et kasusstudiedesign fordi jeg mener det er best egnet, til å svare på hva som kan kjennetegne valg av språk i kommunikasjon på internett. Ved nettopp å analysere to personers lingvistiske adferd i denne diskursen, er det mulig å kunne si noe om fenomener som forekommer.

Det finnes forskjellige typer design av et kasusstudie. Yin skiller mellom holistiske eller innvevde enkeltkasusstudier og holistiske eller innvevde flerkasusstudier. Denne forskningen er et innvevd flerkasustudie. De to informantenes flerspråklige praksiser i nettkommunikasjon utgjør to tilfeller. Yin skriver at fordelene med en studie bestående av flere enn et kasus er at det øker sjansene for et vellykket resultat (2004, s. 53).

Det som gjør studiet til et innvevd flerkasustudie er de forskjellige nivåene av analyseenheter som språklige variasjoner undersøkes på: *Individnivå*, *trådnivå* og *ytringsnivå*. Disse enhetene er igjen hierarkisk vektlagt hvor individnivået er det overordnende, deretter kommer trådnivået og til slutt ytringsnivået. På individnivå analyserer jeg informantenes lingvistiske variasjoner hver for seg. Dette gjøres blant annet for å kartlegge de individuelle forskjellene det er mellom måten de to informantene benytter sitt språkrepertoar i kommunikasjon på nett. Ut i fra «hovednivået» vil jeg også forsøke å si noe om hvilken motivasjon som ligger bak valg av kode. Når de flerspråklige praksisene analyseres på et trådnivå undersøkes samtaletrådene under statusoppdateringer sett under ett. Dette gjøres for å kunne si noe om hvordan lingvistiske valg henger sammen med kontekst, deltakere og tema. På ytringsnivå ser jeg på et utvalg setninger og tilfeller av kodeveksling isolert sett for å påpeke typiske drag eller spesielle variasjoner. Dette kan være ytringer fra Anne og Karen eller fra andre deltakere i de forskjellige språksituasjonene empirien består

av. Tabellen under viser antallet eksempler som har blitt undersøkt på hvert av analysenivåene.

Fordeling på de forskjellige analysenivåene:

Individnivå:	16
Trådnivå:	4
Ytringsnivå:	10

Tabell 1 Nivåfordeling

Denne tabellen viser hvordan teksteksemplene som har blitt analysert er fordelt på de ulike nivåene. På individnivå har jeg analysert 16 tekster og på ytringsnivå har analysert 10 tekster. På trådnivå har jeg kun valgt ut fire samtaler, men disse består av i alt 40 bidrag/ytringer. Antallet anså jeg som tilstrekkelig for å kunne si noe om hvordan språkvalg kan henge sammen med blant annet deltakere i samtaletråden.

3.4 Datainnsamling

Utvalget av individ, grupper og sted som kilder for relevant data vil være avgjørende for hvorvidt studiet blir vellykket (Lanza, 2010, s. 73). I denne avhandlingen har jeg konsentrert meg om statusoppdateringer og påfølgende kommentarfelt, eller «samtaletråder» som de her refereres til, publisert på to private Facebook-profiler. Profilene tilhører to personer jeg har valgt å omtale som Karen og Anne. De er begge i midten av 20-årene og er vokst opp i det samiske kjerneområdet og i reindriften. Begge bruker både samisk og norsk i ulik grad og til forskjellige formål daglig. I løpet av et års tid har Karen og Anne publisert rundt femti innlegg hver på Facebook på både samisk og norsk, og det er et utvalg på til sammen 30 av disse jeg skal analysere og forsøke å kategorisere.

Jeg har selv Karen og Anne på min venneliste på Facebook, og fattet tidlig interesse for deres flerspråklige praksis på nett og ønsket å forske videre på det. Valget av de to kasusene er gjort strategisk med utgangspunkt i en forventet variasjon i, og mellom deres språkpraksiser. Før jeg startet innsamlingen av materialet til empirien hadde jeg en hypotese om at Anne og Karen bruker språkene på forskjellig måte. Dermed mente jeg at valget av de to informantene ville kunne gi et bredere bilde av hvordan språkvalg og kodeveksling i samisk/norsk-konteksten forekommer i kommunikasjon på internett.

Rammene på innsamling av empiri er statusoppdateringer og samtaletråder gjennom ett år. Det vil si at etter kontakten med Anne og Karen ble opprettet i september 2013 jeg gikk tilbake i historikken på deres profiler og fant tidligere publiserte ytringer. Grunnen til at jeg valgte å gjøre dette, i motsetning til å følge med på oppdateringer som ble publisert underveis, hadde å gjøre med at jeg ønsket å unngå at mitt «nærvær» skulle påvirke de lingvistiske valgene informantene foretok seg. Jeg gikk som nevnt gjennom 50 innlegg på begges profiler og plukket til sammen ut de 30 statusoppdateringer/samtaletråder/ytringer som empirien består av. Disse ble plukket ut fordi de både belyser flerspråklig praksis som går igjen, men også mindre «vanlige» kodevalg. Eksemplene ble altså plukket ut med det som motivasjon å belyse flest mulig variasjoner i språkvalg i denne typen kommunikasjon. I tabellen under vises fordelingen av teksteksempler på hver av informantene.

Eksemplene fordelt på de to informantene:

Anne:	18
Karen:	9
Andre:	3

Tabell 2 Antall eksemplarer pr. informant

Som tabellen viser har jeg valgt ut 18 tekster fra Anne og ni eksempler fra Karen. Det at antallet tekster her fremstår som såpass ujevnt har sine årsaker, men Anne og Karens bidrag spiller til sammen like stor rolle i analysearbeidet. «Andre» refererer her til enkelttytringer skrevet av andre deltakere i samtaletrådene. Tekstene er plukket ut fordi de viser lingvistiske variasjoner som bidrar til å belyse fenomenet ytterligere.

3.4.1 Spørreskjema

For å kartlegge informantenes egen oppfatning av seg selv som flerspråklig og personlige lingvistiske preferanser i kommunikasjon på nett fikk de begge tilsendt åtte spørsmål. En av de viktigste grunnene til å stille spørsmål om den sociolingvistiske bakgrunnen, er for å finne ut hvor dyktige flerspråklige er i begge språkene (Nortier, 2010, s. 38). I tilfellet samisk/norsk tar jeg imidlertid det som et utgangspunkt at informantene har tilnærmet lik grad av dyktighet i begge språk. Spørsmålene er derfor basert mer på personlige preferanser rundt språkbruk på internett spesielt, og grad av følelse av tilhørighet til språkene generelt. Spørsmålene informantene svarte på lød som følger:

1. Hvilket språk identifiserer du deg med og hvorfor? (Samisk, norsk eller begge deler)
2. Ser du på deg selv som tospråklig?
3. Hvilket språk foretrekker du å bruke i det daglige og hvorfor?
4. Hvilket språk foretrekker du å bruke når du skriver på nett og hvorfor?
5. Når skriver du på samisk?
6. Når skriver du på norsk?
7. Hender det at du bruker begge språkene i samme setning? Hvis ja, hvorfor?
8. Er du bevisst på ditt eget valg av språk på nett? Hvis ja, på hvilken måte?

Spørsmålene ble sendt til informantene per e-post, hvor de svarte i samme dokument, for der etter å sende svarene tilbake per e-post. Ulempene ved en slik måte å gjøre det på er at informantene ikke får mulighet til å stille spørsmål ansikt-til-ansikt hvis noe framkommer som uklart. Tilbakemeldinger på eventuelle uklarheter ble også gjort skriftlig over e-post og det medførte dermed ingen problemer. Noe som er positivt med en slik skriftlig intervju situasjon er at informantene kan føle seg mer fri til å svare slik de vil når de ikke står foran en intervjuer som de kanskje ønsker å blidgjøre ved å gi «sosialt ønskelige» svar (Nortier, 2010, s. 39). Svarene fra denne undersøkelsen er lagt ved i vedlegg 2 og blir også trukket frem i andre del av analysekapittelet (se 4.3).

3.5 Outsider vs. insider

En viktig faktor i denne typen sosiolingvistisk forskning er ifølge Lanza (2010) på hvilken måte forskeren vil komme til å påvirke undersøkelsesprosessen. Forskerens kompetanse i de aktuelle språkene vil også spille en rolle i undersøkelsesdesignet. Forskerens egen identitet, inkludert hans eller hennes egne interesser vil påvirke forskningsagendaen (Lanza, 2010, s. 75). Identiteten innebærer forskerens lingvistiske kompetanse, etnisitet, kjønn, alder, utdanningsnivå, disiplinære bakgrunn og holdning til flerspråklighet. Hvordan forskeren stiller seg i forhold til den gruppen individene som undersøkes tilhører, spiller også en rolle. Lanza snakker i den sammenheng om forskeren som en «insider» eller «outsider». Dette går ut på hvorvidt forskeren selv er en del av gruppen han/hun forsker på eller ikke. Hun skriver at en av bakdelene ved å være en insider er at medlemmene av gruppen eller samfunnet som er under lupen kanskje ikke tar forskerens spørsmål og tanker rundt tema i fokus seriøst, men en fordel er at forskeren har førstehåndskunnskap til de flerspråklige variantene og om gruppen (Lanza, 2010, s. 76).

Jeg har vokst opp i et flerspråklig samisk/norsk-samfunn og har en positiv holdning til flerspråklighet. Jeg har erfaring fra kommunikasjon som blant annet inneholder kodeveksling og førstehåndskunnskap om samisk/norske samfunn. På den andre siden er jeg ikke samisk, men har grunnleggende språkferdigheter gjennom andrespråksundervisning på samisk i grunnskole og videregående skole. Dette, sammen med at jeg av gruppen som det her forskes på blir ansett som «nordmann» gjør meg til en outsider, men med oppveksten og de grunnleggende språkferdighetene vil jeg i denne sammenheng definere meg selv som en outsider med innsideinformasjon. Denne diskusjonen bringer oss over til spørsmålene rundt forskningens pålitelighet og gyldighet, som er tema for neste delkapittel.

3.6 Pålitelighet og gyldighet

Jette Fog (2004) skriver at det rasjonelle innholdet i kravene til metodespørsmål rundt validitet og gyldighet, har å gjøre med å sikre at undersøkelsen er troverdig, således at både forskeren og leserne kan stole på forskerens forståelse av det utsnittet av virkeligheten hun/han har undersøkt. Det dreier seg om forskerens «kvalitetskontroll» av det produktet som kommer ut av forskningsprosessen (Fog, 2004, s. 184). Kort sagt kan man hevde at pålitelighet handler om intern logikk gjennom hele forskningsprosjektet, mens gyldighet handler om en logisk sammenheng mellom prosjektets utforming og funn, og de spørsmålene man søker å finne svar på (Tjora, 2012, s. 202).

For å styrke prosjektets pålitelighet er det ifølge Tjora viktig å reflektere over hvor man som forsker står i forhold til det som forskes på:

...om man har noe til felles med informantene, eller om man har spesiell kunnskap og engasjement, og hvordan slikt kan ha påvirket tilgangen til feltet, utvalg, datagenerering, analyse og resultater. Mye kunnskap om det aktuelle temaet er en fordel for å stille presise spørsmål, men kan også være en ulempe ved at man har med seg mange forutinntattheter (ibid.: s. 204).

Ovenfor definerte jeg meg selv som en outsider med innsideinformasjon. Denne kombinasjonen mener jeg er en styrke fordi det gir meg evnen til å se den samiske språksituasjonen fra et objektivt ståsted, samtidig som jeg ser situasjonen i en større sammenheng enn hva en uten førstehåndskunnskap ville ha gjort. Mitt engasjement for temaet gjør meg motivert til å gjøre en grundig undersøkelse. På den andre siden kan det hende at mitt personlige forhold til informantene har påvirket hvilke statusoppdateringer og

ytringer jeg har valgt å benytte, i frykt for å sette de i et dårlig lys på grunn av sensitiv informasjon eller ekstreme meninger. Det ville imidlertid ha vært vanskelig for meg å få tilgang og tillatelse til å benytte eksemplene fra deres private profiler uten det tillitsforholdet som foreligger.

I tilfeller hvor det handler om å fremlegge sitater fra informantene i analysen, poengterer Tjora at det vil kunne styrke påliteligheten til undersøkelsen å bruke direkte sitater, fordi dette gjør informantenes «stemme» synlig for leseren (ibid.: s. 205). Stort sett er ytringene klipt ut fra Facebook-profilene og limt inn i tabellene uten noen endringer eller tilpasninger. Dette fordi informantenes «stemmer», altså måten de bruker språkene på, er en del av essensen i analysen. Å vise deres individuelle lingvistiske særtrekk er en viktig brikke i å svare på problemstillingen. En eventuell utbredt «pynting» på ytringene ville kommet til å påvirke resultatet. Det er imidlertid blitt gjort endringer ved enkelttilfeller blant annet for at det skal ta mindre plass og se ryddigere ut. Jeg har da valgt å endre på ytringer hvor skrivefeil forekommer og hvor dette går ut over meningsinnholdet. Som i eksempelet under har de to ytringene blitt satt sammen til en for å få frem rett budskap. Dette er tydelig en «feil» som kommer av at Karen har skrevet via mobiltelefon med norsk autokorrektur. Slik så det ut opprinnelig:

Karen: Aldri vuoddjan

Karen: Aiddo

I dette tilfellet har jeg fjernet «aldri» og erstattet det med «aiddo» slik at det fremstår i en ytring. Dermed lyder setningen «nettopp kjørt» i stedet for «aldri kjørt». Her er en slik redigering etter min mening legitimt da Karen selv korrigerer ytringen nettopp fordi budskapet ikke kommer frem korrekt i den første delen. I tillegg til flere slike redigeringer av ytringer i empirien har jeg også satt punktum mellom setninger hvor det ellers ikke fremkommer at det er snakk om forskjellige setninger. Dette er gjort for at ytringene skal bli lettere å lese og mer oversiktlig.

Jeg valgte tidlig å få en «kvalitetssjekk» på egne oversettelser av samiske ytringer og samtaler. Dette fordi jeg selv kun har samisk som andrespråk fra grunnskole og videregående, og har ikke den språklige kompetansen som skal til for å kunne fremstille og analysere ytringene på en så korrekt og ærlig måte som mulig.

Hva er det så som gjør forskningsresultatet «gyldig»? Tjora skriver at den viktigste

kilden til høy gyldighet er at forskningen pågår innenfor rammer av faglighet, forankret i relevant annen forskning og metodisk treffsikkerhet med utgangspunkt i problemstillinger og forskningsspørsmål må alltid veie tungt (Tjora, 2012, s. 207). Som vist til i kapittel 2 er denne forskningen knyttet opp mot annen relevant teori på området. Det finnes imidlertid ingen tilsvarende forskning, men jeg har gjort et forsøk på å knytte resultatene opp mot funn i lignende undersøkelser. Blant annet trekkes Lars Hinrichs *Codeswitching on the Web. English and Jamaican Creole in e-mail communication* fra 2006 inn. Hinrich undersøker (jf. del 1.2) kodeveksling i e-postsamtaler mellom kreol- og engelsktalende jamaikanere og bruker blant annet Gumperz seks kodevekslingskategorier (jf. 2.4.1), som et utgangspunkt for å forklare kodevekslingene som fremkommer i utvekslingene. At det her også foreligger en åpenhet om hvordan forskningen har foregått og at empirien blir presentert i oversiktlige tabeller vil bidra til gyldigheten av resultatene. I denne typen kvalitative sosiolingvistiske studier er det til syvende og sist opp til de som skal evaluere avhandlingen, hvilken grad av gyldighet forskningen og resultatene som legges frem får.

3.6.1 Ethiske vurderinger

I denne avhandling er det menneskers språklige praksis på nett som står i fokus og ved å undersøke dette via Facebook-profiler trår man inn i en privat sfære. Mange deler private meninger og hendelser i livet med familie og venner gjennom nettsamfunnet. Ettersom ytringene og samtalerne brukt her er publisert på private Facebook-profiler har jeg valgt å delvis anonymisere informantene ved å kun omtale de med fornavn og deltakere i samtaletrådene har fått fiktive navn. Karen og Anne er informert om prosjektet og har frivillig deltatt ved å svare på spørsmål og ved å gi meg fri tilgang til å bruke statusoppdateringer og åpne samtaler fra deres profiler. Deltakerne i samtaletrådene består imidlertid av en rekke forskjellige personer som ikke er blitt informert om prosjektet fordi de spiller en birolle i analysen og er følgelig ikke blitt navngitt med egentlig navn.

3.7 Analyse av materialet

I løpet av de tre siste tiårene har forskere undersøkt flerspråklig samtale fra et av to brede tilnærminger; symbolsk eller sekvensiell tilnærming:

The symbolic approach argues that different language varieties carry different symbolic meanings which speakers exploit to make meaning in interaction, while the sequential approach focuses on the sequential positioning of language choice in conversation, arguing that it is the contrast of the code-switch itself that is meaning-making (Cashman, 2010, s. 276).

Med en symbolsk tilnærming søker en etter å forklare hva som motiverer taleren til å kodeveksle eller velge en spesifikk språkvariant over en annen i en gitt interaksjon ifølge samfunnsnormer som assosierer spesifikke lingvistiske varianter med gitte sosiale identiteter eller aktiviteter. Kritikkk mot tilnærmingen beror seg blant annet på at ikke alle instanser ved kodevekslingen bærer med seg sosiale meninger og at en ikke kan anta at varietetene i majoritets- og minoritetsspråket har den samme meningen hos alle flerspråklige talere i et samfunn.

Den sekvensielle tilnærmingen tar ikke som utgangspunkt en assosiasjon mellom språklige varieteter og sosial mening, men språkvalg i flerspråklig samtale sees her på som «praktisk sosial handling» (Gafaranga 2001, referert til i Cashman, 2010, s. 28). Inn under denne tilnærmingen finner vi *samtaleanalyse* som søker etter å stille spørsmål som «hvorfor gjør taleren slik som han/hun gjør i et gitt punkt av kommunikasjonen?», «hva signaliserer han/hun til deltakerne?» (ibid.: s. 285). Kritikkk mot denne tilnærmingen går blant annet ut på at den fokuserer på trivielle detaljer ved interaksjon og ignorerer sosial kontekst, og talerens motivasjon for å kodeveksle.

Denne avhandlingen beror seg på en tilnærming til empirien som kan sies å være en miks av symbolsk og sekvensiell tilnærming. Cashman benytter Aronssons (1998) begrep identitet-i-interaksjon (*identity-in-interaction*) for å referere til en slik integrering av de to innfallsvinklene. Forskere som ser på flerspråklig snakk ved å bruke en identitet-i-interaksjon-tilnærming finner ut at kodeveksling, i tillegg til andre verbale og ikke-verbale handlinger, tjener både til å overskride og til å markere gruppegrensener, til å utfordre og til å forsterke konsept om etnisitet og rase (ibid.: s. 292). I korte trekk har den kvalitative analysen som mål å gjøre det mulig for en leser av forskningen å få økt kunnskap om saksområdet det forskes på, uten selv å måtte gå gjennom de data som er generert i løpet av prosjektet (Tjora, 2010, s. 174). I tillegg til å gjøre en analyse av det innsamlede materialet har jeg også gjort en analyse av analysen. Dette har jeg gjort for å se om det ved en ny analyse ville komme til å dukke opp aspekter som var blitt oversett i den første analyserunden.

3.7.1 Kategorisering av materialet

For å vise hvordan kodeveksling og språkvalg foregår i samtaler mellom samisk/norsk-talende på Facebook, har jeg som nevnt valgt ut et utvalg statusoppdateringer og samtaletråder. Disse har jeg plassert inn i tabeller etter hvilket nivå de analyseres fra (individnivå, trådnivå eller ytringsnivå). Teksteksemplene sortert etter de tre nivåene er også satt opp i egne tabeller, hvor jeg har kategorisert eksemplene etter Gumperz seks kodevekslingskategorier (jf. 2.4.1). Dette er gjort for å skille typer kodevekslinger fra hverandre og kunne gi et bredere bilde av hvordan kodevekslingene i dette tilfellet forekommer.

I analysedelen trekker jeg frem flere eksempler fra empirien. Disse har som formål å vise typiske eksempler på den hver av kategoriene. Jeg trekker også frem eksempler som er i grenseland mellom kategorier og eksempler som ikke passer inn under noen kategorier. Dette gjøres for å vise utfordringene ved å dele inn kodeveksling og flerspråklig snakk etter gitte kategorier. I tillegg trekkes utvalgte tekster frem for å understreke sosiale betydninger av, og motivasjon for, språkvalg i kommunikasjon på internett. De aktuelle eksemplene er trukket frem fordi de etter min mening kan belyse en slik sammenheng på en god måte.

I analysen har jeg valg å fremheve kodevekslingene som forekommer i teksteksemplene mellom samisk og norsk ved å benytte *fet kursiv*. De kodevekslingene som forekommer på engelsk er markert med *kursiv og med blå farge på skriften*. Teksteksemplene slik de fremkommer originalt er satt i venstre marg av tabellene, mens oversettelsene er satt på høyre side, som er markert med grå farge.

3.8 Oppsummering

Forskning handler alltid om å skape troverdige resultater, altså godt begrunnede tolkninger gjort ved systematiske analyser av empirisk data, som igjen er generert ved et nøye gjennomtenkt design (Tjora, 2012, s. 217). Som en oppsummering kan vi si at denne avhandlingen har et sosiolingvistisk kvalitativt forskningsdesign. Tolkningen av tekstene gjøres her ved å se på deler av tekstene for å forstå helheten og omvendt. Dette er en måte å fortolke på som blir omtalt som hermeneutisk metode, og som har sine røtter tilbake til renessansen. Forskningsperspektiv, data og utvalg har blitt gjort på bakgrunn av et ønske om på best mulig måte kunne forklare hvordan kodeveksling mellom samisk og norsk foregår i

kommunikasjon på internett. Jeg ønsker å forklare hva som foregår, på hvilken måte og hvorfor. For å gjøre dette ser jeg på språk som en identitetshandling og på talerne som sosiale aktører, men for å forklare dette grundig er jeg også innom språk som form og struktur.

4. Analyse av ytringer og samtaler på nett

Jeg har delt analysekapittelet i to deler. I den første delen ser jeg på kodevekslingene slik det forekommer på trådnivå og på ytringsnivå for å svare på forskningsspørsmål 1: *Hvilke typer kodeveksling kan vi finne i datamediert kommunikasjon mellom samisk og norsk?* Først vil jeg betrakte dette ved å se på samtalene i sammenheng med Gumperzs konsept om «adressatspesifikk kodeveksling» og «vi-kode vs. de-kode» (jf. 2.4). Deretter ser jeg på enkelttytringer i lys av kategoriene «meldingskvalifikasjoner», «gjentakelser» og «innskudd/utropsord», før jeg avslutningsvis foreslår en tilleggskategori til Gumperzs modell og drøfter denne.

I den andre delen svarer jeg på forskningsspørsmål 2: *På hvilken måte bidrar språkvalg i datamediert kommunikasjon til å markere identitet og etnisk tilhørighet?* Dette gjør jeg ved å se på eksemplene fra et individnivå. Jeg trekker frem aspekter ved et flerspråklig individs praksiser, for å svare på hvordan språkvalg kan bidra til å markere identitet og etnisk tilhørighet. Jeg går altså dypere inn i eksemplene fra et identitetsperspektiv. Jeg ser blant annet på hvordan informasjon om kontekst hintes frem gjennom valg av kode, og på hvilken måte avsenderen beskriver seg selv gjennom valg av kode. Kodevekslingen skjer ikke på grunn av manglende kompetanse i det ene eller det andre språket. Jeg ønsker derfor å ta for meg hvordan individene, gjennom kommunikasjon på internett, synliggjør sin identitet og søken etter sosiale roller gjennom kode. I tillegg ser jeg på hvordan språklig adferd kan fungere som identitetshandlinger (jf. *acts of identity* i 2.1).

Til å begynne med presenteres resultater og funn gjort i analysearbeidet av Facebook-materialet. Jeg har kategorisert statusoppdateringene og bidragene i samtaletrådene etter Gumperzs seks kodevekslingskategorier (jf. 2.4.1). Eksemplene er som nevnt også analysert fra tre forskjellige nivåer: *Individnivå*, *trådnivå* og *ytringsnivå*. På et individnivå ser jeg på Karen og Annes individuelle variasjoner i språkbruk på nett. På trådnivå ser jeg på kodevekslingstilfellene i sammenheng med deltakere og tema i kommunikasjonssituasjonen, og på ytringsnivå trekkes enkelttytringer frem for å betrakte spesifikke variasjoner eller mer unike tilfeller.

4.1 Resultater

Ved hjelp av Gumperzs (1982) universelle eksempler som kjennetegner kodeveksling har jeg forsøkt å kategorisere mitt materiale. I denne modellen er kodevekslingen kategorisert ut ifra hvilken kontekstuell informasjon de tilfører en samtale (jf. 2.4). I sitt forskningsarbeid med kodeveksling på internett benytter blant annet Lars Hinrichs (2006) seg av noen av disse kategoriene for å forklare kodeveksling i e-postutvekslinger mellom talere av engelsk og patois. For å forklare hvordan kodevekslingen skjer i nettkommunikasjon mellom samisktalende kan deler av Gumperzs inndeling være relevant. I statusoppdateringene og samtaletrådene på Facebook fantes det svært ulike former for kodeveksling og lingvistiske variasjoner. Antall forekomster av vekslinger og de ulike typer vekslinger er sammenfattet i tabellen under. I tabellen er også potensiell motivasjon for valg av språk i statusoppdateringer som utelukkende er på norsk eller samisk tatt med.

Kategorier:	Individnivå	Trådnivå	Ytringsnivå	Sum:
Sitater	3			3
Adressatspesifikk kodeveksling	8	9		17
Innskudd/utropsord	8	14	6	26
Gjentakelser	3			3
Meldingskvalifikasjoner	8	5	5	18
Personifisering vs. objektivisering	4	2	1	7
Andre	6	8	4	18

Tabell 1 Funn ulike typer kodeveksling

Det må for øvrig her understrekes at flere av eksemplene er analysert på ulike nivå og funnene gjort i dem er telt mer enn én gang. Av denne tabellen ser vi at det totalt er funnet flest forekomster av kodeveksling i form av «innskudd/utropsord» med til sammen 26 forekomster. Også «meldingskvalifikasjoner» og adressatspesifikke valg av kode i nettkommunikasjonen er mer vanlig, med henholdsvis 18 og 17 tilfeller. Forekomster av veksling i form av sitater og gjentakelser er på den andre siden ikke like vanlig i denne sammenhengen. På individnivå, altså Anne og Karens måte å kodeveksle på, ser vi at «adressatspesifikk» kodeveksling, «innskudd/utropsord» og «meldingskvalifikasjoner» representerer de mest vanlige formene for kodeveksling, med åtte forekomster innenfor hver av kategoriene. Vi leser imidlertid også at eksempler på «objektivisering vs. personifisering» og kodeveksling i form av «gjentakelser» og «sitater» er mulig å finne. Kategorien «andre»

representerer på dette nivået en stor andel med hele seks forekomster. På trådnivå ser vi at det er mest vanlig at vekslingene forekommer i form av «innskudd/utropsord», med til sammen 14 tilfeller. I tillegg utgjør «adressatspesifikk» kodeveksling en stor del av vekslingene med 9 forekomster. At «gjentakelser» ikke forekommer på dette nivået kan forklares med at avsenderen kjenner til mottakerens språklige bakgrunn og derfor trenger han/hun ikke gjenta ytringen i en annen kode. Det var heller ikke mulig å lese kodeveksling i form av sitater i dette materialet. «Andre» utgjør også på ytringsnivå en majoritet av vekslingene som forekommer. Som tabellen her viser er det «innskudd/utropsord» og «meldingskvalifikasjoner» av Gumperzs kategorier som går igjen her. «Adressatspesifikk» kodeveksling lar seg for øvrig ikke lese ut av ytringene på dette nivået fordi de her ses på isolert fra eventuelle samtalepartnere.

Det skal også nevnes at det var flere tilfeller av veksling som ikke like enkelt kunne plasseres under én kategori alene fordi kodevekslingen forekom i forskjellige former i en og samme turtaking. Det var heller ikke bestandig like lett å dra et klart skille mellom enkelte av kategoriene. Dette var spesielt tilfelle for skillet mellom kategoriene «meldingskvalifikasjoner» og «innskudd/utropsord». Siden «innskudd/utropsord» kan forekomme i form av setningsledd og «meldingskvalifikasjoner» foregår setningsinternt, var det ofte vanskelig å skille disse. Ved noen tilfeller har jeg derfor kategorisert kodevekslingene inn under begge kategoriene. Der hvor korte vekslinger ikke bidrar til å kvalifisere meldingen har jeg kategorisert vekslingene som «innskudd/utropsord». «Andre» refererer for øvrig til lingvistiske variasjoner som ikke kunne plasseres under noen av Gumperzs kategorier. Som tabellen viser ble det til sammen gjort 18 funn i denne kategorien på de forskjellige nivåene. Forekomstene av kodeveksling som falt utenfor de seks kategoriene, altså «andre», er analysert som en tilleggskategori og drøftes nærmere i del 4.2.4.

4.2 Kodevekslingstyper i datamediert kommunikasjon mellom samisk og norsk

I denne delen skal jeg svare på forskningsspørsmål 1 og forklare hvilke typer kodeveksling det er mulig å finne i denne konteksten. Hovedfokuset for denne analysen er som nevnt på individnivå, altså Karens og Annes språklige variasjoner i kommunikasjon på internett. For å

svare på dette begynner jeg denne analysen med å se på nettkommunikasjonen fra trådnivå og fra ytringsnivå. Hvordan kommunikasjonen her foregår i samtaler med andre er en vesentlig del av prosessen med å betrakte hvordan og hvorfor kodevekslingen oppstår. Ytringene isolert sett vil bidra til å gi et bredere bilde av de lingvistiske variasjonene som kan forekomme i nettsamtalene. Ved i denne delen å stegvis ta for meg kodevekslingene slik de forekommer på trådnivå og deretter på et ytringsnivå, vil jeg etter min mening kunne danne et godt utgangspunkt for å forklare hvilke typer kodevekslinger som forekommer i denne konteksten.

4.2.1 Kodeveksling på trådnivå

Som nevnt kan Gumperzs kategorier ifølge kritikere ikke fortelle oss *hvorfor* kodeveksling er meningsbærende i en kommunikasjonssituasjon (jf. siste avsnitt i 2.4.1). For å finne ut hvorfor kodevekslingen skjer, er det ifølge Auer (2013) nødvendig å ta for seg individuelle vekslinger og gjøre en sekvensiell samtaleanalyse av disse. Altså, se på hvordan samtals deltakere reagerer og svarer på hverandres ytringer og hvordan de gjennom sine svar eller reaksjoner viser spor av hvordan de har tolket det den andre har sagt. Det er ikke avsenderens, eller den enkeltes intensjoner med for eksempel språkvalget som her er relevant, men det er den sosialt delte meningen av det som kommer til uttrykk som er av interesse. Å analysere kodevekslingen på et trådnivå, altså det å se på hvilke lingvistiske valg som tas i kommentarfeltene under statusoppdateringene, er her viktig for å kunne si noe om hvilken kontekst samtalen foregår i, og hvorvidt dette påvirker valg av kode.

Anne og Karen har både norsk- og samisktalende venner på sine vennelister og disse har mulighet til å delta i samtaler på informantenes profiler. Karen starter ofte samtaler med å publisere innlegg på norsk, men veksler over til samisk når deltakere henvender seg til henne på samisk i samtaletrådene. På trådnivå er vekslingen altså ofte påvirket av språk, men også tema og deltakere er her avgjørende.

Adressatspesifikk kodeveksling og vi-kode vs. de-kode i nettsamtaler

At kodeveksling mellom samisk og norsk foregår i datamediert kommunikasjon er det ingen tvil om. Valg av kode ser i stor grad ut til å bli avgjort på bakgrunn av hvem avsenderen ønsker å inkludere i samtalen. I tillegg kommer ofte en deltaker inn i samtalen med den ene

eller andre koden, uavhengig av hvilken kode informantene benytter i statusoppdateringen. Deltakeren uttrykker med det et ønske om preferert språk for samtalen og det ønsket blir som regel møtt. Samtalen under er et eksempel på hvordan koden deltakerne introduserer bidrar til å trigge kodevekslingen (jf. 2.4.3):

<p><u>Karen</u>: Dritt dag, irritasjon på topp, sveisen min kommer fra helvette, sommeren kan stikke til faens for min del.</p> <p><u>Mattis</u>: Ja gleder meg og komme hjem da</p> <p><u>Karen</u>: så bli der da</p> <p><u>Mattis</u>: Får ikke betalt for det</p> <p><u>Sara</u>: uhuuui eai beaivvit leat ovtalaganat lihkkus</p> <p><u>Per</u>: Dolle rockeni gos soma lave</p> <p><u>Karen</u>: <i>na mu beaivvit gal leat HELT ovtalaganat.</i></p> <p><u>Karen</u>: na die gal lave soma.</p> <p><u>Karen</u>: <i>du får nu ik betalt for å være hjemme heller</i></p>	<p>"Åhåi", heldigvis er ikke alle dager likedane.</p> <p>Dra på "rocken" hvor det er gøy</p> <p>Nå mine dager er nok HELT likedane</p> <p>Ja det hadde vært gøy</p>
---	---

Tabell 2 Samtale 1

Ofte når en taler skal henvende seg til en bestemt person i denne typen kommunikasjon, hvor flere deltakere er involvert, er det vanlig å henvende seg til vedkommende ved navn (jf. 1.2). På den måten skjønner personen at svaret er rettet mot han/henne hvis innholdet i svaret skulle gjøre det uklart. I «samtale 1» ser vi at Karen kodeveksler når hun svarer til deltakerne. «Mattis» henvender seg til henne på norsk, selv om de to i muntlig kommunikasjon ville foretrukket samisk. Han ytrer med det et ønske om at samtalen skal foregå på norsk, noe samtalen dem imellom gjør gjennom hele tråden, til tross for at samisk blir introdusert. Det at «Mattis» til å begynne med velger norsk, har nok også noe å gjøre

med at det var den koden Karen satt ved å publiserer oppdateringen på norsk. Som vi ser er «Sara» den første til å introdusere samisk, før også «Per» kommer inn i samtalen med samisk. Det er samisk disse deltakerne ønsker å bruke i konversasjonen, og Karen respekterer deres ønske ved å veksle til samisk når hun svarer dem. Samtidig gir også kodevekslingen her deltakerne klare indikasjoner på at svarene er rettet mot dem. Karen veksler tilbake til norsk når hun igjen henvender seg til «Mattis».

«Adressatspesifikk kodeveksling» (jf. 2.4.1) kan se ut til å være den mest brukte formen for veksling mellom språk, eller bakgrunn for valg av språk i denne sammenheng. På trådnivå kunne ni av vekslingene sies å være rettet mot spesifikke deltakere i kommunikasjonshandlingen. Samtalen vist til under illustrerer hvordan et ønske om å veksle kode fra samisk til norsk, møtes i en samtale hvor samisk har blitt etablert som en norm.

<p>Anne: Jus ehpet gierdda lohkat <i>klagestatusiid</i>, de ehpet galgga lohkat mu <i>statusiid</i> ja botnjat buot endorii! Njuiket daid badjel, slettet dahje <i>blokkeret</i>. Ferdig snakka.</p> <p><u>Hege</u>: <i>Sørn</i> don leat <i>hissig</i> odne:p</p> <p><u>Anne</u>: <i>Hahaha, meg i et nøtteskall</i> ;D in leat <i>hissig</i> dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas <i>kverulerejit</i> juohkelahkai</p> <p><u>Anne</u>: Ferten algit callit <i>overskrifta</i> mu statusiida, "<i>obs! Klagestatus! Warning!</i>" ;D</p> <p><u>Hege</u>: Hahahahaha hoff dan du:D <i>slette</i> eret diekkarit:D <i>iriteranes</i> dusse!</p> <p><u>Anne</u>: Hahahah ammes, oidnen gova du instagramas, lavet go valdit <i>bestillingaid</i> jus dingo marius <i>dressa</i>?</p>	<p>Hvis dere ikke vil lese klagestatuser, da skal dere ikke lese mine statuser og snu dere vekk. Hopp bare over, slett eller blokker. Ferdig snakka.</p> <p>Søren du er <i>hissig</i> i dag.</p> <p>Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke <i>hissig</i> nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de hver gang</p> <p>Skal begynne å skrive overskrifter på statusene mine.</p> <p>Haha, huff du altså. Slett vekk slike. Irriterer bare!</p> <p>Haha akkurat, så bilde på din Instagram, tar du i mot bestilling hvis jeg bestiller marius dress?</p>
--	--

<p><u>Hege:</u> In lave eambbo <i>sjelden gang</i>:p j dal ii leat aigi sat go nu olu <i>timeplanas</i> juohkebeaivve:/</p>	<p>Det er ikke oftere enn en sjelden gang. Og nå har jeg ikke tid fordi jeg har så mye på timeplanen hver dag.</p>
<p><u>Anne:</u> Oja nu. Leat oba ceahppi goddit</p>	<p>Åja sånn. Du er ordenlig flink å strikke.</p>
<p><u>Anne:</u> Fanten go eai leat samegiel bustavat mus, orro oalle brutala "goddit" ;D</p>	<p>«Fanten» at jeg ikke har samiske bokstaver, høres skikkelig brutalt ut "goddit"</p>
<p><u>Mari:</u> Enig. Det fine med facebook e jo at man kan slette folk om statusan demmes plager en. Ang. Statusen i ste så har du uansett helt rett. Du vet best for ditt barn. Ferdig med det</p>	
<p><u>Anne:</u> <i>Ja, det er så enkelt har sletta mange pga irriterandes statuser, så da kan godt andre også gjøre det samme</i></p>	
<p><u>Hege:</u> Giitu!:) mun sahtan calistit jus fahkka lea dilli <i>strikket</i>;D vuoi ii oru nu brutala;(</p>	<p>Takk. Jeg kan skrive til deg hvis jeg plutselig for lyst til å strikke. Å ikke hør så brutal ut.</p>
<p><u>Anne:</u> <i>Hahaha, nu fal hui fïnnis han lei du ganddas dainna dreassain</i></p>	<p>Hahaha, gutten din var i alle fall veldig fin i den dressen.</p>

Tabell 3 Samtale 3 Adressatspesifikk

I dette eksempelet foregår samtalen i starten kun mellom «Hege» og Anne og de benytter samisk. Når «Mari» kommer inn med en kommentar på norsk, veksler Anne og svarer på norsk. «Hege» fortsetter imidlertid på samisk og Anne svarer i samme kode. Disse kodevekslingene understreker to forskjellige samtaler som foregår, og at samtalene foregår mellom Anne og «Hege» og mellom Anne og «Mari». Ved å veksle mellom språkene imøtekommer Anne begges ønske om preferert kode. Anne viser deltakerne respekt ved å veksle, og skaper med det en fortrolighet og følelse av fellesskap med samtalepartnerne. I tillegg viser eksemplene hvordan man i denne formen for kommunikasjon kan føre ulike samtaler i forskjellige koder samtidig. Hadde dette vært en muntlig konversasjon ville nok «Hege», ved å ikke endre kode når «Mari» uttrykker et ønske om norsk, bli oppfattet som uhøflig. Hennes valg av kode ville ha hatt en ekskluderende effekt.

I teksteksempelet viser de kursiverte elementene i samtalen at det også er flere

forskjellige tilfeller av kodeveksling som forekommer. De fleste består av enkelte innskudd av norske ord og setningsledd. Det at det her er kodevekslinger i form av «innskudd/utropsord» som dominerer, har å gjøre med at språket på trådnivå ofte forekommer i en mer muntlig form.

Inn under «adressatspesifikk» kodeveksling faller også det som Gumperz refererer til som *vi-kode* og *de-kode*. Det er en strategi for å holde en samtale eller ytring innenfor inngruppen eller for å holde den fra «de andre». Det etnisk spesifikke, minoritetsspråket blir som nevnt tidligere oppfattet som en *vi-kode* og blir assosiert med inngruppen, og koden brukes som et grep for å vise solidaritet med den gruppen. Majoritetsspråket tjener som en *de-kode* og blir ofte assosiert med mer formelle utgrupperelasjoner (j.f. 2.4). Gumperz understreker at denne oppdelingen av språkene i *vi-kode* og *de-kode* ikke er prediktive for språkvalgene. Assosiasjonen mellom kommunikasjonsstil og gruppeidentitet er symbolsk og det oppstår ofte forskjellige alternativer. Det å benytte seg av begge kodene i samme ytring forekommer også i datamediert kommunikasjon. For å illustrere dette viser jeg til eksempelet brukt ovenfor (Tabell 2 Samtale 1). I samtaletråden snakker Karen med flere av vennene sine om hvordan hverdagen utspiller seg, og hun bytter mellom samisk og norsk avhengig av hvilket språk den hun henvender seg til bruker. Det at Karen åpner samtaletråden ovenfor ved å publisere et innlegg på norsk, fungerer som nevnt som en trigger for «Mattis», som også har samisk som førstespråk, til å bruke norsk. Karen og «Mattis» er samboere og snakker i det daglige samisk sammen. Her fører de imidlertid dialogen seg imellom på norsk. De velger altså å benytte seg av *de-kode* og inviterer dermed også de ikke-samisktalende til å ta del i samtalen og i så måte også i deres privatliv. «Sara» er som nevnt den første til å introdusere samisk i samtalen og deretter «Per». Til disse svarer Karen på samisk og holder dermed samtalen dem imellom innenfor inngruppen.

Kodevekslingen mellom *vi-kode* og *de-kode* skjer også innenfor en og samme setning. Setningsinterne vekslinger eller veksling mellom setninger er en veldig vanlig måte å kodeveksle på blant samisktalende, og en type veksling som også kan tolkes som «adressatspesifikk». Et eksempel på det er følgende ytring hentet ut fra en samtale på Karens profil:

Karen: Kjører vel hjem i kveld. <i>Manne</i> ? Kom hit t bjok

Tabell 4 Karen

Her svarer Karen på et spørsmål stilt på norsk. Hun svarer på norsk men kodeveksler midt i ytringen når hun spør «manne?» (hvorfor, eller hvorfor lurer du på det). Avsenderen av spørsmålet er også samisktalende, noe Karen vet, og hun kan dermed benytte seg av det samiske ordet fordi hun er sikker på at mottakeren vil forstå det. Det bidrar også til at hun, til tross for at de kommuniserer i de-koden, holder samtalen innenfor vi-koden. Bruken av «manne» her kan derfor sies å være et grep for å vise solidaritet med minoritetsgruppen. Denne vekslingen kan også sees på som en metaforisk veksling (jf. 2.4) nettopp fordi den bidrar til å plassere ytringen i en annen språklig kontekst enn den etablerte.

Selv om deltakerne i en samtale muligens vil tolke at ytringer i vi-koden reflekterer personlig involvering og at utsagn på de-koden indikerer objektivitet og avstand, betyr det ifølge Gumperz ikke at alle delene i vi-koden klart kan identifiseres som personlige på bakgrunn av innholdet og diskurskonteksten alene. I mange av tilfellene er det valget av koden i seg selv i en gitt konversjonskontekst som tvinger frem denne tolkningen (Gumperz, 1982, s. 83). Som jeg skal gå nærmere inn på senere er «personifisering/objektivering»-kategorien også tett knyttet opp mot valg av vi-kode og de-kode.

4.2.2 Kodeveksling på ytringsnivå

Ytringsnivå refererer her til enkeltutrytninger som forekommer i samtaletrådene. Ved å se på et utvalg ytringer isolert sett og de variasjonene som forekommer, kan man si mye om de språklige praksisene som forekommer i denne konteksten, og også hvordan forfatterne bak ytringene forholder seg til sine koder. På dette analysenivået har jeg plukket ut enkeltutrytninger som viser former for kodeveksling som er beskrivende for Gumperz-kategoriene, og som også etter min erfaring går igjen i kommunikasjon mellom samisktalende nordmenn. Ytringene som her analyseres er skrevet av Karen og Anne, men jeg har også plukket ut enkeltbidrag fra andre deltakere i samtaletrådene. Eksempler på et slikt bidrag som analyseres på ytringsnivå er dette fra «Hege»:

Hege: In lave eambo <i>sjelden gang</i> :p j dal ii leat aigi sat go nu olu <i>timeplanas</i> juohkebeaivve:/	Hege: Det er ikke oftere enn en sjelden gang. Og nå har jeg ikke tid fordi jeg har så mye på timeplanen hver dag.
---	---

Tabell 5 Ytringsnivå "Hege"

I dette eksempelet ser vi flere tilfeller av kodeveksling i form av «innskudd/utropsord». Dette er en form for kodeveksling mellom samisk og norsk som etter egen erfaring er svært

vanlig. «Sjelden gang» og «timeplanas» viser to varianter som kan kategoriseres under «innskudd/utropsord»

4.2.3 Gjentakelser, meldingskvalifikasjoner og innskudd/utropsord

Gumperzs kategori som omhandler kodeveksling som gjentakelse av ytringer er i denne sammenheng relevant. At avsenderen gjentar ytringen på det ene eller andre språket er en vanlig måte å bevisst kodeveksle mellom samisk og norsk på. Avsenderen gjentar sin ytring enten på norsk eller på samisk. Dette gjøres ofte for å oversette utsagn på norsk til samisk eller omvendt, for på den måten å inkludere både samisk- og norskspråklige venner. Slik inviterer taleren alle til å ta del i oppdateringene eller diskusjonene. Neste eksempel viser en statusoppdatering hvor kodevekslingen i den andre setningen representerer en direkte oversettelser av den første setningen:

Anne: Otné bodii mu ealga fas, in leat jahkkai oaidnan. Ja dal lei vel miessi sus. Idit guossi. ***Idag kom elgen vår tilbake, og denne gangen hadde hun med seg en kalv! Koselig besøk***

Tabell 6 Gjentakelse

Anne har tidligere omtalt elgen som stadig kommet tilbake til eiendommen og ønsker nå å gi en oppdatering på gjestene. Først skriver hun teksten på samisk før hun gjengir det som har blitt sagt på norsk. Vedlagt er et bilde som viser dyrene og innlegget har fått flere kommentarer. Som kodevekslingen i dette tilfellet inviterer til, er disse kommentarene skrevet både på norsk og på samisk. En annen statusoppdatering fra Anne er fra da hun skulle takke for lykkeønskninger etter å ha fått barn. I dette eksempelet er de to første setningene oversettelser av hverandre. I den andre fyller hun ut med mer informasjon, men velger kun å benytte norsk før hun avslutter oppdateringen på samisk:

Olu giitu buot lihkkosavaldagaid ovddas. ***Tusen takk for alle hilsninger. Her går alt bra, og lille gutten er glad og fornøyd*** ♥mu ganddat♥.

Tabell 7 Gjentakelse/Meldingskvalifikasjoner

En av grunnene til at Anne her velger å takke på begge språk gjennom samme statusoppdatering har nok med det å gjøre at hun i forkant har mottatt gratulasjoner både på norsk og samisk. Grunnen til at den tredje setningen ikke er oversatt til samisk kan ha noe

med å gjøre at norsk ofte velges fordi det er lettest å skrive. Å skulle oversette alt er her kanskje mer tidkrevende. Den siste ytringen, som betyr «mine gutter», kan ses på som en kjærlighetserklæring til sønnen og barnefaren. Samisk er den koden som foretrekkes innad i familien. Den norske setningen «her går det bra, og lille gutten er glad og fornøyd», bidrar til å kvalifisere meldingen ved å tillegge det som uttrykkes tilleggsinformasjon. Bruken av samisk i den første og siste delen, bidrar igjen til å ramme inn meldingen i en samisk kontekst. Selv om flesteparten av ordene i dette eksempelet er norske, bidrar denne innrammingen til at meldingen fremstår som samisk. Hinrichs presenterer også en slik innramming av e-postmeldingene i sin undersøkelse ved at informantene bruker patois til innledninger og avslutninger i e-postene. Innrammingen er en frekvent strategi for å integrere elementer i patois av symbolske grunner, i hovedsak til å påminne både leser og forfatter om en felles kulturell bakgrunn (2006, s. 99). Gumperzs to neste kategorier, «meldingskvalifikasjoner» og «innskudd/utropsord», har også en slik innrammede effekt på det som ytres. I og med at kodevekslingen i teksteksempelet ovenfor ikke bare fungerer som gjentakelse av det som blir sagt, men også til å tillegge meldingen ekstra informasjon, faller denne teksten altså mellom kategoriene «gjentakelse» og «meldingskvalifikasjoner».

I kategorien «meldingskvalifikasjoner» foregår vekslingen mellom og innad i setninger hvor det ene eller det andre språket altså bidrar til å kvalifisere eller forsterke ytringen (jf. 2.4.1). I den neste statusoppdateringen ser vi at Anne også veksler på denne måten fra samisk til norsk:

<p>Anne: Olu gaktepolitijat gusto, vel dakkarat geat guuuhkkin eret galget viggat viissastallat. illudan jo beassaziida, dassazii go mu odda gakti garvana. Glitter, strass, blingbling er bare en liten del. Vurderer å montere blinkende lys enda på søljan.</p>	<p>Mye "koftepoliti" ser jeg, og sånne som er langt borte skal prøve å ha så god kunnskap. Gleder meg til påsken, til da skal jeg lage ny kofte. Glitter, strass, blingbling er bare en liten del. Vurderer å montere blinklys enda på søljan.</p>
---	--

Tabell 8 Meldingskvalifikasjoner

I teksteksempelet begynner Anne på samisk. Ut ifra hva som fremkommer i den samiske delen, er det grunn til å tro at samisk her brukes som et grep for å holde norsktalende utenfor. Det er her snakk om «de» (søringene), som er langt borte. For en som er kjent med begge kodene vil vekslingen her oppfattes som ironisk, fordi det representerer en form for protest mot «koftepolitiet» som tilsynelatende er veldig konservative i tankegangen når det kommer til design og tilbehør til samekofte. Denne ironiske undertonen vil imidlertid komme til å falle vekk for de som ikke forstår samisk. Dermed kan de tro at det Anne her snakker om

faktisk handler om at hun skal «montere» glitter, strass og blinkende lys på koften. Det er for øvrig ikke før man leser søljer at man her skjønner at det mest sannsynlig er snakk om koftebruk. I denne ytringen kan man dermed si at kodevalget både faller inn under kategoriene «adressatspesifikk kodeveksling» og «meldingskvalifikasjoner». Siden kodevekslingen kun bidrar til å tilegne meldingen ekstra informasjon for de leserne som skjønner samisk, kan man si at vekslingen her er en adressatspesifikk kvalifisering av ytringen.

I kodeveksling mellom samisk og norsk i digitale samtaler, fant jeg i tillegg eksempler på at vekslingene også kan forekomme i kategoriene «meldingskvalifikasjoner» og «innskudd-/utropsord» i en og samme melding:

<p><u>Anne:</u> <i>Hahaha, meg i et nøtteskall ;D in leat hissig dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas kverulerejit juohkelahkai</i></p>	<p><u>Anne:</u> Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke hissig nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de hver gang</p>
--	---

Tabell 9 Meldingskvalifikasjoner/Innskudd/utropsord

Her begynner Anne med en norsk setning før hun fortsetter å forklare seg på samisk. Likevel benytter hun seg her av et norsk innskuddsord for «hissig». Det rette samiske ordet å bruke her ville ha vært «bigán». Grunnen til at Anne her velger å benytte det norske ordet er nok ikke fordi det er lettere å skrive eller stave enn det norske. Forklaringen på vekslingen her er at denne meldingen kommer etter at en av Annes venner, «Hege», kommenterte en av Annes statusoppdateringer på følgende måte: «Sørn don leat hissig odne» (Søren du er hissig i dag). I dette tilfellet er det derfor nærliggende å tro at Annes veksling er påvirket av «Heges» valg av kode. Dessuten er det nettopp ordet, eller påstanden om at hun er «hissig», Anne ønsker å forsvare i sin ytring. Det ville kanskje ikke hatt den samme effekten om Anne her erstattet ordet med det samiske.

At kodevekslingen kun skjer i form av enkelte utropsord eller setningsintern veksling som tjener til å understreke et poeng, er det imidlertid også klare eksempler på i nettsamtalene. Teksteksampelet under er hentet fra en samtaletråd på Annes profil som omhandler påskefestivalen i området. I statusoppdateringen uttrykker Anne sin skuffelse over arrangementet i hjembygda Karasjok. Et innspill til samtalen lyder som følger:

<p>12) <u>Eli</u>: NEI, NEI, NEI!! Nuorra olbmot din agis gal eai berre goassege sviktet Kauto beassaslavvardaga, EVER!! <i>Been there, done that</i> ja dat lavii aibbas tragisk jus olmmos ii beassan Kautoi, ankke vuos beassaslavvaradaga.</p>	<p>NEI,NEI,NEI!! Unge folk i dag bør aldri noensinne svikte påskefestivalen i Kauto, ALDRI!! vært der, gjort det og det er skikkelig tragisk hvis folk ikke kommer inn i Kauto, selv om det er påskelørdag.</p>
--	--

Tabell 10 Innskudd/utropsord

Av ytringen kommer det først frem at det foregår kodeveksling mellom tre forskjellige språk: norsk, samisk og engelsk. Ytringen er på samisk og det er her bruken av det norske ordet «NEI» og det engelske «EVER» som eksemplifiserer Gumperzs kategori om kodeveksling i form av «innskudd/utropsord». Bruken av disse ordene er her med på å understreke avsenderens forferdelse over at Anne gikk glipp av den årlige begivenheten. Det at «NEI» er repetert tre ganger, og at ordene er i stor skrift med utropstegn, understreker dette ytterligere. Dette bidrar til at vedkommende regelrett fremstår som rystet og sint over at noen i det hele tatt velger bort en påske i Kautokeino. I tillegg understreker bruken av de norske ordene «svikte» og «tragisk» avsenderens følelser og forsterker budskapet i meldingen, fordi selve vekslingen i seg selv her bidrar til å understreke ordene. Ordene er i utgangspunktet negativt ladet, noe som jeg mener blir ytterligere fremhevet av en veksling fra samisk til norsk.

I teksteksempelet illustreres også hvordan kodeveksling, her i form av «innskudd/utropsord» som kapitaliseres sammen med bruken av tegnsetting, er grep som benyttes i datamediert kommunikasjon for å simulere intonasjon og for å gi paralingvistiske ledetråder (jf. andre avsnitt i 1.2). Slike strategier kan ses på som en måte å kompensere for den manglende fysiske linken mellom deltakerne på. I muntlig samtale ville dette for eksempel vært markert ved en heving av toneleie.

Gjennomgangen så langt viser at det i noen tilfeller er mulig å betrakte deler av variasjonene som forekommer mellom samisk og norsk i nettsamtaler ved hjelp av Gumperz-modellen. Det kategoriseringen imidlertid også viser, er at det er problematisk å kun belage seg på modellen alene. Mange av de måtene han foreslår at kodevekslingen foregår på går for eksempel ofte over i hverandre. Faktisk var det kun ved seks tilfeller mulig å si at turtakingen kun inneholdt én av Gumperz former for veksling og det var i grove trekk de vekslingene som kom i form av sitater (se 4.3.2), og i de eksemplene hvor kodevekslingen representerte en gjentakelse. I mange av tekstene vist til ovenfor fantes det som nevnt eksempler på forskjellige typer veksling i en og samme ytring eller turtaking. Gumperzs

modell inneholder dessuten ingen kategori for det som tilsynelatende er blant den vanligste kodevekslingsformen i denne konteksten: Nemlig bruken av norske ord som bakes inn i samiske ytringer ved at de tilføres «samiske» endinger. Eksempler på dette er «kverulerejit» i teksteksempelet i tabell 9 og «sviktet» i tabell 10. For at modellen på en bedre måte skal være dekkende i dette tilfellet, må det derfor legges til en syvende kategori. Den har jeg valgt å betegne som «ordintern kodeveksling» og fenomenet forklares nærmere under.

4.2.4 «Kategori 7»: Ordintern kodeveksling

I materialet fra Facebook ble «ordintern kodeveksling» identifisert i tolv av teksteksemplene. Vekslingene kan se ut som en form for låneord, men da det finnes samiske varianter av samtlige tilfeller velger jeg å definere det som en form for veksling (for forskjellen mellom kodeveksling og bruken av låneord se første avsnitt av del 2.4). Denne formen for veksling illustrerer likevel godt hvordan det ofte også kan være vanskelig å trekke et klart skille mellom kodeveksling og låneord. Ved første øyekast kan det for eksempel være utfordrende å avgjøre om bruken av «satusiid», for å referere til Facebook-statuser, er et låneord fra norsk fordi det ikke finnes noe tilsvarende ord i det samiske vokabular, eller om det er en form for veksling.

«Ordintern kodeveksling» velger jeg å definere som en veksling fra et språk til et annet *innenfor* et ord. I dette tilfellet er det ord med norsk stamme som tilføres en samisk ending og dermed veksles til samisk innad i ordet. Eksemplene under illustrerer hvordan norske ord på denne måten «bakes» inn i de samiske setningene og fremstår som samiske:

a) Anne: Jus ehpet gierdda lohkat klagestatusiid , de ehpet galgga lohkat mu statusiid ja botnjat buot endorii! Njuiket daid badjel, slettet dahje blokkeret . Ferdig snakka.	Hvis dere ikke vil lese klagestatuser, da skal dere ikke lese mine statuser og snu dere vekk. Hopp bare over, slett eller blokker. Ferdig snakka.
b) Anne: Hahaha, meg i et nøtteskall ;D in leat hissig dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas kverulerejit juohkelahkai	Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke hissig nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de på alle måter.
c) <u>Karen</u> : Aistton gal, Dego masa de livccit sparemin.	Akkurat, liksom at det er noe å spare på.

Tabell 11 Ordintern kodeveksling 1

I a) er det fire forekomster av ordintern veksling; «klagestatusiid», «statusiid», «slettet» og «blokkeret». Ved å tilføre «id»-endinger på de to første eksemplene, følger Anne her vanlige

regler for bøyning av substantiver i samisk. Eksempelen her er begge substantiv i flertall som bøyes i akkusativ form. «Klagestatusiid» refererer dermed til «klagestatuser» og «statusiid» til «statuser». «Slettet» og «blokkeret» følger den samiske formen for bøyning av verb, hvor verbet bøyes etter subjektet. Her er subjektet «du» («don») og da er en slik «et»-endinger korrekt ifølge samisk grammatikk. Et annet eksempel på slik veksling hvor verbet bøyes etter subjektet er «diggen» (jf. teksteksempelet i Tabell 20 Sitat Anne). Her er det Anne som digger, altså «jeg» («mun») og da tillegges verbet en «n»-ending. I b) viser «kverulerejit» en annen variant av ordintern kodeveksling. Her bøyes «kverulere» etter subjektet og flertall. Subjektet her er «folk» altså «de» («sii»), det er de som «kverulerer» og dermed blir endingen korrekt etter hvordan ordet ville ha blitt bøyd om det var samisk. «Sparemin» i eksempel c) er også en ordintern veksling. «Spare» er den norske stammen, mens «min»-endingen bidrar til å gjøre om ordet slik at det passer inn i den samiske ytringen. «Min»-endinger settes også på samiske verb i denne formen. Dette gjør at ordet her oversatt til norsk blir å «spare på». En slik form forekommer imidlertid ofte sammen med versjoner av det samiske hjelpeverbet «lean». Dette hjelpeverbet bøyes også etter person, numerus og tempus. Siden Karen her har valgt å droppe hjelpeverbet og subjektet gjør det at ytringen isolert sett kan bli intetsigende, men fordi det er en kommentar som forekommer i en samtaletråd, kan man ved å se på ytringen i kontekst forstå hva/hvem Karen mener at «sparer på».

Grunnen til at Karen og Anne i de nevnte tilfellene velger å «jukse» med ordene kan være av praktiske årsaker. Det kan hende at det er enklere for dem å tilføre en samisk ending til et norsk ord hvis de for eksempel er usikre på hvordan ordet staves eller fordi det rett og slett går fortere å bruke en norsk variant. I eksempelet under er det imidlertid ikke på grunn av at Anne er usikker på oversettelsen som gjør at hun velger å omgjøre det norske ordet for «bestilling»:

<p><u>Anne:</u> Hahahah ammes, oidnen gova du instagramas, lavet go valdit <i>bestillingaid</i> jus dingo marius dressa?</p>	<p>Haha akkurat, så bilde på din Instagram, tar du imot bestillinger hvis jeg bestiller marius dress?</p>
--	---

Tabell 12: Ordintern kodeveksling 2

Ved å tilføre «id»-endingen på ordet, sier Karen at det er i flertallsform, som i eksemplene vist til ovenfor. «Bestillingaid» her blir i samisk grammatikk et substantiv i flertall i akkusativ form og bøyes deretter. Det som er interessant med dette eksempelet er at Anne i

neste øyeblikk, benytter det samiske ordet «dingo» (eller «dingo» som Anne her benytter fordi hun skiver med norsk alfabet) for «bestilling». Hun er med andre ord fullt klar over at det korrekte ordet i denne sammenheng ville ha vært «dingojupmi», men velger å benytte en omgjort variant. Stilmessig fungerer vekslinger her positivt. Det fordi vekslingen bidrar til å berike teksten og til å gi et inntrykk av at Anne har et godt ordforråd, mye på grunn av at ordet ved første øyekast ser og høres ut som et samisk ord.

Å tilføre norske adjektiver og substantiver «a»-endinger er også en veldig vanlig måte å bake ordene inn i samiske setninger på. Eksempelene under viser dette i praksis:

a) Anne: AM'as gal lea viehka stuorra <i>smokka</i> , parogfemti kilo ja liegga <i>smokka</i> - med innhold.	Anne: AM (forkortelse på et navn) har en veldig stor smukk, parogfemti kilo og varm smukk – med innhold.
b) Anne: Ferten algit callit <i>overskrifta</i> mu <i>statusiida</i> , "obs! Klagestatus! Warning!" ;D	Skal begynne å skrive overskrifter på mine statuser, «obs! Klagestatus! Warning!»

Tabell 13 Ordintern kodeveksling 3

I teksteksempelene i tabell 12 er det i b) ordet «overskrifta» som kan diskuteres som en ordintern kodeveksling. Det samiske ordet som ville vært korrekt å brukt her er «badječalus», men Anne velger altså å benytte et norsk ord. Her er det «a»-endingen som bidrar til å gjøre om ordet slik at det passer inn i setningen og fremstår som samisk. Å bruke slike a-ender som i eksemplene ovenfor er en mye brukt måte å kamuflere bruken av norske ord i samiske ytringer på. Av andre eksempler i Facebook-materialet fant jeg blant annet bruken av ord som «tøffa», «søta», «dressa», «brutala» eller «smokka» for «smukk», som i a) ovenfor. Akkurat denne «endingen» ser imidlertid ikke ut til å få noen implikasjoner på ordet, utover at det passer bedre inn i den samiske setningen. Når «a»-endingen først har blitt satt på et substantiv/adjektiv følger de normale bøyingsregler for samisk. Et eksempel på det er «bestillingaid» ovenfor hvor «id»-endingen for å uttrykke flertall kommer i tillegg.

Ordintern kodeveksling er en svært vanlig lingvistisk praksis blant samisktalende nordmenn, og også en tilsynelatende akseptert måte å bruke norske ord i samiske turtakinger på i muntlig kommunikasjon. Det som er spesielt interessant er at de tilfører norske ord endinger for å uttrykke grammatiske kategorier som ikke finnes i norsk, bøyning etter kasusform spesielt. Dette gjør at de kun trenger ett norsk ord når de først velger å kodeveksle i slike tilfeller. De trenger for eksempel ikke skrive «å løpe», men kan heller tillegge ordet en samisk ending til «løpemin». I tillegg til at de bare trenger å benytte ett norsk ord, passer det også inn i setningen fordi det høres samisk ut (jeg vil ikke si at det ser samisk ut, fordi det

samiske alfabet ikke inneholder bokstaven «ø»).

Verbene i samisk bøyes etter subjektet, og det samiske språk har i tillegg til entall og flertall også *dualis* (totall), og det finnes hele sju kasusformer av nomen. Formrikdommen i det samiske språk gjør det mulig å «danne» nye samiske ord gjennom ulike bøyninger og avledningsendelser. Dette gjør at samisktalende har mulighet til å være kreative med samisk, men også som vi ser her med norsk, ved at de benytter disse grepene også på norske ord. Gardner-Chloros skriver at singelordveksling i mange datasett, er en veldig produktiv prosess. En grunn til det, er at ett ord teoretisk sett ikke bærer med seg for mange grammatiske implikasjoner over på resten av setningen (Gardner-Chloros, 2012, s. 60). Som eksemplene viser, går dette fenomenet utover det som omtales som singelordvekslinger. Her er poenget med de samiske endingene at det skal påvirke setningen slik at det blir «korrekt» etter samisk grammatikk, eller sagt med andre ord; endingene påføres for at de norske ordene ikke skal få grammatiske konsekvenser for resten av ytringen.

Ordinterne kodevekslingsformer finnes det også eksempler på fra andre språkpar. Svitlana Budzhak-Jones (1998) ser på engelske singelordsytringer som er innebygd i den morfologiske og syntaktiske strukturen til det ungarske språk i et ungarsk samfunn i USA. Hun skriver at denne «ordbruken» i grunn kan klassifiseres som 1) låneord, 2) ordintern veksling eller 3) en «hybrid» som tilhører begge kodene samtidig. I sitt korpus fra muntlige samtaler fant hun eksempler på ordintern kodeveksling som «storu» fra det engelske «store» (norsk: butikk), «living-roomu» fra «living room» (norsk: stue) og «caraju» fra «a car» (norsk: en bil). Budzhak-Jones sin hypotese gikk imidlertid ut på at for at ordene skulle representere ordintern kodeveksling, måtte bøyingsformen på de innbakte engelske ordene stemme overens med ungarsk grammatikk. I og med at det i de vekslede ordene ikke ble tatt «korrekt» hensyn til flertallsform og han/hunkjønnsformer, konkluderte hun dermed med at engelske ord med ungarsk morfologi i ungarsk kontekst likevel må betegnes som en form for låneord. I en samisk/norsk-kontekst vil jeg imidlertid referere til dette fenomenet som ordintern kodeveksling fordi det består av norske ord som veksles etter samiske former innad i ordet.

Slike ordinterne kodevekslinger er likevel også hybride former, som dukker opp som en følge av den nære kontakten språkene imellom. Det blir derfor vanskelig å bestemt klassifisere de som enten eller. Sett fra et slikt ståsted, vil da slike språkpraksiser kanskje på best måte bli forklart gjennom Garcias konsept om tverrspråklighet (jf. 2.2). Tverrspråklighet innebærer som nevnt kodeveksling, men det innebærer også hybride versjon av snakk (Garcia, 2009, s. 45). Eksemplene på ordintern kodeveksling demonstrerer på en god måte

hvordan flerspråklige blander sammen biter av språklig adferd og gjør kommunikasjonen sosialt meningsfullt for seg selv og sine samtalepartnere. Til tross for at ordene i tekstutdragene ovenfor per definisjon hverken er norske eller samiske, er det ingenting som tyder på at deltakerne i samtaleene ikke forstår hverandre eller anser den ordinære kodevekslingen som noe unaturlig. Jeg vil si at teksteksemplene illustrerer hvordan flerspråklige *språker* ut ifra det lingvistiske repertoaret de innehar (jf. Svendsen i 1.2 og Garcia i 2.2).

4.2.5 Oppsummering

I denne delen har jeg å betraktet eksempler på typer kodeveksling som forekommer i denne formen for kommunikasjon, og jeg har knyttet disse opp mot noen av Gumperz kodevekslingskategorier. Samtaleene vist til ovenfor, illustrerer en form for flerspråklig samfunn (jf. 2.1) på nett. Dette er fordi deltakerne i samtaletrådene har flere koder å velge ifra og velger disse spesielt ut ifra hvem de kommuniserer med («adressatspesifikk kodeveksling»). Som i et flerspråklig samfunn ser det også her ut til at minoritetsspråket er tett knyttet opp mot bevaringen av et gruppefelleskap, og valg av «vi-koden» ser ut til å være en del av en strategi om å holde det som blir sagt innenfor inn-gruppen.

På ytringsnivå illustrerte jeg flere eksempler på kodeveksling i form av «gjentakelse», «meldingskvalifikasjoner» og «innskudd/utropsord». Til slutt trakk jeg frem eksempler som viste en annen form for kodeveksling som ikke går inn under noen av Gumperz-kategoriene, nemlig det jeg har valgt å omtale som «ordinær kodeveksling». Denne formen for veksling er vanlig både i muntlig tale og i kommunikasjon på internett. Kodevekslingen går ut på at samisktalende tilfører norske ord samiske endinger og grammatiske kategorier som ikke finnes i det norske språk. På den måten tilpasser de det norske ordet i forhold til den samiske setningen det forekommer i.

Som vist til i del 4.1 om resultatene av undersøkelsen, fant jeg tre eksempler på at kodevekslingen i denne diskursen også dukket opp i form av sitater og at språkvalg avslørte grad av personifisering/objektivering av tema. Disse funnene analyseres i neste delkapittel som omhandler individnivået. Der drøftes flerspråklige praksiser opp imot konsept som språk og identitet. For det er en gang sånn at de samisktalende nordmennene som vokser opp i dag, har gode språkkunnskaper i både samisk og norsk og er fullt ut i stand til å kommunisere på sosiale medier utelukkende på norsk. Når alle da forstår norsk, hvorfor

bruker talerne i nettsamtaler samisk når de skal kommunisere noe ut til både norsk- og samisktalende? Hvorfor tar de seg for eksempel bryet med å skrive statusene sine både på norsk og samisk? Og, hvis vi tar utgangspunkt i at bruken av kodeveksling i form av de forskjellige kategoriene er bevisst, hva er grunnen til at tospråklige benytter seg av det? Disse spørsmålene henger sammen med forskningsspørsmål 2, som jeg skal svare på i neste delkapittel.

4.3 Språkvalg som markør for identitet og etnisk tilhørighet i datamediert diskurs

For å svare på forskningsspørsmål 2, tar jeg i denne delen for meg de språklige variasjonene slik de forekommer på individnivå. Jeg ser på de individuelle forskjellene som fremkommer og på hvordan Anne og Karen bruker sitt flerspråklige repertoar i nettsamfunnet, for å posisjonere seg selv og andre på (jf. 2.1). I denne delen ser jeg spesielt på språkvalg som faller inn under Gumperzs kategori «objektivering vs. personifisering». Jeg ser også på hvordan man gjennom valg av kode kan gi kontekstuelle ledetråder. Til slutt analyserer jeg de språklige variasjonene som identitetshandlinger (jf. *acts of identity* i 2.1). Jeg ser på hvordan informantene ved å benytte seg av forskjellige former for kodeveksling, gjør markerte eller umarkerte språkvalg (jf. 2.4) for å markere og utforske ulike identiteter i en og samme turtaking.

4.3.1 Kodeveksling på individnivå

I starten av prosessen med å samle inn materialet til denne analysen, fikk informantene utdelt spørsmål rundt personlige språklige preferanser generelt og på nett spesielt (jf. 3.4.1). Både Karen og Anne svarte at de identifiserer seg med det samiske språk fordi det er deres morsmål (se Vedlegg 2). For Anne er det også nødvendig å benytte samisk i jobbsammenheng fordi hun jobber i reindriften. Det norske vokabularet ville ikke her vært dekkende for å utføre daglige gjøremål. Dessuten legger informantene vekt på at det er samisk som kommer naturlig for dem og at det er den foretrukne koden når det kommer til å uttrykke seg selv. De ser samtidig på seg selv som tospråklige fordi de også snakker og

skriver norsk flytende. Norsk er også et språk de benytter daglig, i konversasjon med norsktalende venner, gjennom media og ved henvendelse til det offentlige.

Når det kommer til språkvalg i kommunikasjon på internett, har informantene også klare formeninger om hvilken kode de foretrekker og hvorfor. Anne sier at hun foretrekker samisk på nett. Hun publiserer innlegg på samisk når hun finner det vanskelig å ordlegge seg på norsk, eller når hun ikke ønsker at alle skal forstå hva hun skriver. Hun poengterer imidlertid at hun ofte velger å skrive kortere beskjeder på norsk, fordi ordene ofte er kortere og det tar dermed mindre tid. Karen foretrekker å skrive på norsk når hun kommunisere på internett, fordi det tar mindre tid og fordi hun ikke har samiske bokstaver på tastaturet. Dessuten er hun opptatt av at alle på vennelisten skal forstå hva hun skriver. Hun sier likevel at hun i dag er mer bevisst på å bruke samisk også i denne formen for kommunikasjon enn hva hun var da hun var yngre.

Informantenes egne oppfatninger rundt språkvalg i statusoppdateringer på Facebook stemmer godt overens med hvordan valg av kode har blitt utført i praksis. Av de totalt 50 oppdateringene som ble publisert i tidsperioden januar til februar 2013, publiserte Anne 25 på samisk, 18 på norsk og syv på samisk/norsk. Av de 50 meldingene Karen publiserte, var hele 42 på norsk, mens kun to var på samisk og en melding var på samisk/norsk. I tillegg publiserte hun fire oppdateringer på engelsk. Tabellen under oppsummerer typer kodeveksling jeg fant på individnivå:

Typer kodeveksling på individnivå	
Sitater	3
Adressatspesifikk kodeveksling	8
Innskudd/utropsord	8
Gjentakelser	3
Meldingskvalifikasjoner	8
Personifisering vs. objektivisering	4
Andre	6

Tabell 14 Funn gjort på individnivå

Av tabellen kommer det frem at «adressatspesifikk» kodeveksling, «innskudd/utropsord» og «meldingskvalifikasjoner» (jf. 2.4.1) er de vanligste formene for veksling her, men at kategorien «andre» også kommer høyt opp. Det er imidlertid store forskjeller i måten Karen og Anne benytter sitt lingvistiske repertoar i kommunikasjon på Facebook. Jeg vil derfor i det følgende foreta en individuell gjennomgang av informantenes språklige praksiser.

Karen

Selv om Karen ofte skriver statusoppdateringene sine på norsk, veksler hun også like ofte til samisk i samtaletrådene. Kodevekslingen blir i disse tilfellene trigget av språk. Deltakere i kommunikasjonstråden kommer inn med samisk selv om oppdateringen er på norsk. Dette medfører at Karen, for å møte deres ønskede kommunikasjonsspråk, veksler til samisk. Koden blir holdt til noen eventuelt kommer inn i samtalen igjen med norsk. Eksempelet under viser en slik veksling, hvor språk er en avgjørende trigger (jf. 2.4.3):

Karen: Etter mye om og men så ble det Karasjok tur på oss.	
Anne: Gos dal Leahpet?	Anne: Hvor er dere nå?
Karen: <i>Aiddo vuoddjan</i>	Karen: Nettopp kjørt.
Anne: Ok, ringestan dutnje de mannjelas Beasan mun deaivat odda olbmo	Anne: Ok, jeg ringer deg senere. Så får jeg truffet den nye karen.
Inger: Lehpet go bahkkiljohkii?	Inger: Er dere i Bakkiljok?
Karen: Jua, meidnen measta njuolga Ann lusa. Doppe Lea hui <i>praktisk</i> biebmat dan mana.	Karen: Ja, vi mener nesten å dra til Ann. Der er det veldig praktisk å stelle ungen.

Tabell 15 Språk som trigger

Karen starter med å publisere innlegget på norsk. Anne er den første som kommer inn i samtalen og hun benytter samisk, noe som fører til at Karen bytter kode når hun svarer på spørsmålet. «Praktisk» er også markert i dette teksteksempelet og representerer en kodeveksling i kategorien «innskudd/utropsord».

Karen benytter nemlig kodeveksling i form av «innskudd/utropsord» hyppig, noe som er en del av den muntlige formen hun har i kommunikasjon på nett. Innskytelser, ofte bestående av enkeltord eller korte delsetninger, går igjen i måten hun bruker språkene på og i tillegg forkorter hun ofte ord. Eksempler på dette følger under:

a) Karen: Kjører vel hjem i kveld. <i>Manne?</i> Kom hit t bjok	Kjører vel hjem i kveld. Hvorfor? Kom hit t bjok.
b) Karen: På tur t kjok.	
c) Karen: <i>Åhå, heldig</i> Don. Moai leime gal 0630 jo buoskumin.	Åhå, heldig du. Vi stod opp kl 0630.

Tabell 16 Karen

I den første ytringen er meldingen på norsk, men Karen kodeveksler til samisk når hun skriver «manne», som betyr «hvorfor», eller i denne sammenheng «hvorfor lurer du på det». I den samme ytringen bruker hun også «t», som en forkortelse av «til» og «bjok» som en forkortelse av stedsnavnet «Bakkiljok». Det samme skjer i eksempel b), hvor hun bruker «kjok» for «Karasjok». I tillegg dropper Karen her subjekt i den første setningen og subjekt og verbal i den andre, noe som er typiske strategier for å korte ned ytringer, slik at nettsamtalene går fortere (jf. Werry, 1996 i 1.2). I samtaletråder på Facebook er dette imidlertid ikke nødvendig, i og med at kommunikasjonen foregår asynkront og det ikke er noen grense på antall tegn. Siden slik forkortelser er noe som går igjen i måten Karen bruker språket på, kan det sies å være en del av hennes personlige stil i datamediert kommunikasjon. I eksempel c) kommer innskyttelsen på norsk i starten av en samisk ytring. Som en liten oppsummering går det an å si at Karen i stor grad benytter setningsintern kodeveksling (jf. 2.4.1) og kodeveksling i form av enkeltord. Hennes måte å veksle på kan tyde på at det ofte skjer ubevisst, uten noen større baktanke.

Anne

Anne ser generelt sett ut til å i større grad benytte veksling bevisst, med konkrete mål om hvem hun ønsker å inkludere/ekskludere i samtalen. Språkvalgene er tett knyttet opp mot kategorien «personifisering/objektivering» (jf. 2.4.1) og tema. Hun velger ofte å benytte seg av samisk når hun publiserer innlegg vedrørende reindriftsnæringa og samiske tradisjoner. Vekslinger fra norsk til samisk henger ofte sammen med en større grad av personifisering av det som ytres. Blant Annes statusoppdateringer finnes det også flere eksempler på kodeveksling i form av «gjentakelser», ved at hun har oversatt sine ytringer fra det ene språket til det andre. En slik måte å bruke språket på må sies å være en bevisst strategi. Eksempelet under illustrerer dette:

Anne: Hvordan får man baby til å ta smokk?

Mo oazzut unnoracca fuollagoahhtit narradoahtus?

Tabell 17 Gjentakelse Anne

I ytringen stiller hun først spørsmålet på norsk, for så å gjenta det samme på samisk. Slik denne oppdateringen også viser, benytter Anne stort sett bokmål når hun skriver på norsk og hun benytter seg ikke av forkortelser av ord i utstrakt grad. Når hun skriver samisk, vektlegger hun også rettskrivning, så godt det lar seg gjøre uten de samiske bokstavene. Man

kan dermed si at Anne har en mer formell kommunikasjonsstil enn Karen, men hun benytter seg også av kodeveksling i form av «innskudd/utropsord» og «meldingskvalifikasjoner»

Anne: AM'as gal lea viehka stuorra smokka , parogfemti kilo ja liegga smokka - med innhold .	AM (forkortelse på et navn) har en veldig stor smukk, par og femti kilo og varm smukk – med innhold.
---	--

Tabell 18 Innskudd Anne

Anne: Jeg og lillegutten har vært å rånet i dag. Gahppir vel calmmiid ovddas .	Jeg og lillegutt har vært å rånet i dag. Med lua foran øynene til og med.
---	---

Tabell 19 Meldingskvalifikasjon Anne

I disse to ytringene foregår kodevekslingen på forskjellige setningsnivå. I tabell 18) skjer vekslingen setningsinternt, mens det i 19) foregår mellom setningene. Eksempel 18) er publisert i en samtaletråd under en statusoppdatering på Annes profil. At ytringen fremkommer på trådnivå forklarer dens muntlige form. Meldingen består av kodevekslinger som kan kategoriseres både som «innskudd/utropsord», «meldingskvalifikasjoner» og «ordintern kodeveksling». 19) er en statusoppdatering hvor Anne begynner på norsk, men kvalifiserer meldingen og innholdet når hun veksler til samisk, ved å tilføye «med lua foran øynene til og med».

4.3.2 Kodeveksling i form av sitater

I ytringene hentet fra Facebook var det tre eksempler på kodeveksling i form av sitater. De dukket alle opp på individnivå i statusoppdateringer. Et eksempel er en samisk ytring med et norsk sitat:

Anne: De dal gal tv:as ledje albma tøffa nieiddat! oappazagat mat bivdiba! Diggen dien guokta! «Helvetes satans mainnskiit børse»	Nå var det ordentlig tøffe jenter på tv:en! To søstre som jakter! Digger de to! «Helvetes satans mainnskiit børse»
--	--

Tabell 20 Sitat Anne

Anne har her sett et program på fjernsynet som handlet om to søstre fra Nord-Norge, som har en forkjærlighet for friluftsliv og jakt. Siden Anne er vokst opp i naturen som reindriftssame, relaterer hun seg til det livet søstrene har valgt å leve og ønsker å uttrykke sin begeistring. Hun skriver statusen på samisk, men for å understreke hvor «barske» disse

jentene er, siterer hun en av dem på nordnorsk i ytringen sin. Det å oversette sitatet til samisk her ville ikke gitt et korrekt bilde av søstrene, og sitatet ville ha mistet noe av poenget Anne ønsker å få frem. Et av personlighetstrekkene ved søstrene i filmen, er en måte å snakke på som inneholder hardt språk og skjennsord på en bred tromsdiialekt. Det får Anne frem i ytringen ved å skifte kode når hun siterer dem.

Hinrichs (jf. siste avsnitt i 1.2) finner mange eksempler på at kodevekslingen forekommer i form av forskjellige typer sitater i sine e-postundersøkelser. I hans forskning er denne kategorien den som lettest lar seg overføre, fordi det er nettopp i form av sitater eller gjengivelser av hendelser, at kodevekslingen i størst grad forekommer. At slik kodeveksling ikke er like vanlig i åpne samtaler på Facebook som i e-post, har med mediekanalenes ulike form og funksjon å gjøre. I Hinrichs sine eksempler er e-postmeldingene ofte reisebrev fra studenter som bor utenlands og hensikten med meldingene er å oppdatere venner og kjente på hverdagen utenlands. Da er for eksempel det å gjengi hendelser veldig vanlig og tilsynelatende noe som trigger kodeveksling. I åpne samtaler på Facebook, er det kanskje mer dagligdagse ting eller aktuelle meninger som ytres. Diskusjonene deretter handler således om det som tas opp i statusoppdateringen og samtalen foregår ofte i nåtid. Jeg fant likevel også ett eksempel på kodeveksling i form av sitat i gjengivelse av en hendelse:

<p>Anne: Dat nieida gal faskii ikte fagareivve boazodoalus. Arvidin ahte manai bures go sensor bodii juoigga koridoras girtnu ja min jorrai, ja logai: «<i>bestått meget godt</i>» <i>*one happy girl*</i></p>	<p>Den her jenta tok i går fagbrev i reindrif. Jeg skjønnte at det hadde gått bra da sensoren kom imot meg i korridoren mot meg og sa: «bestått meget godt» <i>*en lykkelig jente*</i></p>
--	--

Tabell 21 Kodeveksling i form av sitat

I denne statusoppdateringen refererer Anne til en hendelse dagen før. Kodevekslingen skjer når hun skal gjenfortelle hva sensoren sa til henne etter at hun hadde vært oppe til fagprøven. Hun siterer vedkommende på norsk. I tillegg er teksten her et eksempel på at tospråklige samer også benytter seg av engelske ord og ytringer. Dette eksempelet illustrerer hvordan Anne her, til tross for at hun benytter tre vidt forskjellige språk i samme statusoppdatering, klarer å holde en jevn flyt i det som fortelles. Gjennom å markere tre koder, posisjonerer hun seg her som flerspråklig i en nettdiskurs.

Jeg vil nå videre ta for meg hvordan valg av kode kan henge sammen med en bevisst inkluderings-/ekskluderingsstrategi og hvordan språkvalg gjøres på bakgrunn av personlig tilknytning til tema.

4.3.3 Personifisering/objektivering og valg av kode

I tillegg til at «adressatspesifikk» kodeveksling foregår på trådnivå (jf. 4.2.1), finnes det også flere eksempler på at informantene bruker vekslingskategorien som en bevisst inkluderings-/ekskluderingsstrategi i statusoppdateringer. I det innsamlede materialet var det til sammen åtte statusoppdateringer, hvor valg av kode klart kunne defineres som adressatspesifikt. Et eksempel hvor Anne bruker språk bevisst med tanke på hvem hun vil inkludere følger under:

<p>Anne: Na hal diehttalasat. Daza riebut. Mo jus mii galgaseimmat mearridit man olu sis oazzu leat opmodat? Ja jus lea badjil dan meari, de galget sii vuovdit eret muhttin raje dan opmodagas.. Ieza cohkkajit Oslos ja dahket dakkar mearradusaid. Mielahuvvon dazat!</p>	<p>Nå selvfølgelig. Stakkars nordmenn. Hvordan hadde det vært hvis vi skulle bestemme hva de skal få lov til å ha i formue? Og hvis de eier over tillat kvantum, så må de selge vekk deler av eiendelene. Selv sitter de i Oslo og gjør slike bestemmelser. Det har rablet for de nordmennene.</p>
--	--

Tabell 22 Adressatspesifikk Anne

Til denne statusoppdateringen følger en link til en avisartikkel, som omhandler innføringen av tvangsslakt av reinsdyr på Finnmarksvidda på grunn av for høye reintall i forhold til hva som er bærekraftig. Både valg av språk og ordbruken her gjør det umiddelbart tydelig at denne meldingen kun er ment for samisktalende. Innholdet og den gjentatte bruken av ordet «daza» for nordmenn, et ord det gjennom tidene har blitt knyttet mange negative konnotasjoner til, tilsier at norsktalende skal ekskluderes fra ytringen. Anne skaper ved hjelp av kode, og ved å omtale myndighetene som «de», her en distanse mellom henne/reindrifta og det norske/«søringene». Annes statusoppdatering er et eksempel på hvordan hun gjennom valg av kode, bidrar til å holde ytringen innenfor inn-gruppen (jf. 2.1). Ved å benytte seg av vi-koden (jf. 2.4), gir hun en ekstra dimensjon til distansen hun skaper mellom minoriteten og majoriteten gjennom selve innholdet i ytringen. Valg av språk underbygger Annes personlige involvering i temaet. Et annet lignende eksempel er dette:

<p>Anne: Buorre dokumentara nrk2`as. Dal oainnan mo ruvkedoaimmat duodai aitet min ealahusa. Juohke sajis bahkkejit min guovlluide, ja vel stada lea alggahan baggonjuovvamiid. Arvideames alggahit baggonjuovvamiid vai cahkkejit eambo saji ruvkkiide. Savvamis boazodoallu ain bissu nanusin, vai mii nagodat cakkadit ruvkkiid ja baggonjuovvamiid.</p>	<p>Bra dokuemnetar på NRK2. Nå fikk jeg se hvordan gruvedriften truer næringen vår. De presser inn fra alle kanter, i tillegg har staten startet en prosess med tvangsslaktning. Kan tenke meg at de setter i gang med tvangsslaktningen for å rydde plass til gruvedriften. Håper at næringa vår holdes solid så vi klarer å kjempe imot gruvedrift og tvangsslakning.</p>
---	---

Tabell 23 Anne personifisering/objektivering

Denne statusoppdateringen omhandler også trusler som reindriften og den samiske kultur står ovenfor, fra staten/«nordmenn» og opprettelsen av gruvedrift i områder hvor reinsdyr beiter. Her er bruken av samisk og ord som «vår» og «vi» med på å understreke Annes involvering i temaet.

Svendsen (2004) (jf. 1.2) fant ut at de norskfilippinske barna i hennes undersøkelse, brukte «filippinsk» (taglog) både for å ekskludere og for å inkludere. Språket ble omtalt som et «hemmelig språk» av noen av barna. Taglog ble omtalt som hemmelig fordi det var mulig å skjule informasjon fra de som ikke skjønnte hva som ble sagt. Det fungerte altså ekskluderende for de norsktalende barna, men inkluderende for de andre norskfilippinske barna i gruppen. I likhet med funnene gjort i min undersøkelse, fant Svendsen ut at det imidlertid var individuelle forskjeller og at det ikke var alle som brukte taglog på en slik måte. I samisk/norsk datamediert kommunikasjon er det også forskjeller i hvordan Anne og Karen bruker språk for å ekskludere/inkludere. På spørsmålet: *Når bruker du samisk?* svarte for eksempel Anne at hun bruker samisk når hun ikke vil at alle skal forstå hva hun skriver. På spørsmålet: *Er du bevisst over ditt eget valg av språk på nett?* svarte Karen: «Ja, hvis jeg vil at alle skal forstå hva jeg skriver» (se Vedlegg 2). Disse svarene tolker jeg dit hen at Anne bevisst bruker samisk for å ekskludere, mens Karen bevisst bruker norsk for å inkludere.

Ut ifra sine funn, konkluderer Hinrichs med at Gumperzs kategori «personifisering vs. objektivering» kan brukes for å beskrive noen av kodevekslingene i epostsamtalene han analyserte. Alle delene på patois inneholdt nemlig subjektive uttalelser, mens faktaopplysninger og objektive uttalelser ble gitt på engelsk (2006, s. 112). I vekslingene mellom samisk og norsk er det imidlertid ikke like lett å skulle dra et slikt fint skille, til tross for at det også finnes så tydelige

eksempler som i Annes statusoppdateringer ovenfor. I ytringen under har jeg ikke noe grunnlag for å påstå at det som fremkommer av informasjon er faktaopplysninger. Det må kunne sies å være en subjektiv uttalelse fra Anne, gitt med bakgrunn i hennes personlige erfaring fra en konsert. Det er hennes personlige mening, men hun velger likevel å publisere meldingen på norsk. Eksempelet viser også hvordan informantene i en samtaletråd, veksler språk underveis når temaet for samtalen går fra å gjelde generelle synspunkter, til å gjelde aspekter ved den samiske kultur.

<p>Anne: må jo ha vært totalt skivebom av arrangøran når det bare var 30-50mennesker på idrettshallen for å høre på Admiral P...?</p> <p><u>Karen:</u> Hihhi, dårlig program der i år</p> <p><u>Anne:</u> jeepp helt katastrofalt!!! flaks så var vi på kroa, for billetten til idrettshallen kosta 475 kr neehh, kauto påske forever! skal aldri skuffe kauto igjen, første og siste gang!</p> <p><u>Karen:</u> Var nu ikke så hurra her heller. Kø,kø,kø og atter kø</p> <p><u>Anne:</u> bedre med kø og 1200 mennesker, enn ikke noe kø og 30-50mennesker</p> <p><u>Karen:</u> <i>Hihi, ja nu døma go cingadan leat olbmot. Dieppe eai cingat.</i></p> <p><u>Anne:</u> <i>jepp</i> kroas ledje 9olbmo garvodan gavttiin mudui gehcce buohkat artegitt midjiide ja jerre manne nu cinjadan, lohken dusse "da-a, beassaslavvardat <i>kanskje</i>" muhttin nieiddat bohte mu lusa ja jerre mo mun lean oskildan gavtti coggat, jus de duolva. Lohken ahte gavtti ii galgga sparet, gal mus eadni lea dakkar gii goarrula odda gavtti vaaajot!</p> <p><u>Karen:</u> Aistton gal, Dego masa de livccit <i>sparemin</i>.</p> <p><u>Anne:</u> jeeeeepp, ammat de lea ge buorre agga odda gavtti goaruhahhtit.</p>	<p>Hihi, ja og så trivelig når folk har pyntet seg. Der pynter de seg ikke.</p> <p>Jepp på kroa hadde ni personer på seg kofte og vi ble bare sett rart på og spurt hvorfor vi hadde pyntet oss sånn, sa bare "da-a, påskelørdag kanskje". Noen jenter kom bort og spurte hvordan jeg turde å bruke kofte, hvis den ble skitten. Sa at kofte ikke er noe man skal spare på, fordi min mor er en sånn som syr ny kofte med en gang.</p> <p>Akkurat, liksom de sparer.</p>
---	--

<p><u>Eli</u>: <i>NEI, NEI, NEI!!</i> Nuorra olbmot din agis gal eai berre goassege <i>sviktet</i> Kauto beassaslavvardaga, <i>EVER!! Been there, done that</i> ja dat lavii aibbas <i>tragisk</i> jus olmmos ii beassan Kautoi, ankke vuos beassaslavvardaga.</p> <p><u>Anne</u>: na dal lean dan oahppan! :p in goassige aiggo beassaslavvardaga leat eara feasttas go gdg'as.</p>	<p>NEI,NEI,NEI!! Unge folk i dag bør aldri noensinne svikte påskefestivalen i Kauto, EVER (Aldri)!! Been there, done that (vært der, gjort det) og det er skikkelig tragisk hvis folk ikke kommer inn i Kauto, selv om det er påskelørdag..</p> <p>Ja nå har jeg lært det! Skal aldri dra på en annen fest på påskelørdag enn den i Kautokeino.</p>
--	---

Tabell 24 Samtale 4

Her vil det først være hensiktsmessig å utdype konteksten noe. For den samiske kultur og tradisjon, er påsken en viktig høytid hvor både konfirmasjoner, bryllup og festivaler finner sted i de samiske kjerneområdene, i hovedsak Karasjok og Kautokeino. I begge tettstedene arrangeres det påskelørdag konserter, som trekker både lokale publikummere og tilreisende. I Kautokeino, hvor det samiske generelt står sterkere enn i Karasjok, er det en tradisjon at folk kler seg i sin fineste stas, samekofte, når de deltar på påskekonserten. Som det kommer frem av statusoppdateringen til Anne, var hun ikke imponert over arrangementet i Karasjok.

Ut ifra teksteksempelet og konteksten, kan kodevekslingen i samtalen mellom Anne og Karen, samt Annes valg av kode, både falle inn under kategorien «personifisering vs. objektivisering» og «adressatspesifikk» kodeveksling. I samtalen kommenterer Karen først på norsk, fordi Anne publiserte statusoppdateringen sin i den koden. Valg av språk i statusoppdateringen kan her antas å være gjort på bakgrunn av et ønske om å inkludere flest mulig i kritikken. Karen og Anne utveksler noen ytringer på norsk, før Karen veksler kode når det er snakk om å «pynte seg», altså bruke samekofte på påskeaften. Som et svar på dette slår også Anne over på samisk og forteller om en hendelse kvelden før. Kodevekslingen kan her tolkes som en ytterligere personifisering av tema, fordi samekofte for Anne og Karen er en viktig del av deres kultur og identitet (jf. 2.1). I tillegg er mange ord knyttet opp mot festantrekket samiske og det vil derfor være nærliggende å tro, at det er mest praktisk å omtale temaet på samisk. Et annet aspekt ved nettopp denne vekslingen, kan imidlertid også være et ønske om å holde meningene om hva som går under det å «pynte seg», innenfor inngruppen og på den måten unngå å komme i konflikt med noen som kan være uenig i at det å ikke bruke kofte, samsvarer med det å ikke pynte seg.

I tekstutdraget i tabell 24, belyser «Elis» bruk av kodeveksling hvordan en veksling kan bidra til å understreke personlig engasjement i en ytring. Ved her å veksle til engelsk for å markere at hun har «vært der og erfart det selv» (been there, done that), hevder hun å

inneha god kunnskap om hva som er den beste måten å feire påske på. Hun påtar seg en belærende rolle. Gjennom valg av kode gir altså informantene kontekstuelle ledetråder om innholdet i ytringen (jf. 2.1). Som vist til ovenfor brukes samisk når innholdet kan virke negativt på nordmenn og kodevalg kan signalisere en inkluderende eller ekskluderende holdning. Dessuten bidrar valg av samisk til å sette ytringen inn i en kulturell ramme i eksemplene der det er snakk om samiske festantrekk og reindrift. Facebook-tekstene viser også at informantene velger samisk når det dreier seg om å uttrykke følelser og nærhet. Anne bruker for eksempel samisk når hun gratulerer sine nærmeste med dagen og når hun snakker om naturen, reindriften og samiske tradisjoner. Et annet eksempel som viser sammenhengen mellom språkvalg og et slikt personlig engasjement er dette:

<p>Anne: Nu altså! Nu har jeg SERIØSE fjellabstinenser! <i>Li leat go dollet siidii daid beivviid. Markanii gal hoavrraska! In sahte addet mo olbmot birra jandora ja birra jagi das</i></p>	<p>Nå altså! Nå har jeg SERIØSE fjellabstinenser. Er ikke annet å gjøre enn å dra til siidaen i disse dager. Man bli tullete i bygda! Jeg kan ikke skjønne hvordan folk klarer å bo her døgnet rundt og året rundt.</p>
---	---

Tabell 25 Anne om fjellet

I denne statusoppdateringen begynner Anne på norsk, men slår over til samisk når hun skal uttrykke sin mening om det å bo permanent i ei bygd. «Siida» er for øvrig det ordet som brukes for å referere til stedet hvor en reindriftsfamilie har reinflokken til enhver tid. Dette eksempelet viser nok en gang at det i denne språkkonteksten ikke er like lett å dra et skille mellom norsk/objektivisering og samisk/personifisering, som det tilsynelatende er i Hinrichs eksempler fra patois/engelsk. I den første delen av meldingen er det også subjektive følelser Anne uttrykker på norsk, men når hun veksler til samisk uttrykker hun en enda større grad av personlig mening i budskapet. Vekslingen til samisk kan altså her sies å bidra til å forsterke Annes følelser rundt tema. I tekstutdraget i tabell 7 ovenfor, hvor Anne veksler mellom samisk og norsk to ganger i samme ytring for å takke for gratulasjonene hun har fått på Facebook, utgjør den siste vekslingen til samisk når hun skriver «mu ganddat» også en kodeveksling med høy grad av personlig engasjement. Ved å veksle kode i dette tilfellet, snakker hun direkte til sin sønn og barnefaren. Samisk tilfører ytringen en større grad av inderlighet.

I datamediert kommunikasjon skjer nok kodeveksling mellom samisk og norsk både bevisst og ubevisst. Som eksemplene ovenfor viser, er kodevekslinger som kan plasseres

henholdsvis i kategoriene «adressatspesifikk» kodeveksling og «personifisering vs. objektivisering», begge bevisste måter å velge ut språk på. Når kodevekslingen skjer bevisst, er det nemlig ikke bare ut ifra praktiske behov for kommunikasjon, det er også i stor grad en måte å markere etnisk tilhørighet og identitet på. Som jeg nå skal se nærmere på, brukes kode i nettsamtaler aktivt som en slik markør, og valg av språk er en måte for deltakerne å beskrive seg selv på.

4.3.4 Hvordan beskriver avsenderen seg selv gjennom valg av kode?

Hinrichs skriver at kodevekslingen i e-postene han analyserte ofte er nøye planlagt og gjennomtenkt og at metaforisk kodeveksling (jf. 2.4) bevisst blir brukt for å underbygge etnisk tilhørighet. I sin analyse konkluderer Gumperz selv med at det signaliserende elementet i en slik metaforisk veksling er en endring i de kontekstuelle ledetrådene, som ikke nødvendigvis etterfølges av en endring i tema eller andre ekstralingvistiske kontekstmarkører som karakteriserer situasjonen (Gumperz, 1982, s. 98). Han ser imidlertid at denne formen for kodeveksling kanskje ikke er like bevisst som først antatt. Selv om språkene på et mikronivå teller som en markør for etnisk identitet, er talerne mer opptatt av den kommunikative effekten det de sier har. Gumperz mener at man heller enn å påstå at talerne bruker språkene etter fastsatte og forutbestemte normer, må se på det som om de bygger kodevalgene på sine egne og sitt publikums abstrakte forståelse av situasjonelle normer, når det kommer til å kommunisere metaforisk informasjon om hvordan de ønsker at deres ord skal bli tolket (ibid.; 1982, s.61). Variasjonene i funnene har nok mye å gjøre med at Gumperz analyserer muntlig samtale, mens Hinrichs undersøker kommunikasjon på internett. I muntlig kommunikasjon foregår ordvekslingen mer spontant og det er som regel ikke rom for å gjøre like bevisste kodevalg som de Hinrichs refererer til fra nettdiskursen.

I Hinrichs sitt korpus er avsenderen, i motsetning til i åpne meldinger på Facebook, i kommunikasjon per e-post alltid bevisst mottakeren. Ofte sender man e-posten kun til én mottaker, men uansett om den samme meldingen går ut til flere, er avsenderen alltid klar over hvem som skal lese det som skrives. Dette kan medføre en større bevissthet ved valg av for eksempel kode. Det Hinrichs finner ut gjennom sine analyser, er at avsenderne aktivt forsøker å skape en følelse av tilhørighet og fellesskap med mottakeren, ved å ta på seg en stereotyp jamaikansk rolle gjennom bruk av språk. Avsenderne skaper solidaritet med

gruppen gjennom en form for rollespill. Hinrichs mener at denne bruken av roller og identiteter kan tolkes som ren underholdning og lek fra avsenderens side, og at formålet med det er å skape en positiv atmosfære i samtalen (2006, s. 124). Det fantes få eksempler fra samisk/norsk-konteksten hvor kodevekslingen kunne tolkes som underholdning, eller at vekslingen tilførte en ironisk tone (jf. Tabell 8 Meldingskvalifikasjoner).

Hinrichs kommer også frem til at ved å skape en følelse av ”vi” gjennom valg av kode, benyttet avsenderne seg ikke bare på patois som *vi-kode* (jf. 2.4). I noen tilfeller kunne også den andre koden det her var snakk om, engelsk, utfylle den funksjonen like godt. Bruken av patois i e-postene var en av flere måter avsenderne karakteriserte seg selv på (2006, s. 112). Fra typen nettkommunikasjon som Facebook representerer og kodeveksling mellom samisk og norsk, er språkvalget også en måte for deltakerne å karakteriserer seg selv på. Avsenderne uttrykker seg i stor grad på samisk for å skape en vi-følelse. Ut ifra teksteksemplene jeg har samlet inn, kan man imidlertid ikke si at deltakerne bruker kodeveksling bevisst som underholdning eller for å skape en positiv atmosfære i samtalen. Ved å bruke samisk aktivt karakteriserer likevel de seg selv som annerledes fra nordmenn. Anne tar ofte også på seg noe som kan defineres som en stereotypisk samisk rolle, når hun bruker språket for å ekskludere nordmenn fra sine synspunkter som omhandler en reindrift-mot-staten-problematikk (jf. Tabell 22 Adressatspesifikk Anne). Ved å bruke samisk, kan man si at hun underbygger stereotyper nordmenn har om samer som setter seg i opposisjon mot majoritetssamfunnet. I undersøkelsen av norskfilippinske barns lingvistiske variasjoner, fant Svendsen ut at barna ved noen tilfeller stiliserte stereotypisk «innvandrenorsk». Dette så hun på som en tendens som kom til syne i visse situasjoner og at det var et grep for å distansere seg fra en potensiell kategorisering i en «innvandreridentitet» (Svendsen, 2004, s. 199). Denne stiliserte formen for norsk, benyttet barna i samtaler med majoritetsbarn og gjerne med de som ble oppfattet som mer «populære» i gruppen. Mens de norskfilippinske barna brukte minoritetsspråket (eller en form for gjennom å stilisere «innvandrenorsk») til å distansere seg fra minoritetsgruppen, bruker Anne i eksemplene ovenfor, samisk til distansere seg fra majoritetsgruppen.

Språkvalg om acts of identity

Valg av kode i kommunikasjon på internett kan ses på som identitetshandlinger, eller som det La Page og Tabouret-Keller omtaler som *acts of identity* (jf. 2.1). Valg av kode bygger på de sosiale betydningene tilegnet språk, og ifølge La Page og Tabouret-Kellers idé er

identiteter under en konstant konstruksjons-, modifiserings-, og endringsprosess, som skjer i samtaler flerspråklige imellom. Flerspråklige bruker ressursene sine gjennom kodevalg og prinsippet om konvergens, til å bringe frem utvalgte identiteter. På grunn av historiske konflikter mellom det norske og det samiske gjennom tidene (jf. 1.3), kan altså bruken av samisk i spesifikke kontekster virke svært forsterkende med tanke på å skape distanse mellom det norske og det samiske. Dannelsen av en slik avstand mellom minoritet og majoritet mener jeg eksemplene ovenfor, illustrerer på en god måte. I statusoppdateringene der Anne omtaler saker relatert til reindriften gjør hun ikke bare krav på en samisk kulturell identitet, men hun tar også et politisk standpunkt.

Ved å benytte seg av samisk på den ene eller andre måten likestiller personene seg lingvistisk med den samiske kultur. Gjennom valg av kode sier deltakerne i nettsamtaler mye om sin personlige identitet. Når tospråklige velger å benytte seg av norsk tar de, ifølge teorien om språkvalg som *acts of identity*, på samme måte på seg en norsk identitet. Det vil da bety at Karen, som i de fleste tilfellene skriver sine statusoppdateringer på norsk, ønsker å bli oppfattet som norsk. Ved å komme inn i samtalen med samisk, forventer imidlertid deltakerne i kommunikasjonen at hun veksler kode for å likestille seg lingvistisk og dermed også sosialt og kulturelt, med dem. Dette ønsket imøtekommer hun svært ofte ved å kodeveksle.

Utforskning av forskjellige identiteter

Gjennom lingvistiske praksiser avslører personer sin personlige identitet og søken etter sosiale roller (jf. 2.1). Når tospråklige bruker begge språkene i en og samme ytring har de dermed mulighet til å demonstrere to ulike identiteter samtidig. Statusoppdateringene vist til ovenfor, hvor Anne oversetter sine oppdateringer fra et språk til et annet (jf. Tabell 6 Gjentakelse og Tabell 7 Gjentakelse/M), er eksempler på det. Det at hun tar seg tid til å skrive den samme ytringen to ganger i to forskjellige koder, til tross for at det ikke er noe praktisk behov for det, viser at det gjøres bevisst, fordi Anne er opptatt av at det samiske tydelig skal komme frem som en del av hennes personlige identitet.

Carol Myers-Scottons markerhetsmodell fokuserer på den individuelle taler heller enn situasjonen. En situasjon er karakterisert av bestemte sett av rettigheter og plikter, som er indeksert av visse språk forbundet med det og fremkalt ved bruken av det. Markerhetsmodellen forutsetter som nevnt i teoridelen vekslings som en realisering av en av

tre forhandlinger (jf. 2.4.2). Blant personer med samisk som førstespråk, er det naturlig å anta at det er samisk som er det umarkerte språkvalget i muntlig kommunikasjon, mens veksling til norsk når det kommer inn norsktalende personer, kan ses på som et sekvensielt umarkert språkvalg. Et skifte til norsk mellom personer med samisk som morsmål blir et markert språkvalg. I Svendsens undersøkelse var det imidlertid norsk som var det umarkerte valget blant barna, fordi «filippinsk» var mindre frekvent enn norsk (2004, s. 196). Et eksempel på et markert språkvalg fra min undersøkelse, er samtalen i Tabell 2 Samtale 1 som Karen fører med «Mattis». Deres valg av norsk fungerer som nevnt som en invitasjon til både norsk- og samisktalende å ta del i samtalen. Som nevnt i del 2.4.2 av teorikapittelet, kan en slik markert veksling fungere både positiv og negativt. Det kan nemlig både virke inkluderende og ekskluderende. I Svendsens undersøkelse (jf. «hemmelig språk» i 4.3.3) fungerte det markerte språkvalget fra norsk til taglog ekskluderende for de barna som ikke snakket språket. I eksempelet fra Facebook fungerer det markerte språkvalget til motsetning positivt, fordi det inkluderer norsktalende i kommunikasjonssituasjonen

Kodeveksling kan gjennom markerte eller umarkerte valg, fungere som en strategi for å demonstrere eller prøve ut forskjellige identiteter. I «usikre» situasjoner, altså i situasjoner hvor et umarkert kodevalg ikke er tydelig, blir et utforskende valg grunnlaget for vekslingen (Myers-Scotton, 1988/2000, s. 159). Dette går ut på at taleren prøver seg frem ved å velge en kode i samtale med ukjente personer, for så å avvente svar fra mottakeren. Hvis mottakeren svarer i en annen kode, veksler avsenderen til samtalepartnerens prefererte kode. Ved et slikt tilfelle hvor en benytter to forskjellige koder i to ulike turtakinger, har man ifølge Myers-Scotton også klart å dekode to identiteter. Når det gjelder kommunikasjon på Facebook, er nok ikke denne formen for «utforsking» med koder like vanlig. De som snakker sammen i nettverket kjenner hverandre i virkeligheten og dermed også hverandres prefererte kode. I eksempelet ovenfor hvor Karen og Anne diskuterer koftebruk i tilknytning til påskehøytiden (jf. Tabell 24 Samtale 4), kan man si at de gjør ikke-konvensjonalisert språkvalg. På grunn av at begge benytter både samisk og norsk på Facebook, kan det være vanskelig å si hva som egentlig er den umarkerte koden. I det nevnte eksempelet starter de samtalen på norsk, men går over til samisk i neste turtaking. Gjennom dette utforsker de to identiteter i samme samtaletråd ved å benytte ulike koder. Kodevekslinger i kategorien «gjentakelser» (jf. Tabell 6 Gjentakelse) kan også sees på som en slik form for ikke-konvensjonalisert språkvalg, som gir avsenderen mulighet til å prøve ut og eksperimentere med forskjellige identiteter.

4.3.5 Oppsummering

Som sosiale aktører bruker både Anne og Karen språk til å forhandle om posisjoner i en flerspråklig nettdiskurs (jf. 2.1) og til å plassere seg selv som samiske og følgelig som noe annet enn «bare» norske. Dette oppnår de ved å foreta både bevisste og ubevisste kodevalg. Bruken av samisk i kommunikasjon på internett er med på å skape en følelse av felles etnisk tilhørighet samisktalende imellom. Det er også en anledning til å markere både en samisk og en norsk identitet samtidig, og språk brukes i denne formen for kommunikasjon aktivt som en identitetshandling (*acts of identity*). Deltakerne gjør dessuten umarkerte eller ikke-konvensjonaliserte vekslinger i form av «gjentakelser», «meldingskvalifikasjoner» eller i samtaletråder, som bidrar til utforskning og markering av forskjellige identiteter.

Bruk av vi-koden, altså samisk, henger igjen tett sammen med den kategorien av kodeveksling som blir omtalt som «personifisering vs. objektivisering» (jf. 4.3.3). Det ble gjort flere funn som tilsier at vi-koden ofte blir brukt når det kommer til det å uttrykke personlig engasjement i det aktuelle temaet. De-koden blir imidlertid også brukt i innlegg med personlig involvering, men veksling til samisk gir denne involveringen en ytterligere dimensjon. Gjennom valg av kode gir deltakerne hint om kontekst og dette kommer til syne gjennom at samiske samtaler/ytringer gjerne henger sammen med tema vedrørende samisk kultur.

5. Drøfting av funn

I dette kapittelet drøfter jeg funnene gjort i analysedelen ytterligere. Jeg ser blant annet på om funnene som ble gjort svarte til mine egne forventinger og om det dukket opp aspekter ved kommunikasjonen jeg ikke hadde forutsett på forhånd.

Kritikk av modellen som Gumperz foreslår går på at disse kategoriene kun bidrar til å gi hint om hva som foregår i en flerspråklig samtale. Det er vanskelig å skulle kategorisere slik språklig praksis etter så spesifikke kategorier, noe forsøket på å sortere Facebook-samtalene her understreker. Flere tilfeller av kodeveksling i en og samme melding måtte blant annet plasseres innenfor flere kategorier og noen tilfeller gikk ikke under noen av kategoriene. Det er nok generelt sett vanskeligere å kategorisere denne formen for flerspråklig kommunikasjon fordi, som tekstutdragene viser til gjennom analysen belyser, er det store lingvistiske variasjoner både når det kommer til hvordan enkeltindivider forholder seg til språk og også deltakerne imellom i diskursen.

For å på en bedre måte belyse at det finnes ytterligere «former» for kodeveksling enn de Gumperz skisserer, foreslo jeg en tilleggskategori som gikk ut på å forklare enkeltordsvekslinger i form av norske ord med samiske endinger. Dette ble omtalt som ordintern kodeveksling (jf. 4.2.4). Kodeveksling i form av gjentakelser, altså der tospråklige oversetter sine ytringer fra det ene eller andre språket i samme turtaking, må sies å være en av de mest bevisste formene for bruk av to koder. I denne konteksten var nettopp denne gjentakelseskategorien noe jeg på forhånd hadde en formening om at var en vanlig form for kodeveksling. I det innsamlede materialet fra Karens og Annes profil fantes det imidlertid ikke mange eksempler på dette. Jeg kunne kun se at kodeveksling ble brukt til et slikt formål tre ganger. Av Gumperz-kategoriene var «meldingskvalifikasjoner» med sine 18 tilfeller og «innskudd/utropsord» med hele 26 tilfeller de mest vanlige. Kategoriene var samtidig også litt vanskelig å skille fra hverandre, så ytringene som inneholdt disse kodevekslingsformene falt ved noen tilfeller inn under begge kategoriene. At disse kategoriene dominerer er ikke noe som overrasket, da det også hyppig forekommer i muntlig kommunikasjon mellom disse språkparene.

Min mening er at Gumperz-kategoriene er godt egnet til å forklare noen bevisste former for kodeveksling, mens ubevisste former for veksling foregår mer spontant og blir dermed også vanskeligere å skulle kategorisere. Noe som også gjør det problematisk å skulle forklare disse typene etter gitte kategorier er at de ofte består av større individuelle forskjeller enn mer bevisste former.

Når det kommer til veksling jeg har plassert i kategoriene «ordinern kodeveksling», «innskudd/utropsord» og «meldingskvalifikasjoner» skjer dette nok ofte ubevisst. Det at disse formene også forekommer oftere i samtaletråder har å gjøre med at kommunikasjonen her fremstår mer som i muntlig tale; et svar skal komme fort, noe som vil gjøre valg av kode mer spontant og mindre gjennomtenkt. Disse formene for veksling følger i så måte kodevekslingens prinsipp som spontan tale godt, og ved at det finnes mange eksempler på dette også i nettdiskurs, underbygger dette nettsamtalers relevans som forskningsfelt på kodeveksling.

«Ordintern kodeveksling» mener jeg er et spesielt særtrekk ved kodevekslingene som foregår mellom samisk og norsk, og noe jeg på forhånd hadde forventet å finne flere eksempler på. Innskudd av «norske» ord som «klara», «tøffa» og «overskrifta» kan sies å falle litt i mellom kategoriene «innskudd/utropsord» og «ordinern kodeveksling». Dette mener jeg fordi «a»-endingen ikke bidrar til å endre betydningen av ordet, og det kan se ut som at det benyttes for at ordet skal passe bedre inn i de samiske setningene. Når man skal oversette ytringene og ikke ta hensyn til at «a»-endingen her ikke er «samisk», vil likevel ikke oversettelsen blir korrekt etter norsk grammatikk. Da vil for eksempel setningen «de dal gal tv:as ledje albma tøffa nieiddat», bli oversatt til «Nå var det skikkelig tøffa jenter på TV». Når grammatiske former fra samisk tillegges norske ord, som i eksemplene «sparemin» og «bestillingaid, bidrar det til å endre ordene i den forstand at det bøyes etter regler for verbbygning etter subjektet eller i kasusform, regler som tilhører grammatikken til den samiske språk. Disse ordene er derfor norske ord som veksles til samisk innad i ordet, og kan derfor defineres som «ordinern kodeveksling». At slike norske ord tas inn i det samiske språk og «gjøres» samisk er også vanlig fra muntlig tale, og det at det forekommer i nettkommunikasjon er i så måte bare naturlig. Grunnen til at det forekommer kan vel ha å gjøre med at ordene fungerer som erstatninger når personene ikke kommer på det samiske ordet der, men som vist til ovenfor så fungerte det også positivt stilistisk (jf. 4.2.4). Disse omgjorte formene er imidlertid også så vanlig at det ikke er sikkert at talerne selv er klare over at ordene de benytter ikke er samiske. Ved mange tilfeller er det som skjer her er nok en ubevisst miksing av kodene. Fenomenet «ordinern kodeveksling» illustrerer også hvordan bøyingsmulighetene i det samiske språk, gjør det enklere å konstruere nye samiske ord for nye begreper eller ord for nye gjenstander. «Statusiid»/«klagestatusiid» for å referere til Facebook-statuser, er et eksempel på dette. Jeg mener derfor nettopp disse ordene også kan ses på som låneord.

Ved enkelte tilfeller kommer kodevekslingen av at det ofte ikke finnes samiske

oversettelser på norske utsagn som gir samme mening. Et eksempel på det kan være Annes veksling til norsk når hun uttrykker «meg i et nøtteskall» (jf. Tabell 9 Meldingskvalifikasjoner/Innskudd/) i en ellers samisk setning. Det gir ikke samme mening å skulle oversette utsagnet. For eksempel når uttrykket «å gå på veggen» skal oversettes til samisk blir det som om personen bokstavelig talt går i veggen. Ved slike tilfeller blir det derfor naturlig eller nødvendig å uttrykke det på norsk. Noe som underbygger at vekslingene ofte også skjer ubevisst er Karens svar på spørsmålet jeg stilte: *Ser du på deg selv som tospråklig?* På dette svarte hun at hun aldri har tenkt over det at hun, ved å benytte to språk i det daglige, er tospråklig. Hun understreker at hun også bruker engelsk, men at dette i alle fall ikke gjør at hun definerer seg som *trespråklig*. I svaret konkluderer hun med at hun «vel er tospråklig da» (jf. Vedlegg 2). For Karen, og sikkert også for mange andre flerspråklige mennesker, er bruken av flere språk daglig så selvsagt at de ikke en gang reflekterer over at de beveger seg mellom forskjellige koder. Da er det også nærliggende å anta at mange heller ikke tenker over at de kanskje blander sammen kodene i en og samme turtaking eller i løpet av en samtale.

5.1 Bevaring av det samiske språk i en digital hverdag

Innledningsvis nevnte jeg at en av grunnene til valg av tema var å få et lite innblikk i hvordan det står til med det samiske språk i dagens digitale hverdag (jf. 1.3). Det ble også nevnt at nye medieformer, og kravet til korte og kjappe meldinger, representerer en trussel mot språket. Likevel ser det ut til at flere og flere også benytter samisk i kommunikasjon på nett, og det kan virke som om det har blitt en større bevissthet rundt viktigheten av det med tanke på å bevare språket for fremtidige generasjoner.

Alle teksteksemplene som ble benyttet i denne undersøkelsen er skrevet med norsk tastatur. Dette vil påvirke kommunikasjonen fordi det påvirker ordlyden og også selve betydningen av ordet. Et eksempel på hvor ulik betydning ord kan få når de skrives med norske bokstaver kommer fra en samtale på Annes profil. Anne skal gi «Hege» skryt for sine strikkeferdigheter. Hun skriver «goddit» istedenfor «goddit» som er det korrekte ordet for «å strikke», «goddit» betyr «å drepe». Anne ser selv at dette ordet kanskje kan misforståes og forklarer ordbruken med at hun ikke har samiske bokstaver på tastaturet:

Anne: Fanten go eai leat samegiel bustavat mus, orro oalle brutala «goddit» ;D

«Fanten» at jeg ikke har samiske bokstaver, høres skikkelig brutalt ut «å drepe».

Tabell 26 Tekstutdrag 24

Det kan nettopp virke som at mange kvier seg for å skrive samisk med norsk tastatur nettopp fordi det ikke blir «rett». På den andre siden viser dette at de som faktisk benytter samisk i utstrakt bruk uten de samiske bokstavene, har en velutviklet evne til å dekode korrekt mening av ordet ut i fra kontekst. Ut ifra hvordan samtalene i empiren foregår er det lite som tyder på at det oppstår brister i kommunikasjonen, som følge av at ordene ikke får korrekt lyd eller betydning. I eksempelet ovenfor var det snakk om strikking og «Hege» hadde dermed ingen problemer med å forstå at det var det Anne mente med bruken av «goddit» her. Det kan se ut til at de har lært seg og utviklet et «samisk internetspråk» i tillegg til det samiske og norske tale- og skriftspråket.

Slike tospråklige praksiser som jeg har vist til i analysedelen bør kanskje ikke ses på som markerte eller uvanlige, men de må heller bli tatt for det de er; de er nemlig en «normal» form for kommunikasjon på internett og i det daglige liv for samisk-/norsktalende personer som vokser opp i dagens globaliserte samfunn, hvor den «amerikaniserte» majoritetskulturen har innvirkning på minoritetskulturen og på språket. Når det norske språk påvirkes av blant annet engelsk og det oppstår typer «sleng», er det bare naturlig at det samme også skjer i det samiske språk. Jeg mener denne forskningen har vist at det nok ikke er noen fare for at det samiske språk vil forsvinne, som følge av at kommunikasjonen mennesker imellom i stadig større grad har flyttet over i den digitale sfære. Personer med samisk som morsmål benytter samisk også her og jeg tror de kommer til å fortsette å gjøre det. For samisktalende spiller nemlig språket en så stor rolle i konstruksjonen og vedlikeholdet av den samiske identitet. Kampanjene som har startet opp den siste tiden vil nok også bidra til at samisktalende i enda større grad ser viktigheten av nettopp det (jf. 1.3). Det dukker også opp grupper på Facebook hvor samisk er normen for kommunikasjonen og hvor samiske ord og uttrykk diskuteres (eksempelvis Àrtegis sågat⁵). Resultatene av undersøkelsen har også bidratt til å vise at det finnes mange ulike aspekter og variasjoner ved nettkommunikasjon mellom samisk og norsk, som er relevant å ta tak i videre i en forskningssammenheng.

⁵ <https://www.facebook.com/groups/336300756303/?fref=ts>

6. Konklusjon

Flerspråklige har et stort lingvistisk repertoar til å benytte i blant annet datamediert kommunikasjon. Dette gjør at de i større grad er kapable til å eksperimentere og være kreative med språk. De kan velge å benytte en variant i en situasjon og en annen variant i en annen situasjon, eller de kan blande sammen sine språk og lage «nye» varianter. Kodevekslingen i datamediert kommunikasjon mellom samisktalende kommer i form av sitater, meldingskvalifikasjoner, gjentakelser, innskudd/utropsord, eller de kan forekomme ordinternt. Vekslingene kan være adressatspesifikke eller de kan bære med seg grad av personifisering eller objektivitet til innholdet som ytres. I denne konteksten har individene, i tillegg til å benytte samisk og norsk, også dratt inn elementer fra det engelske språk (jf. teksteksempler som i Tabell 21 Kodeveksling i form av sitat). Hvordan flerspråklige bruker språkene og hva de bruker språk til, er til syvende og sist opp til hver enkelt. Ut ifra denne empirien og analysen, kan jeg likevel svare på noe av det som kjennetegner valg av språk i flerspråklige samtaler mellom samisk- og norsktalende personer.

I Karens bidrag er det i grunn ingen nevneverdig forskjell i måten hun bruker språk på i statusoppdateringer eller i samtaletråder på. På begge nivåene har hun en muntlig stil som består av en del forkortede elementer, tradisjonelt forbundet med språkbruk i tekstmeldinger og i chat. Kodevekslingene hennes kommer i form av enkeltord eller delsetninger, og vekslingene hennes trigges ofte av deltakerne i samtaletrådens kode. I Annes bidrag ser lingvistiske variasjoner i statusoppdateringene ut til å bære preg av å være mer bevisst. Hun benytter ofte kodeveksling mellom setninger som tjener som både meldingskvalifikasjoner og gjentakelser. Valg av språk gjøres på bakgrunn av en tilsynelatende bevisst inkluderings-/ekskluderingsstrategi og er påvirket av tema for statusoppdateringen. På et trådnivå ser imidlertid også Annes kodevalg ut til å være mer muntlig og spontan, og vekslingene kommer mer i form av setningsintern kodeveksling og enkeltord. Annes vekslinger på dette nivået er også påvirket av deltakere (jf. 4.3.1)

Det som altså kan sies å kjennetegne de lingvistiske variasjonene i akkurat denne formen for kommunikasjon, er at det på et individnivå er tema og en inkluderings-/ekskluderingsstrategi som påvirker valg av kode. På et trådnivå (jf. 4.2.1), kjennetegnes kodevekslingen av at deltakere, og den prefererte koden de bringer med seg inn i samtalen, trigger vekslingene. Informantene respekterer i alle tilfellene samtalepartnerens ønskede kode i samtalen og møter dette ønsket med å veksle kode. Samtidig er også kommunikasjonen på trådnivå ofte preget av en mer muntlig form, som tilsynelatende fører

med seg mer spontane vekslinger i form av innskudd av ord fra det ene eller andre språket.

Valg av kode i nettsamtalene bidrar til å markere identitet og etnisk tilhørighet. Kodevalgene er med på å gi kontekstuelle hint om hva som foregår (jf. 4.3). I denne konteksten, kom dette frem gjennom at samisk blir valgt når det er tema vedrørende samisk kultur og reindrift som blir diskutert. Når deltakerne bruker samisk, bidrar det til å plassere ytringene og samtalene i en samisk kontekst, i inn-gruppen. Når de benytter norsk, bidrar det til å plassere det som sies i en norsk kontekst. Deltakerne gjør også såkalte ikke-konvensjonaliserte vekslinger, som bidrar til at de demonstrerer forskjellige identiteter samtidig.

Denne avhandlingen har belyst at det finnes mange aspekter ved datamediert kommunikasjon mellom samisk og norsk som kan undersøkes videre. For eksempel kan et studie hvor man tar for seg kodevekslingen på et morfologisk nivå være interessant. Her er det spesielt kategorien av kodeveksling som jeg omtaler som «ordintern kodeveksling» som kunne vært sett nærmere på, for å avgjøre om denne typen veksling faktisk utgjør vekslinger, eller om det likevel «bare» er låneord eller hybride versjoner som ikke tilhører verken det ene eller det andre språket (jf. konklusjonen til Budzhak-Jones i 4.2.4). En slik undersøkelse kan for eksempel utføres ved å se nærmere på ordenes oppbygning, sammenlignet med regler for samisk/norsk grammatikk.

Litteraturliste

Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Androutsopoulos, Jannis. (2007). Language Choice and Code Switching in German-Based Diasporic Web Forums. I Danet, Brenda & Herring, Susan (ed.) *The Multilingual Internet. Language, culture and communication online*. Oxford University Press: New York. (s. 340-360)

Auer, Peter (2005) Codeswitching and social identities. I *Journal of Pragmatics* 37 (2005)

Auer, Peter (2013). The social meaning of bilingual talk. I *Fragl 2013*. Tyskland: Freiburg Universitet.

Barker, Chris (2012). *Cultural Studies. Theory and practice*. (4. utg.). London: Sage Publications. (Kap. 8, s. 252-257)

Baley, Benjamin. (2009). Multilingual forms of talk and identity work. I Auer, Peter & Wei, Li. (2009) *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Mouton de Gruyter: Berlin/New York. (s. 341-371)

Blom, J.-P. og Gumperz, J.J. (1972) Social meaning in linguistic structures: code-switching in Norway. I Wei, Li (ed.) (2000). *The Bilingualism Reader*. Routledge: New York. (s.102 - 127).

Budzhak-Jones, Svitlana. (1998). Developing diagnostics: word-internal code-switching versus borrowing. *Cahiers linguistiques d'Ottawa* 26. (s. 1-14).

Dorleijn, Margreet & Nortier, Jacomine. Code-switching and the internet. I Bullock, Barbara E. & Toribio, Almeida J. (ed.) (2009). *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*. Cambridge University Press: New York. (s. 127-141)

Davidsen-Nielsen, Niels. (2008). *Parallelsproglighed. Begrebets oprindelse*. Publisert i: http://cip.ku.dk/om_parallelsproglighed/oversigtsartikler_om_parallelsproglighed/parallelsproglighed_begrebets_oprindelse/

Engen, Thor Ola & Kulbrandstad, Lars Anders. (2012). *Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning*. (2. utg., 7.opplag). Oslo: Gyldendals Akademisk. (Kap. 3, s. 64-81)

Flyvbjerg, B. (2007). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), (s. 219-245).

Flyvbjerg, B. (2011). Case study. I N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Red.), *The SAGE handbook of qualitative research* (4. utg.). Los Angeles, Calif.:Sage. (s. 301-316).

Fog, Jette. (1994/2007). *Det kvalitative forskningsintervju: Med samtalen som utgangspunkt*. (2. utg., 3. opplag, 2007). Akademisk Forlag: Danmark.

Garcia, Ofelia. (2009). *Bilingual education in the 21st century. A Global Perspective*. Wiley-Blackwell: USA. (Kap. 3, s. 42-71)

Gardner-Chloros, Penelope (2009). Multilingualism of autochthonous minorities. I Auer, Peter & Wei, Li. (2009). *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Mouton de Gruyter: Berlin/New York.

Gardner-Chloros, Penelope (1995). Code-switching in community, regional and national repertoires: the myth of the discreteness of linguistic systems. I Milroy/Muysken *One speaker, two languages. Cross-disciplinary perspectives on code-switching*. Cambridge University Press: New York. (s. 68-90)

Gumperz, John. (1982). *Discourse Strategies*. Cambridge: University Press. (Kap. 4, s. 59-100)

Harder, Peter. (2008). *Hvad er parallelsproglighed?* Publisert på: http://cip.ku.dk/om_parallelsproglighed/oversigtsartikler_om_parallelsproglighed/hvad_er_parallelsproglighed/

Herring, Susan. A Faceted Classification Scheme for Computer-Mediated Discourse. I *Language@Internet* 1/2007.

Hinrichs, Lars (2006). *Codeswitching on the Web. English and Jamaican Creole in e-mail communication*. John Benjamin Publishing Co.: Amsterdam

Leppänen, Sirpa & Peuronen, Saija. Multilingualism on the Internet. I Martin-Jones, M., Blackledge, A., & Creese, A. *The Routledge Handbook of Multilingualism*. (2012). Routledge: London/New York.

Mackey, William F. (1962). The description of bilingualism. I Wei, Li (ed.) (2000). *The Bilingualism Reader*. Routledge: New York. (s. 26-54).

Moyer, Melissa G. (2008) Research as Practice: Linking Theory, Method and Data. I Wei, Li & Moyer, Melissa G. *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism*. 3. utgave, 2010. Blackwell Publishing: USA.

Mæhlum, B., Akselberg, G., Røyneland, U., og Sandøy, H. (2003) *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistik*. J.W. Cappelens Forlag: Oslo. (kap. 4 og 6)

Myers-Scotton, Carol. (1988) Code-switching as indexical of social negotiations. I Wei, Li (ed.) (2000). *The Bilingualism Reader*. Routledge: New York. (s. 137-165).

Myers-Scotton, Carol. (1993) *Social Motivations for Code-switching: Evidence from Africa*. Clarendon Press: Oxford. (kap. 3 og 4, s. 45-112).

Nyeng, Frode. (2012). *Nøkkeltbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. Fagbokforlaget: Bergen. (kap. 6 s. 45-52).

Pedersen, Paul. Høgmo, Asle. 2012. *Sàpmi slår tilbake: Samisk revitaliserings- og moderniseringsprosesser i siste generasjon*. Forfatterens Forlag: Karasjok/Tana.

Svendsen, Bente Ailin. (2004). *Så lenge vi forstår hverandre. Språkvalg, flerspråklige ferdigheter og språklig sosialisering hos norskfilippinske barn i Oslo*. Det historisk-filosofiske fakultet, Universitetet i Oslo. Unipub AS: Oslo.

Thurlow, Chrispin. (2003). *Generation Txt? The sociolinguistics of young peoples text-messaging*. Nedlastet fra:

<http://extra.shu.ac.uk/daol/articles/v1/n1/a3/thurlow2002003-01.html>

Wardhaugh, Ronald (2006). *An Introduction to Sociolinguistics*. Oxford: Blackwell

Warschauer, Mark. El Said, Ghada R. Zohry, Ayman. (2007). Language Choice Online: Globalization and identity in Egypt. I Danet, Brenda & Herring, Susan (ed.) *The Multilingual Internet. Language, culture and communication online*. Oxford University Press: New York. (s. 304-318)

Wei, Li. (2008) Research Perspectives on Bilingualism and Multilingualism. I Wei, Li & Moyer, Melissa G. *The Blackwell Guide to Research Methods in Bilingualism and Multilingualism*. (3. utg) 2010. Blackwell Publishing: USA.

Werry, Christopher C. (1996). Linguistic and Interactional features of Internet relay chat. I Herring, Susan C. (Ed.), *Computer mediated communication: linguistic, social and cross-cultural perspectives*. Philadelphia/ Amsterdam: John Benjamins.

Yin, Robert K. (2004) *Case Study Research. Design and methods*. (3.utg.) Sage Publications: London.

Aarsæther, Finn (2009). Flerspråklige praksiser i det pakistansk-norske miljøet. I Bull, Tove. Lindgren, Anna-Riitta (red). (2009). *De mange språk i Norge. Flerspråklighet på norsk*. Novus Forlag: Oslo.

Internettsider:

<http://www.kampanje.com/medier/article6806181.ece>

<https://www.sametinget.no/Snakk-samisk-te-mae>

<http://www.sametinget.no/Snakk-samisk-te-mae/Articles/Om-spraakampanjen>

Vedlegg 1

Tekster brukt i analysen:

Teksteksempler Anne:	S	AS	I/U	G	MK	P/O	Andre
1) Anne: De dal gal tv:as ledje albma tøffa nieiddat! oappazagat mat bivdiba! Diggen dien guokta! "Helvetes satans mainnskiit børsen"	x						x
Nå var det skikkelig tøffe jenter på TV! To søstre som jakter! Digger de to! "Helvetes satans mainnskiit børsen"							
2) Anne: Olu lihkku edniidbeivviin, searamus eadni ja ahkku. Ii oktage leat nu go don." You're simply the best, better than all the rest."	x					x	
Mye til lykke med morsdagen, driftigste mor og bestemor. Ingen er som du. "You're simply the best, better than all the rest"							
3) Anne: Buorre dokumentara nrk2`as. Dal oainnan mo ruvkedoaimmat duodai aitet min ealahusa. Juohke sajis bahkkejit min guovlluide, ja vel stada lea alggahan baggonjuovvamiid. Arvideames alggahit baggonjuovvamiid vai cahkkejit eambbo saji ruvkkiide. Savvamis boazodoallu ain bissu nanusin, vai mii nagodat cakkadit ruvkkiid ja baggonjuovvamiid.		x				x	
Bra dokumentar på NRK2. Nå ser jeg hvordan gruvedrifta virkelig truer næringen vår. Alle steder prakker de seg inn på våre områder, i også har staten startet prosessen med tvangsslaktning. Tipper at de setter i gang med tvangsslaktningen for å få plass til flere gruver. Forhåpentligvis holdes reindriften enda sterk så vi klarere å forhindre innføring av gruvedrift og tvangsslakt.							

4) Anne: Na hal diehttalasat. Daza riebut. Mo jus mii galggaseimmat mearridit man olu sis oazzu leat opmodat? Ja jus lea badjil dan meari, de galget sii vuovdit eret muhttin raje dan opmodagas.. Ieza cohkkajit Oslos ja dahket dakkar mearradusaid. Mielahuvvon dazat!		X				X	
Nå selvfølgelig. Stakkars nordmenn. Hvordan hadde det vært hvis vi skulle avgjøre hvor mye de skal få lov til å ha i formue? Og hvis de har over den kvota som er tillatt, da skal de selge unna deler av den formuen. Selv sitter de i Oslo og tar slike avgjørelser. Det har rablet for de nordmennene.							
5) Anne: Jus ehpet gierdda lohkat klagestatusiid, de ehpet galgga lohkat mu statusiid ja botnjat buot endorii! Njuiket daid badjel, slettet dahje blokkeret. Ferdig snakka.					X		X
Hvis dere ikke klarer å lese mine klagestatuser, da skal dere ikke lese mine statuser og vri dere vekk. Hopp bare over, slett eller blokker. Ferdig snakka.							
6) Anne: Hahaha, meg i et nøtteskall ;D in leat hissige dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas kverulerejit juohkelahkai		X			X		X
Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke hissige nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de på alle måter.							
7) Anne: Ferten algit callit overskrifta mu statusiida, "obs! Klagestatus! Warning!" ;D			X				X
Skal begynne å skrive overskrifter på mine statuser, «obs! Klagestatus! Warning!»							
8) Anne: Nu altså! Nu har jeg SERIØSE fjellabstinenser! Ii leat go dollet siidii daid beivviid. Markanii gal hoavvraska! In sahte addet mo olbmot birra jandora ja birra jagi das orrot...					X	X	
Nu altså! Nu har jeg SERIØSE fjellabstinenser. Er ikke annet enn å dra til siidaen i disse dager. Man blir tullet av bygda. Jeg klarer ikke skjønne hvordan folk klarer å bo her døgnet rundt og året rundt.							

9) Anne: "Go Ivomeca geavaha, de ii biva boazu vuomis, go Ivomeca adda de ii sutta gagir".. Herremin altså ;p Dal lean dan maid gullan;)	x		x				
"Når man bruker Ivomec, da holdes ikke reinen varm i skogsdalen, når man påfører Ivomec da forsvinner ikke avføringen." Herremin altså. Nå har man hørt det også.							
10) Anne: Leamas duodjemarkaniin ja osten odda gahppira :)) *fornøyd* fargga klara fagprøva valdit ;D			x				x
Har vært på duodjimarked og har kjøpt ny lue Fornøyd. Snart klar til å ta fagprøven.							
11) Anne: Hvordan får man baby til å ta smokk? Mo oazzut unnoracca fuollagoahtit narradoahtus?				x			
12) Olu giitu buot lihkkosavaldagaid ovddas. Tusen takk for alle hilsninger. Her går alt bra, og lille gutten er glad og fornøyd ♥mu ganddat♥.				x	X		
13) Anne: Otne bodii mu ealga fas, in leat jahkkai oaidnan. Ja dal lei vel miessi sus. Idit guossi. Idag kom elgen vår tilbake, og denne gangen hadde hun med seg en kalv! Koselig besøk.				x			
14) Anne: AM'as gal lea viehka stuorra smokka, parogfemti kilo ja liegga smokka - med innhold.			x				x
AM (forkortelse på et navn) har en veldig stor smukk, parogfemti kilo og varm smukk – med innhold.							
15) Anne: Jeg og lillegutten har vært å rånnet i dag. Gahppir vel calmmiid ovddas					x		
Jeg og lillegutt har vært å rånnet i dag. Lua er foran øynene til og med.							

16) Anne: Olu gaktepolitijat gusto, vel dakkarat geat guuhkkin eret galget viggat viissastallat. illudan jo beassaziida, dassazii go mu odda gakti garvana. Glitter, strass, blingbling er bare en liten del. Vurderer å montere blinkende lys enda på søljan.		x			x		
Mye "koftepoliti" ser jeg, og sånne som er langt borte skal prøve å ha så god kunnskap. Gleder meg til påsken, til da skal jeg lage ny kofte. Glitter, strass, blingbling er bare en liten del. Vurderer å montere blinklys enda på søljan.							
17) Anne: Dat nieida gal faskii ikke fagareivve boazodoalus. Arvidin ahte manai bures go sensor bodii juoigga koridoras girtnui ja min jorrai, ja logai: "bestått meget godt" *one hæppy girl*	x				x		
Den her jenta tok faktisk fagprøven i reindrif i går. Skjønte at det gikk bra da sensoren kom bortover i korridoren mot meg og så: "bestått meget godt" *en lykkelig jente*							

Teksteksempler Karen:	S	AS	I/U	G	MK	P/O	Andre
1) Karen: Hammerfest sykehus burde brenne. Er du ikke syk når du drar dit, kan du banne på at du e syk når du reiser hjem igjen		x					
2) Karen: Drittdag, irritasjon på topp, sveisen min kommer fra helvette, sommeren kan stikke til faens for min del.		x					
3) Karen: na mu beaivvit gal leat HELT ovtalaganat.			x				
Karen: Nå mine dager er nok HELT likedane.							
4) Karen: Kjører vel hjem i kveld. Manne? Kom hit t bjok		x	x				

5) Karen: Will do. Si ifra når dere e hjemme					x		
6) Karen: Jua, meidnen measta njuolga Ann lusa. Doppe Lea hui praktisk biebmat dan mana.			x				
Karen: Ja, vi mener nesten å dra til Ann. Der er det veldig praktisk å stelle den ungen							
7) Karen: Das ii leat vissa go nohkkat vuolgit. God natt!					x		
Karen: Da er det ikke annet å gjøre enn å gå å legge seg. God natt!							
8) Karen: Åhå, heldig Don. Moai leime gal 0630 jo buoskumin.			x				
Åhå, heldig du. Vi stod opp kl 0630.							

Teksteksempel samtaler:	Oversettelse:	I	AS	I/U	G	MK	P/O	A
1. Karen: Dritt dag, irritasjon på topp, sveisen min kommer fra helvette, sommeren kan stikke til faens for min del.			x					
<u>Mattis</u> : Ja gleder meg og komme hjem da								
<u>Karen</u> : så bli der da								
<u>Mattis</u> : Får ikke betalt for det								
<u>Sara</u> : uhuuii eai beaivvit leat ovtalaganat lihkkus	<u>Sara</u> : "åhåi", heldigvis er ikke alle dager likedane.							
<u>Per</u> : Dolle rockeni gos soma lave	<u>Per</u> : dra på "rocken" hvor det er gøy							
<u>Karen</u> : na mu beaivvit gal leat HELT ovtalaganat.	<u>Karen</u> : nå mine dager er nok HELT likedane		x	x				
<u>Karen</u> : na die gal lave soma.	<u>Karen</u> : ja det hadde vært gøy		x					

<p><u>Anne:</u> jeepp helt katastrofalt!!! flaks så var vi på kroa, for billetten til idrettshallen kosta 475 kr neeh, kauto påske forever! skal aldri skuffe kauto igjen, første og siste gang!</p>								
<p><u>Karen:</u> Var nu ikke så hurra her heller. Kø,kø,kø og atter kø</p>								
<p><u>Anne:</u> bedre med kø og 1200 mennesker, enn ikke noe kø og 30-50mennesker</p>								
<p><u>Karen:</u> Hihi, ja nu døma go cingadan leat olbmot. Dieppe eai cingat.</p>	<p>Karen: Hihi, ja og så "døma?" når folk har pyntet seg. Der pynter de seg ikke.</p>		x			x		
<p><u>Anne:</u> jepp kroas ledje 9olbmogarvodan gavttiin mudui gehce buohkat artegit midjiide ja jerre manne nu cinjadan, lohken dusse "da-a, beassaslavvardat kanskje" muhttin nieiddat bohte mu lusa ja jerre mo mun lean oskildan gavtti coggat, jus de duolva. Lohken ahte gavtti ii galgga sparet, gal mus eadni lea dakkar gii goarrula odda gavtti vaaajot!</p>	<p><u>Anne:</u> Jepp på kroa hadde ni personer på seg kofte og vi ble bare sett rart på og spurt hvorfor vi hadde pyntet oss sånn, sa bare "da-a, påskelørdag kanskje". Noen jenter kom bort og spurte hvordan jeg turte å bruke kofte, hvis den ble skitten. Sa at kofte ikke er noe man skal spare på, fordi min mor er en sånn som syr ny kofte med en gang.</p>		x	x				
<p><u>Karen:</u> Aistton gal, Dego masa de livccit sparemin.</p>	<p><u>Karen:</u> Akkurat, liksom de sparer.</p>		x	X				
<p><u>Anne:</u> jeeeeepp, ammat de leage buorre agga odda gavtti goaruhahtit.</p>			x					

<p><u>Eli</u>: NEI, NEI, NEI!! Nuorra olbmot din agis gal eai berre goassege sviktet Kauto beassaslavvardaga, EVER!! Been there, done that ja dat lavii aibbas tragisk jus olmmos ii beassan Kautoi, ankke vuos beassaslavvaradaga.</p>	<p><u>Eli</u>: NEI,NEI,NEI!! Unge folk i dag bør aldri noensinne svikte påskefestivalen i Kauto, EVER (Aldri)!! Been there, done that (vært der, gjort det) og det er skikkelig tragisk hvis folk ikke kommer inn i Kauto, selv om det er påskelørdag..</p>			x		x		
<p><u>Anne</u>: na dal lean dan oahppan!:p in goassige aiggo beassaslavvardaga leat eara feasttas go gdg'as.</p>	<p><u>Anne</u>: Ja nå har jeg lært det! Skal aldri dra på en annen fest på påskelørdag enn den i Kautokeino.</p>							
<p>5. <u>Anne</u>: Jus ehpet gierdda lohkat klagestatusiid, de ehpet galgga lohkat mu statusiid ja botnjat buot endorii! Njuiket daid badjel, slettet dahje blokkeret. Ferdig snakka.</p>	<p><u>Anne</u>: Hvis dere ikke vil lese klagestatuser, da skal dere ikke lese mine statuser og snu dere vekk. Hopp bare over, slett eller blokker. Ferdig snakka.</p>		x	x	x			
<p><u>Hege</u>: Sørn don leat hissig odne:p</p>	<p><u>Hege</u>: Søren du er hissig i dag.</p>		x	x				
<p><u>Anne</u>: Hahaha, meg i et nøtteskall ;D in leat hissig dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas kverulerejit juohkelahkai</p>	<p><u>Anne</u>: Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke hissig nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de på alle måter.</p>		x	x	x			
<p><u>Anne</u>: Ferten algit callit overskrifta mu statusiida, "obs! Klagestatus! Warning!" ;D</p>	<p><u>Anne</u>: Skal begynne å skrive overskrifter på statusene mine.</p>			x	x			
<p><u>Hege</u>: Hahahahaha hoff dan du:D slette eret diekkarit:D iriteranes dusse!</p>	<p><u>Hege</u>: Haha, huff du altså. Slett vekk slike. Irriterer bare!</p>			x				

<p><u>Anne:</u> Hahahah ammes, oidnen gova du instagramas, lavet go valdit bestillingaid jus dingo marius dressa?</p>	<p><u>Anne:</u> Haha akkurat, så bilde på din Instagram, tar du i mot bestilling hvis jeg bestiller marius dress?</p>							
<p><u>Hege:</u> In lave eambo sjelden gang:p j dal ii leat aigi sat go nu olu timeplanas juohkebeaivve: /</p>	<p>Det er ikke oftere enn en sjelden gang. Og nå har jeg ikke tid fordi jeg har så mye på timeplanen hver dag.</p>			X		x		
<p><u>Anne:</u> Oja nu. Leat oba ceahppi goddit</p>	<p><u>Anne:</u> Åja sånn. Du er ordenlig flink å strikke.</p>							
<p><u>Anne:</u> Fanten go eai leat samegiel bustavat mus, orro oalle brutala "goddit" ;D</p>	<p><u>Anne:</u> "Fanten" at jeg ikke har samiske bokstaver, høres skikkelig brutalt ut "goddit"</p>							
<p><u>Mari:</u> Enig. Det fine med facebook e jo at man kan slette folk om statusan demmes plager en. Ang. Statusen i ste så har du uansett helt rett. Du vet best for ditt barn. Ferdig med det</p>								
<p><u>Anne:</u> Ja, det er så enkelt har sletta mange pga irriterandes statuser, så da kan godt andre også gjøre det samme</p>			x					
<p><u>Hege:</u> Giitu!:) mun sahtan calistit jus fahkka lea dilli strikkes;D vuoi ii oru nu brutala;(</p>	<p><u>Hege:</u> Takk. Jeg kan skrive til deg hvis jeg plutselig for lyst til å strikke. Å ikke hør så brutal ut.</p>		x	x				
<p><u>Anne:</u> Hahaha, nu fal hui fiinnis han lei du ganddas dainna dreassain</p>	<p><u>Anne:</u> Hahaha, gutten din var i alle fall veldig fin i den dressen.</p>		x					

Teksteksempler på Ytringsnivå (Enkeltytringer):	
1) Karen: na mu beaivvit gal leat HELT ovtalaganat.	Karen: Nå mine dager er nok HELT likedane.
2) Karen: Kjører vel hjem i kveld. Manne? Kom hit t bjok	
3) Karen: Jua, meidnen measta njuolga Ann lusa. Doppe Lea hui praktisk biebmata dan mana.	Karen: Ja, vi mener nesten å dra til Ann. Der er det veldig praktisk å stelle den ungen
4) Karen: Åhå, heldig Don. Moai leime gal 0630 jo buoskumin.	Karen: Åhå, heldig du. Vi stod opp kl 0630.
5) Anne: Hahaha, meg i et nøtteskall ;D in leat hissig dal gal, muhto olbmot lohket mu statusiid ja de fas kverulerejit juohkelahkai	Anne: Hahaha, meg i et nøtteskall. Jeg er ikke hissig nå, men folk leser statusene mine og så kverulerer de på alle måter.
6) Anne: Ferten algit callit overskrifta mu statusiida, "obs! Klagestatus! Warning!" ;D	Anne: Jeg må begynne å skrive overskrifter til statusene mine, "obs! Klagestatus! Warning!"
7) Anne: AM'as gal lea viehka stuorra smokka, parogfemti kilo ja liegga smokka - med innhold.	Anne: AM (forkortelse på et navn) har en veldig stor smukk, parogfemti kilo og varmsmukk – med innhold.
8) Eli: NEI, NEI, NEI!! Nuorra olbmot din agis gal eai berre goassege sviktet Kauto beassaslavvardaga, EVER!! Been there, done that ja dat lavii aibbas tragisk jus olmmos ii beassan Kautoi, ankke vuos beassaslavvardaga.	Eli: NEI,NEI,NEI!! Unge folk i dag bør aldri noensinne svikte påskefestivalen i Kauto, EVER (Aldri)!! Been there, done that (vært der, gjort det) og det er skikkelig tragisk hvis folk ikke kommer inn i Kauto, selv om det er påskelørdag..
9) Hege: Sørn don leat hissig odne:p	Hege: Søren du er hissig i dag.
10) Hege: In lave eambbo sjelden gang:p j dal ii leat aigi sat go nu olu timeplanas juohkebeaivve:/	Hege: Det er ikke oftere enn en sjelden gang. Og nå har jeg ikke tid fordi jeg har så mye på timeplanen hver dag.
11) Anne: Hahahah ammes, oidnen gova du instagramas, lavet go valdit bestillingaid jus dingo marius dressa?	Anne: Haha akkurat, så bilde på din Instagram, tar du i mot bestilling hvis jeg bestiller marius dress?

Vedlegg 2

Spørsmål og svar fra spørreundersøkelsen:

Hvilket språk identifiserer du deg med og hvorfor? (Samisk, norsk eller begge deler)

Karen: Samisk, fordi det er morsmålet mitt som jeg er oppvokst med, det er også eneste språket jeg bruker når jeg snakker med min 8 mnd gamle sønn

Anne: Jeg identifiserer meg med samisk. Det er morsmålet mitt, og jeg bruker språket daglig. Jobber med reindrift, så da er det naturlig for meg å snakke samisk. I mitt arbeid ville andre språk være unaturlig og det ville vært vanskelig å forklare feks hvilken rein har vært på rømmen, hvordan beitet er, hvor flokken er lokalisert osv

Ser du på deg selv som tospråklig?

Karen: Jeg har aldri tenkt på det. Jeg kan jo engelsk også i tillegg til norsk og samisk, jeg tenker ikke på meg selv om 3-språklig i alle fall. Jeg er vel 2-språklig da.

Anne: Jeg ser på meg som tospråklig. Har venner og andre i mitt nærmiljø som snakker kun norsk. Så norsk er også et språk jeg bruker daglig, men ikke i så stor grad som samisk.

Hvilket språk foretrekker du å bruke i det daglige og hvorfor?

Karen: samisk, det er det som er naturlig for meg. Jeg behøver ikke å tenke, alt går flytende. Straks jeg skal snakke norsk, så må jeg faktisk tenke litt.

Anne: foretrekker samisk. Det er lettere for meg å ordlegge meg riktig. Samt at de fleste rundt meg snakker samisk. Om jeg ikke hadde kunnet samisk i det reindriftssamiske miljøet ville jeg følt meg utenfor og alene.

Hvilket språk foretrekker du å bruke når du skriver på nett og hvorfor?

Karen: Jeg foretrekker å skrive på norsk, er lettere å skrive på norsk enn på samisk. Så er ikke alle samiske bokstavene på dataen (i alle fall ikke min). Så skjønner flere også hva jeg skriver når jeg skriver på norsk. Men den siste tiden har jeg skrevet mer samisk en før når jeg gikk grunnskolen

Anne: på nett leser jeg nyhetene på norsk. Mange av de samiske nettavisene er skrevet på så dårlig samisk at det blir vanskelig å få med seg nyheten da man henger seg i skrivefeilene på facebook gjelder det det samme

Når skriver du på samisk?

Karen: Når jeg skriver sms med samisktalende folk, når jeg chatter med samisktalende folk

Anne: På facebook så skriver jeg på samisk de gangene jeg finner det vanskelig å ordlegge meg på norsk, men noen ganger hender det at jeg skriver på samisk så ikke alle forstår. På chatten avhenger det hvem jeg skriver med ang språkvalg. Men for det meste på samisk. Noen ganger hender det at korte beskjeder blir skrevet på norsk til andre samisktalende. Det fordi ordene er kortere på norsk og det tar mindre tid å skrive det på norsk. Når det gjelder sms, så er det også avhengig av hvem jeg skriver til ang språkvalg

Når skriver du på norsk?

Karen: offentlige brev og søknader går på norsk, og når jeg chatter med norsk talende

Anne: Blant annet bruker jeg norsk når jeg leser nyheter, ringer offentlige kontorer osv

Hender det at du bruker begge språkene i samme setning? Hvis ja, hvorfor?

Karen: Ja, hvis jeg ikke vet hvordan det samiske ordet skrives eller hvis jeg ikke finner et samisk ord for det.

Anne: hender jeg bruker begge språkene i en setning. Ofte fordi i forbifarten er det vanskelig å finne de rette ordene. Oftest blir norske ord blandet i samisk

Er du bevisst på ditt eget valg av språk på nett? Hvis ja, på hvilken måte?

Karen: Ja, hvis jeg vill at alle skal forstå hva jeg skriver

Anne: jeg er ikke helt bevisst på det. Men foretrekker samisk.